

VILNIAUS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO ADMINISTRAVIMO FAKULTETAS

VERSLO FINANSŲ PROGRAMA

Lina Kašelionienė
MAGISTRO BAIGIAMASIS DARBAS

STATYBOS ĮMONĖS UAB „ŠIAURINIS NAMAS“ ŪKINĖS VEIKLOS FINANSINĖ ANALIZĖ IR PROGNOZAVIMAS	CONSTRUCTION COMPANY UAB „ŠIAURINIS NAMAS“ ECONOMIC ACTIVITIES FINANCIAL ANALYSIS AND FORECASTING
--	--

Magistrantas _____
(parašas)

Darbo vadovas _____
(parašas)

Darbo vadovas prof. dr. A. Paškevičius

Darbo įteikimo data:
Registracijos Nr.

Vilnius, 2020

TURINYS

IVADAS	5
1. ĮMONIŲ ŪKINĖS VEIKLOS FINANSINĖS ANALIZĖS TEORINIAI ASPEKTAI	7
1.1. Ūkinės veiklos finansinės analizės procesas statybų įmonėse	7
1.2. Mažų įmonių Ūkinės veiklos finansinės analizės vertinimas	11
1.3. Finansinės analizės svarba statybų įmonių finansų valdyme	13
1.4. Finansinių analizės rūšies pasirinkimo galimybės	16
2. FINANSINĖS ANALIZĖS TYRIMO METODOLOGIJA	22
2.1. Finansinės analizės tyrimo metodika	22
2.2. Sektoriaus įmonių finansinių duomenų palyginamoji analizė	25
2.3. Įmonių veiklos finansinės analizės prognozavimas, perspektyvų įvertinimas	29
3. STATYBOS ĮMONĖS „ŠIAURINIS NAMAS“ ŪKINĖS VEIKLOS VERTINIMAS	31
3.1. Statybos įmonės „Šiaurinis namas“ finansinė analizė	31
3.1.1. UAB „Šiaurinis namas“ veikla ir charakteristika	31
3.1.2. UAB „Šiaurinis namas“ vertikalioji analizė	31
3.1.3. UAB „Šiaurinis namas“ horizontalioji analizė	34
3.1.4. UAB „Šiaurinis namas“ santykinų rodiklių analizė	37
3.2. Statybos įmonės „Šiaurinis namas“ ir jos konkurentų finansinė lyginamoji analizė	44
3.2.1. Vertikalioji įmonių analizė	44
3.2.2. Horizontalioji įmonių analizė	46
3.2.3. Įmonių santykinų rodiklių analizė	50
3.3. UAB „Šiaurinis namas“ veiklos prognozavimas	57
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI	60
LITERATŪROS SĄRAŠAS	62
SANTRAUKA	65
PRIEDAI	67
1 priedas. Vertikalioji įmonės „Šiaurinis namas“ balanso analizė	67
2 priedas. Vertikalioji įmonės „Šiaurinis namas“ pelno nuostolių analizė	68
3 priedas. Horizontalioji įmonės „Šiaurinis namas“ balanso analizė	69
4 priedas. Horizontalioji įmonės „Šiaurinis namas“ pelno nuostolių analizė	70
5 priedas. UAB „Šiaurinis namas“ santykinų rodiklių analizė	71
6 priedas. Planinė pelno nuostolio ataskaitos ir balanso horizontalioji analizė	72
7 priedas. Planinė pelno nuostolio ataskaitos ir balanso vertikalioji analizė	73

LENTELĖS

- 1 lentelė. Įmonės veiklos analizės schema
- 2 lentelė. Statybų sektoriaus finansiniai rodikliai
- 3 lentelė. Statybos sektoriaus finansiniai rodikliai
- 4 lentelė. Pelningumo rodikliai
- 5 lentelė. Likvidumo rodikliai
- 6 lentelė. Finansinio svėro rodikliai
- 7 lentelė. Mokumo rodikliai
- 8 lentelė. Apyvartumo rodikliai
- 9 lentelė. Investicijų rodikliai
- 10 lentelė. Bankroto rodiklis
- 11 lentelė. Finansinių ataskaitų prognozavimas
- 12 lentelė. Planinė pelno (nuostolio) ataskaita
- 13 lentelė. Planinis balansas
- 14 lentelė. Planinė pelno (nuostolio) ataskaita su COVID-19 įtaka
- 15 lentelė. Planinis balansas su COVID-19 įtaka

PAVEIKSLAI

- 1 pav. Įmonės veiklos ekonominės analizės turinys
- 2 pav. Finansinės analizės turinys
- 3 pav. Tyrimo analizės metodologija
- 4 pav. Turto struktūra 2009 – 2018 m. laikotarpiu
- 5 pav. Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūra 2009 – 2018 m. laikotarpiu
- 6 pav. Pelno (nuostolių) struktūra 2009 – 2018 metais
- 7 pav. Ilgalaikio turto pokytis lyginant su praėjusiais metais
- 8 pav. Trumpalaikio turto pokytis 2009 – 2018 m
- 9 pav. nuosavo kapitalo pokytis 2009 – 2018 m
- 10 pav. Ilgalaikių ir trumpalaikių įsipareigojimų pokytis palyginus su praėjusiais metais
- 11 pav. Pardavimų ir sąnaudų pokyčio palyginimas per dešimtmetį
- 12 pav. Pelningumo rodiklių pokytis 2009 – 2018 m. laikotarpiu
- 13 pav. Mokumo rodiklių pokytis 2009 – 2018 metais
- 14 pav. Išlaidų lygio rodikliai 2009 – 2018 m. laikotarpiu
- 15 pav. Turto apyvartumo rodikliai 2009 – 2018 metais
- 16 pav. Pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas 2009 – 2018 metais
- 17 pav. Bankroto diagnostika
- 18 pav. Įmonių turto struktūra 2015 – 2018 metais
- 19 pav. Įmonių nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūra 2015 – 2018 metais
- 20 pav. Įmonių pardavimų struktūra 2015 – 2018 metais
- 21 pav. Įmonių ilgalaikio turto pokyčiai 2015 – 2018 metais
- 22 pav. Įmonių pirkėjų įsiskolinimo pokytis 2015 – 2018 metais
- 23 pav. Įmonių ilgalaikių įsipareigojimų pokytis 2015 – 2018 metais
- 24 pav. Pardavimų pokytis 2015 – 2018 metais
- 25 pav. Grynojo pelno (nuostolių) pokytis 2015 – 2018 metais
- 26 pav. Įmonių pelningumo rodikliai 2015 – 2018 metais
- 27 pav. Įmonių mokumo rodikliai 2015 – 2018 metais
- 28 pav. Įmonių apyvartinio kapitalo ir turto santykis 2015 – 2018 metais
- 29 pav. Įmonių įsiskolinimo koeficiento palyginimas 2015 – 2018 metais
- 30 pav. Įmonių veiklos išlaidų lygio koeficientas 2015 – 2018 metais
- 31 pav. Įmonių ilgalaikio turto apyvartumo koeficientas 2015 – 2018 metais
- 32 pav. Įmonių atsargų apyvartumo koeficientas 2015 – 2018 metais
- 33 pav. Įmonių bankroto diagnostika 2015 – 2018 metais

IVADAS

Darbo temos aktualumas. Finansinė analizė yra svarbiausias informacijos šaltinis apie ūkinę įmonės būklę jos vartotojams. Mažose statybų įmonėse finansinės analizės procesas ir finansinių duomenų prognozavimas yra vienas iš būdų siekiant išvengti bankroto, vertinant padarytas klaidas, išsprendžiant iškilusias problemas. Išorinė globali aplinka itin greitai kinta, todėl finansinės ūkinės veiklos analizė, planavimas ir stebėjimas gali padėti priimti tinkamus įmonės valdymo sprendimus ir išlikti rinkoje. Todėl finansinės analizės taikymas mažose įmonėse yra aktualus, bet ar dažnai taikomas ir su kokiomis problemomis susiduria įmonės gali atskleisti empirinis tyrimas.

Analizuojamos temos ištyrimo lygis. Nagrinėjamoje mokslinėje literatūroje daug dėmesio skiriama atskiroms finansinės analizės ar atskirų finansinių rodiklių pritaikymo problemoms nagrinėti bei trūkumams spręsti. Dauguma tyrimų atliekama remiantis didelių statybos įmonių finansiniais duomenimis. Kur kas mažiau tyrimų randama mažų įmonių finansinės analizės ir prognozavimo, finansų valdymo pritaikymo ir su tuo susijusių problemų sprendimo tema.

Darbo naujumas. Literatūros tiek pasaulio, tiek lietuvių finansinės analizės įmonėse tema yra daug. Dažniausiai tiriamos didelės statybų įmonės ir jų finansų valdymo problemos, valdymo spragos. Pasigendama informacijos ar su kokiomis finansų valdymo problemomis susiduria mažos statybų įmonės Lietuvoje, kokias finansų valdymo problemas padeda išspręsti finansinė analizė? Pasitelkiant finansinę analizę bus galima atlikti mažos statybų įmonės finansinį vertinimą, gautus duomenis palyginti su rinkoje panašių įmonių duomenimis, atlikti finansinių ataskaitų prognozavimą ir įvertinti bei išspręsti mažų statybos įmonių finansų valdymo problemas.

Darbo problema. Su kokiomis finansų valdymo problemomis susiduria mažos statybų įmonės Lietuvoje? Kokias finansų valdymo problemas padeda išspręsti finansinė analizė? Ar finansinė analizė ir prognozavimas naudojami kaip įrankiai stabiliai įmonės veiklai palaikyti ir valdyti? Ar finansinė analizė ir planavimas yra taikomi mažų statybų įmonių praktikoje ir ar tai teikia naudos įmonių ūkinėje veikloje? Ar mažose įmonėse pakanka finansinio išprusimo ir žinių joms valdyti ir išsilaikyti rinkoje?

Darbo tikslas. Atskleisti finansinės analizės taikymo problemas mažose statybų įmonėse Lietuvoje.

Darbo uždaviniai:

- išnagrinėti mokslinę literatūrą, tiriančią ūkinės veiklos finansinės analizės bei finansinio prognozavimo procesus įmonėse;

- išnagrinėti statybų įmonių finansinės analizės specifiką įmonių finansų valdymo kontekste;
- atlikti pasirinktos statybų įmonės finansinę analizę ir prognozavimą, ir pateikti pasiūlymus susijusius su finansinės analizės taikymo proceso gerinimu;
- palyginti analizuojamos įmonės finansinius duomenis su sektoriaus įmonėmis ir pateikti įmonių valdymo tobulinimo pastabas;
- įvertinti finansinės analizės ir prognozavimo svarbą įmonės valdymo, sprendimų priėmimo ir planavimo procese;
- pateikti finansinės analizės tobulinimo kryptis mažose įmonėse.

Tyrimo metodai:

- mokslinės literatūros, straipsnių, literatūros analizė finansų analizės, statybų sektoriaus finansinės analizės, mažų įmonių valdymo temomis;
- pasirinktos įmonės finansinių ataskaitų horizontalioji, vertikalioji ir santykinų rodiklių pastarųjų dešimties metų, t. y. 2009 - 2018 metų analizė ir prognozavimas;
- pasirinktų dviejų sektoriaus įmonių finansinių ataskaitų horizontalioji, vertikalioji ir santykinų rodiklių 2015 – 2018 metų (kadangi 2019 m. duomenys dar nėra skelbiami), t. y. pastarųjų keturių metų analizė ir gautų duomenų palyginimas su analizuojamos įmonės duomenimis;
- pasirinktos įmonės finansinių duomenų prognozavimas;
- grafinis duomenų atvaizdavimas ir išvadų pateikimas.

Darbo struktūra: Mokslinį darbą sudaro trys skyriai: ūkinės veiklos finansinės analizės proceso statybų įmonėse tyrimas, metodologinės dalies aprašymas ir pasirinktos įmonės finansinė analizė, duomenų prognozavimas bei palyginimas su sektoriaus įmonių duomenimis.

Pirmame skyriuje tiriama įmonių ūkinės veiklos vertinimo teoriniai aspektai finansinės analizės kontekste, aprašoma literatūroje pateikta finansinės analizės samprata skirtingų lietuvių ir užsienio autorių darbuose. Taip pat ieškoma kokia finansinės analizės vieta įmonės valdyme ir kokią teikia naudą, kaip įtakoja statybų sektoriaus įmones ir kaip veikia mažas įmones, kokias patiria pasekmes.

Antrame skyriuje pateikiami pasirinkti metodai įmonės finansinės analizės vertinimui siekiant nustatyti jos svarbą statybų įmonių veikloje, aptariama tyrimo eiga, aprašomas darbo objektas.

Trečiame skyriuje pateikiama pasirinktos statybų įmonės „Šiaurinis namas“ finansinė analizė. Duomenys lyginami su pasirinktomis dviem panašią veiklą vykdančiomis sektoriaus įmonėmis. Taip pat pateikiamas finansinių ataskaitų prognozavimas. Gauti skaičiavimai atvaizduojami lentelių ir paveikslų pagalba ir suformuojamos išvados.

Darbą sudaro 73 lapai. Paruošta 15 lentelių, 33 paveikslai, 7 priedai. Analizuota 42 šaltiniai.

1. ĮMONIŲ ŪKINĖS VEIKLOS FINANSINĖS ANALIZĖS TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Ūkinės veiklos finansinės analizės procesas statybų įmonėse

Įmonės ūkinės finansinės veiklos analizė – tai ūkinio įvykio vyksmo tyrimas, naudojant mokslo ir praktikos sukurtus būdus (Radavičius, 1997). Užsienio ir Lietuvos literatūroje finansų analizė apibūdinama skirtingai, bet esmė jos ta pati. Įmonė norėdama būti finansiškai stabili turi tinkamai tvarkyti pirminius finansinius dokumentus, reguliariai analizuoti duomenis, planuoti ir prižiūrėti jų vykdymą. Pasaulinės ekonomikos sąlygomis vienas iš svarbiausių uždavinių yra išspręsti, kaip įmonėms plėtoti verslą, pasiekti geresnių rezultatų, išsilaikyti konkurencingoje rinkoje, užsitikrinti savo veiklos tęstinumą, o tam yra reikalinga atlikti įmonių veiklos analizę (Leonavičienė ir Slavinskaitė, 2016).

Siekiantiems išlikti dinamiškoje konkurencinėje aplinkoje, būtina nuolat analizuoti savo veiklą, kadangi, finansinės analizės pagrindinis ir svarbiausias tikslas – konkrečios įmonės finansinės būklės nustatymas. Kiti finansinės analizės tikslai, tai stipriųjų ir silpnųjų įmonės pusių, verslo finansinių grėsmių nustatymas, įmonės aplinkos analizė sektoriaus veiklos valstybiniu lygmeniu, verslo pagerinimo krypties nustatymas, tinkamų įmonės resursų optimizavimo gairių nustatymas taip pat neatsiejami ir reikalingi. Deja, finansinis išprusimas, tai viena iš ekonomikos augimo sąlygų ir žingsnis vystymosi link (Aduda and Kalunda, 2012). Šiems tikslams pasiekti, įgyvendinti, kontroliuoti ir naudojama įmonės ūkinės veiklos analizė, o tame tarpe ir finansinių rezultatų analizė.

Finansinė analizė tai sritis, kuri sudaro didelę įmonės valdymo dalį, nes ji suteikia grįžtamojo ryšio kontrolę tarp numatomų sprendimų poveikio ir esamos padėties. Tai yra viena iš pagrindinių verslo valdymo dalių, leidžianti laiku aptikti trikdžius įmonės valdyme. Statybų verslas yra rizikingas, galimybė bankrutuoti visuomet egzistuoja. Todėl labai svarbu organizuoti ir planuoti veiklą, valdyti rizikas, kokybę, sąnaudas. Daugelis faktorių gali lydėti statybų įmonę į sėkmę, tačiau svarbiausi yra finansų valdymas, kvalifikuota darbo jėga (Arslan and Kivrak, 2008).

Įmonės finansinė analizė ir įmonės veiklos vystymas yra neatsiejami, kadangi teisingai valdomos įmonės finansiniai rezultatai geri, o teisingas finansų valdymas gali užtikrinti įmonės veiklos stabilumą. Todėl svarbu įvertinti esamą ir prognozuoti įmonės veiklą. Įmonės veiklos analizė tai viena iš kasdieninio ūkinio vadovavimo formų, kaip svarbi kontrolės priemonė

reguliuojanti vykdomos veiklos plano užduotis pagal visus kiekybinius ir kokybinius rodiklius, bei materialinius, finansinius, darbo išteklius gamybos procese (Urnėžius, 2004).

Randamas ir kitas įmonės veiklos analizės apibrėžimas. Sėkmingo verslo vystymui ir plėtrai naudojama įmonės veiklos analizės sudėtis, kurią sudaro pagrindinės (gamybinės, komercinės) veiklos analizė, finansinės veiklos analizė ir investicinės veiklos analizė.

1 lentelė

Įmonės veiklos analizės schema

Pagrindinės (gamybinės, komercinės) veiklos analizė	Finansinės veiklos analizė	Investicinės veiklos analizė
<ol style="list-style-type: none"> 1. Įmonių aplinkos analizė. 2. Veiklos rizikos rūšių tyrimas. 3. Organizacinio techninio lygio analizė. 4. Rinkodaros veiklos analizė. 5. Ilgalaikio materialiojo turto analizė. 6. Ilgalaikio finansinio turto analizė. 7. Nematerialiojo turto analizė. 8. Trumpalaikio turto analizė. 9. Darbo rodiklių analizė: <ol style="list-style-type: none"> a) darbuotojų; b) darbo našumo; c) darbo užmokesčio; d) darbo laiko. 10. Išlaidų analizė. 11. Išlaidų – apimties – pelno analizė. 12. Bankroto tikimybės analizė. 13. Veiklos aktyvumo ir perspektyvų analizė. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Finansinių ataskaitų rodiklių teisingumo įvertinimas. 2. Trumpalaikio mokumo analizė. 3. Ilgalaikio mokumo analizė. 4. Apyvartinio kapitalo analizė. 5. Finansinio sverto analizė. 6. Pelno analizė. 7. Pardavimo pelningumo analizė. 8. Turto pelningumo analizė. 9. Kapitalo pelningumo analizė. 10. Veiklos efektyvumo rodiklių analizė. 11. Kapitalo rinkos analizė. 12. Pinigų srautų analizė. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Investicijų rūšių nustatymas ir įvertinimas. 2. Dabartinės ir būsimos pinigų vertės analizė. 3. Pinigų srautų periodinės vertės skaičiavimas ir analizė. 4. Vertybinių popierių rizikos įvertinimo analizė. 5. Akcijų ir obligacijų įvertinimas ir analizė. 6. Investicinių projektų įvertinimo paprastieji būdai ir jų naudojimo analizė. 7. Investicinių projektų įvertinimo diskontavimo būdai ir jų naudojimo analizė. 8. Investicinės veiklos efektyvumo analizė.

Šaltinis: Mackevičius, 2008

Kad ir kaip būtų skirstoma įmonės veiklos analizė, yra svarbu stebėti gamybinius, komercinius procesus, veiklos finansinę padėtį, neigiamas įmonės būklės tendencijas, nes nuo gautų duomenų priklauso ir investicijų planavimas įmonėje. Finansinės analizės taikymas suteikia įmonei stabilumo, o vadovams - informacijos apie besiformuojančias problemas ar kylančias grėsmes ateities planams ir strateginiams sprendimams priimti, geriems finansiniams rezultatams užtikrinti, galimą bankroto grėsmę, įmonės išlikimą (Garškaitė, 2008). Labai svarbu tiksliai atlikti duomenų analizę, kadangi remiantis ja sudaromas planas ir numatomos priemonės neigiamiems rodikliams ar veiksniams pašalinti. Tam reikia nuosekliai laikytis finansinių ataskaitų reikalavimų (Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba [AVNT], 2015). Laikantis jų,

analizė bus vientisa, susijusi, teisinga, suprantama, patikima, aiški, tai reiškia atitiks visus finansinėms ataskaitoms keliamus reikalavimus.

Taigi finansinės analizės metu naudojamos informacijos kokybė yra labai svarbi atliekant finansinę analizę. Didžioji analizės dalis paprastai grindžiama balanso, pelno (nuostolių), pinigų srautų ataskaitų duomenimis. Tačiau norėdamas pateikti geros kokybės analizę, finansų analitikas turi vadovautis ir kitais duomenis (Šakienė ir Puleikienė, 2009), tokiais kaip priemonių ir metodų taikymo finansinėms ataskaitoms ir kitiems svarbiems duomenims įvertinti tyrimas, siekiant nustatyti dėsningumus, problemas, tendencijas, gauti kitos naudingos informacijos (Nuhu, 2014). Todėl finansinę analizę galima apibrėžti ir kaip duomenų, esančių finansinėse ataskaitose, suskaidymą, aiškinimą ir vertimą, išvadų apie ankstesnius veiklos rezultatus, dabartinę finansinę būklę ir būsimas verslo galimybes sudarymą.

Turint patikimus pradinis duomenis galima iškelti vieną iš pagrindinių įmonių veiklos analizės tikslų - ištirti ir įvertinti įmonės finansinę būklę ir veiklos rezultatus tam tikru ataskaitiniu laikotarpiu. Tai viena iš priemonių įmonės veiklos finansiniam tvarumui palaikyti, nes įmonės finansinių rezultatų ir būklės tyrimas, skirtas įvertinti pasiekimus ir perspektyvas bei aprūpinti finansų valdytojus kokybiškai nauja informacija vadybinių funkcijų vykdymui (Kazakevičius, 2015). Kad ir kaip būtų apibrėžiama įmonių veiklos finansinė analizė, jos tikslas yra palaikyti finansinį įmonės stabilumą. Apibendrinant, įmonės veiklos ekonominę analizę galima būtų apibrėžti kaip reikalingos ekonominės ar kitos informacijos apie įmonės veiklą rinkimą, jos tyrimą ir vertinimą, remiantis specialiomis žiniomis ir metodais, siekiant padėti vadovybei diagnozuoti esamą įmonės situaciją, priimti sprendimus ir įgyvendinti jos tikslus. Analizuojant įmonės veiklą, svarbu ne tik palyginti faktinius rodiklius su planiniais. Labai svarbu ištirti kas įtakojo pakitimus ar nuokrypius nuo normų, kodėl buvo atlikti pakeitimai, ar buvo laikomasi nustatytų normų. Tai yra kontrolės etapas, kuris neatsiejamas nuo finansinės analizės. Taigi labai svarbu nustatyti priežastis, o pastebint neigiamus pokyčius - laiku priimti sprendimus siekiant išsaugoti finansinį įmonės stabilumą, o įmonės finansinė analizė - tai priemonė planams ir stabilumui pasiekti.

Įmonių finansinė veikla tiesiogiai susijusi su ūkine ir komercine veikla, kadangi jos įtakoja viena kitą. Finansinis rezultatas daug kuo priklauso nuo įmonės ūkinės veiklos efektyvumo, vadybos lygio, racionalaus finansų ir kitų įmonės išteklių naudojimo. Mažėjančiam statybos įmonių pelnui didžiausią įtaką daro sumenkę finansinės ir investicinės veiklos rezultatai (Akatjevaitė, 2011). Įmonė turinti pakankamai apyvartinių lėšų, generuojanti pelną gali sėkmingai vystyti užsibrėžtus tikslus. Tačiau ūkinės veiklos sėkmė priklauso nuo finansinės analizės ir yra tiesiogiai susijusi su finansinės būklės ir įmonės gerove.

Finansinių rezultatų tyrimas gali atskleisti tiek neigiamą, tiek teigiamą įtaką įmonės veiklos rezultatams, verslo pelningumui ir efektyvumui, produktų kokybei ir ekonominei veiklai.

Stebint pardavimų apimtis, būtinašias priemones, kurios prisideda prie gamybos sąnaudų, galima padėti pasiekti aukštesnių įmonės veiklos rezultatų. Vadinasi pajamų ir išlaidų analizė įmonėje taip pat svarbi. Ypač didelėse įmonėse analizė padeda priimti pagrįstus sprendimus visuose valdymo lygiuose, visuose planavimo, projektavimo etapuose. Analizuojant atskleidžiami vidaus rezervai ir galimybės geriau dirbti, racionaliau naudoti materialinius, darbo ir finansinius išteklius. Tai yra svarbu statybų įmonėms, kuomet projektai būna didelės apimties ir reikalauja nemažai finansinių išteklių (Ignat, Brezuleanu, Costuleanu, and Prigoreanu, 20122). Dėl šių priežasčių labai svarbu nuolatinis stabilumas, kuomet įmonė atsakinga už savo darbuotojus ir projekto sėkmę, o kartu paėmus – už įmonės prestižą, reputaciją, išlikimą rinkoje.

Didelės statybų įmonės turi prisiimti atsakomybę ir už tai, kad priimami sprendimai gali turėti įtakos ir kitiems verslams (Lileikienė ir Kulyčienė, 2009). Statybų įmonės naudojami subrangovų paslaugomis, taip pat ilgais tiekėjų atsiskaitymo terminais, banko paskolomis, todėl yra itin jautrios krizėms ir gali sukelti „domino“ efektą (Spicka, 2013). Įmonių finansinė analizė yra informacijos rinkimo ir valdymo sprendimų priėmimo jungiamoji grandis, todėl jos rezultatai labai priklauso nuo naudojamos informacijos apimties ir kokybės. Finansinė analizė suteikia naujausią informaciją valdymo sprendimams priimti. Pagrįsti, objektyvūs duomenys padeda laiku išsiaiškinti įvairių ūkinių grandžių veiklos trūkumus, numatyti jų šalinimo ir efektyvumo didinimo priemones.

Kad duomenys būtų patikimi, o priimami sprendimai efektyvūs, reikalinga personalo kompetencija. Įmonės krizė užklumpa, kai klaidos daromos aukščiausiam valdymo lygmenyje: pasenusi rinkodaros strategija, verslumo vizijos stoka, blogas pinigų srautų planavimas, darbuotojų žemas išsilavinimo lygis. Krizė prasideda, kai įmonė tampa nepajėgia vykdyti savo įsipareigojimų, bet požymius galima pastebėti iš anksto, dar prieš paskelbiant įmonei bankrotą (Gedminaitė, 2017). Deja laiko, žinių, kompetencijos stoka gali neigiamai paveikti įmonės veiklą, todėl reikalingas nuolatinis personalo tobulinimasis, įstatymų išmanymas.

Apie pagrindines antikrizinio valdymo priemones įmonėse rašė ir lietuvių autoriai. Veiklos sąnaudų mažinimas, prekių ir paslaugų kainodaros optimizavimas, organizacinės struktūros pertvarkymas, veiklos mažinimas, atsisakant nepelningos veiklos, talentingų darbuotojų įdarbinimas ir išlaikymas, eksporto rinkų paieška, tai priemonės, kurias galima naudoti, kaip būdus įmonei išvengti bankroto (Baležentis ir Vijeikis, 2010). Visgi vienas svarbesnių yra valdymas pagal finansinių rodiklių nuokrypius. Tam reikalinga atlikti finansinę analizę praeitų laikotarpių ir palyginti duomenis su esamais. Stebint pokyčius, galima spręsti dėl kokių priežasčių atsirado pakitimai ir priimti sprendimus jiems stabdyti arba skatinti. Pastebint tendencingą nuokrypį, galima spręsti ir apie šios tendencijos išlikimą ateityje. Todėl finansinių rodiklių nuokrypiai praeityje gali pasitarnauti planuojant juos.

Taigi statybų įmonės stabiliai veiklai palaikyti būtinas nuolatinis jos veiklos stebėjimas. Įmonės veikla turi būti efektyvi, paklausy, pelnas augantis, sąnaudos optimalios. Įmonės tikslas yra siekti tęstinės veiklos, išsilaikyti rinkoje, dirbti pelningai. Įmonė siekianti pelno sies pažangą su gamybos automatizavimu, darbuotojų kvalifikacijos kėlimu, prisiims atsakomybę už projektų ir įsipareigojimų sėkmingą vykdymą, finansinės būklės tvarumą nesukeliant „domino“ efekto. Šie siekiai yra itin reikalingi statybų įmonėse, o tyrimai įrodo, kad finansų analizė yra vienas iš įmonės ūkinės veiklos valdymo būdų užtikrinti stabilumą įmonėje, kontroliuoti ar visi tikslai yra įgyvendinami, ar įmonės veikloje nėra klaidų, kurios gali sukelti krizę. Taigi finansinė analizė prasideda nuo kokybiškos informacijos rinkimo, finansiniai duomenys lyginami su praeitų laikotarpių duomenimis, ieškoma pokyčių priežasčių. Finansinė analizė gali atskleisti tiek teigimus, tiek neigiamus nuokrypius, kuriais remiantis priimami tinkami verslo vystymui ir sėkmei sprendimai.

1.2. Mažų įmonių ūkinės veiklos finansinės analizės vertinimas

Vertinimas apibrėžiamas, kaip vertės, kuria finansinių ataskaitų elementai pateikiami finansinėse ataskaitose, nustatymo procesas (AVNT, 2015). Finansinių ataskaitų elementai gali būti vertinami keliais vertinimo būdais. Finansinių ataskaitų straipsniuose teikiamą turtą, įsipareigojimus, pajamas ir sąnaudas įmonės privalo vertinti verslo apskaitos standartų nustatytais vertinimo būdais, o jeigu tokių vertinimo būdų nenustatyta, įmonės juos gali pasirinkti pačios. Įmonės vertinimas prasideda nuo finansinėse ataskaitose pateikiamų duomenų.

Įmonės ūkinės veiklos analizė yra viena svarbiausių verslo vertinimo sistemos sudedamųjų dalių. Ekonominės informacijos apie įmonės veiklą dėka galima padėti vadovybei įgyvendinti įmonės tikslus, o finansinė analizė naudojama kaip įrankis svarbiems verslo sprendimams priimti, verslo subjekto būklei įvertinti bei raidai nagrinėti (Baran, Pastyr and Baranova, 2016). Kad finansinė analizė yra neatsiejama sėkmingo verslo dalis sutinka visi analizės svarbą nagrinėjantys lietuvių ir užsienio autoriai.

Šiandieniniame sparčiai besivystančiame pasaulyje svarbu laiku pastebėti pokyčius, teisingai įvertinti turimą informaciją, atlikti išvadas ir priimti sprendimus. Tačiau smulkaus verslo vadovai dažnai užklupus ekonomikos krizei ar kitokiems išoriniams sunkumams (terorizmas, pandemijos, klimato pokyčiai) neturi pakankamų rezervų tolimesnei veiklai vykdyti. Stipresnį neigiamą poveikį labiau patiria smulkus verslas negu didžiosios kompanijos. Mažos įmonės susiduria su kapitalo trūkumu, pinigų srautų nepakankamumu. Tačiau netgi išgyvenusios krizę, ne visos mažos įmonės pasimoko iš padarytų klaidų. Didžiausias jų priešas yra planavimo stoka ir negebėjimas pasiruošti blogiems laikams (Runyan, 2006).

Įmonių veiklos analizės svarbą lemia ir auganti konkurencija, ir technologijų kaita, ir naujų valdymo metodų taikymas ir daug kitų veiksnių. Išorinė aplinka nuolat kinta, todėl įmonės vadovybei labai svarbu stebėti ir laiku priimti tinkamus sprendimus. Greita reakcija ir lankstumas gali būti pasiekiami tik tada, kai sprendimai bus pagrįsti laiku gauta bei adekvačia informacija, žiniomis ir patirtimi apie išorinę organizacijos aplinką bei vidines galimybes. Todėl įmonės susiduria su problema ar apie įmonę skelbiama informacija yra teisinga. Tai užtikrinti mažose ir vidutinėse įmonėse sunku, nes jose neprivalomas auditas. Šis kokybės patvirtinimo instrumentas gali būti vienas iš būtų užtikrinti duomenų teisingumą (Lakis ir Minotaitė, 2016). Deja, universalios metodikos nėra. Didelėms organizacijoms, kuriose dirba finansininkai, ekonomistai nėra sudėtinga organizuoti finansų valdymo procesą, tačiau mažoms įmonėms sunku analizuoti finansinę būklę, nes trūksta specialistų, technikos, metodikos atskleidžiančios pramonės ypatybes, įmonės mastą ir galimybes (Konvisarova, Stihljas, Koren, Kuzmicheva and Danilovskih, 2016).

Pastarąjį dešimtmetį spartėjanti gamybos, informacinių bei komunikacijos technologijų pažanga paskatino ekonomikos globalizaciją. Formuojasi kintanti ir sudėtingėjanti verslo aplinka, nors tuo pačiu stiprėja konkurenciniai ryšiai (Gimžauskienė ir Klovienė, 2010). Atsižvelgiant į tai, siekiančios sėkmingai vykdyti veiklą mažos įmonės turi ne tik ją vykdyti geriau už savo konkurentus, tačiau nuolat keistis, prisitaikant prie besikeičiančių sąlygų. Taip pat svarbu gerai žinoti įmonės darbo specifiką, vykdomą veiklą, tikslus. Nuolat kintančios rinkos sąlygomis, nuolatinės konkurencijos sąlygomis yra nelengva siekti įmonės veiklos vertės didinimo. Populiariausias ir dažniausiai naudojamas būdas finansiniams rezultatams vertinti yra santykinų rodiklių analizė (Pamulu, Kajewski and Betts, 2007). Santykiniai rodikliai, kaip lyginamosios analizės priemonė, yra naudojami įmonės stebėjimui ilguoju periodu (trendo analizė) ir palyginimui su konkurentų ar pramonės šakos įmonių rezultatais (lyginamoji analizė). Būtina nuolatos stebėti pokyčius ir prisitaikyti, nes tas kas buvo pritaikyta dabar, gali visiškai netikti po metų ar dviejų. Kartais įmonės nepakankamai panaudoja įrenginius, dirba neritmingai, gamina daug broko, neišnaudoja darbo jėgos galimybių. Įmonių finansinė analizė gali atskleisti trūkumus, nustatyti jų įtaką plano vykdymui ir numatyti priemones jiems pašalinti.

Įmonės veiklos vertinimui naudojama analizė, kuri įmonėje apima visus veiklos parengimo etapus, patį veiklos procesą ir jos produkto pardavimą praityje, dabartyje ir ateityje. Šiam procesui vykdyti naudojami darbo, materialiujų, finansinių išteklių formavimo ir naudojimo tyrimas, ekonominiai bei finansiniai veiklos rezultatai. Kadangi finansų analizė susijusi su tam tikros veiklos prognozavimu, planavimu, apskaita ir kontrole, tad gavus ekonominę informaciją iš tyrimo subjekto funkcinių padalinių ir pasitelkus finansų analizės metodus ir būdus, siekiama objektyviai įvertinti finansinę tyrimo subjekto veiklą ir būklę, kad būtų galima įvertinti anksčiau priimtus sprendimus bei priimti perspektyvinius valdymo sprendimus (Buškevičiūtė ir

Mačerinskienė, 2004). Rinkos ekonomikos sąlygomis finansinė ūkio subjektų veikla yra labai dinamiška, rizikinga, todėl mažoms įmonėms reikia prisitaikyti ir analizę atlikti laiku.

Bendrai apėmus įmonės finansinio stabilumo, investicijų patikimumo ir pelningumo įvertinimas yra pagrindinis finansinės analizės siekis. Finansinė analizė leidžia suvokti įmonės finansinį mechanizmą, nustatyti, kaip yra panaudojami finansiniai ištekliai jos veikloje, kokia turto būklė ir kapitalo apyvartos greitis, naudojamų pagrindinių priemonių pelningumas. Įvairūs finansinių ataskaitų rodikliai (Baran et al., 2016), atsižvelgiant į jų turinį, struktūrą ir skaičiavimo metodiką, analizuojami įvairiais būdais, atskleidžiančia kokį nors įmonės veiklos aspektą, ypatybę arba dėsningumą.

Analitikas visuomet sieks iširti, kokių rezultatų įmonė pasiekė einamaisiais metais, lyginant su ankstesniais metais arba lyginant su konkurentais, pramonės šakos įmonėmis, ir ieškos atsakymų nustatyti dėl kokių priežasčių buvo tendencijų ar prognozių neatitikimai siekiant padėti įmonei nustatyti galimą būsimą produktyvumą ar pokyčius veikloje pasitelkiant buhalterinę informaciją ir įmonės finansinę analizę. Visgi mažos įmonės dažniau susiduria su kapitalo, pinigų srautų, rezervų, planavimo trūkumu, todėl nebūna pasiruošusios blogiems laikams. Tai lemia žinių ir patirties stoka valdymo lygmenyje, finansų specialistų nepakankamas išprusimas, kuris sukelia nepasitikėjimą duomenų teisingumu. Nekontroliuojama įmonės finansinė būklė gali sukelti organizacijoje krizę ir privesti prie bankroto.

1.3. Finansinės analizės svarba statybų įmonių finansų valdyme

Literatūros finansų analizės tema yra daug, tačiau ne visos įmonės savo veikloje naudoja finansų analizę kaip priemonę įmonės veiklos gerinimui. Įmonės, siekdamos išsilaikyti konkurencingoje rinkoje ir užtikrinti savo veiklos tęstinumą, turi nuolat analizuoti savo veiklos rezultatus, taikyti kuo tobulesnes analizės metodikas. Teisingas esamos būklės įvertinimas padeda gerokai objektyviau numatyti veiklos plėtros būdus ir galimybes – tai yra viena iš būtinų kiekvienos įmonės išlikimo ir plėtros sąlygų (Mackevičius, 2008). Įmonių veiklos analizės būtinumą ir jos reikšmę lemia laisvos rinkos ekonomikos plėtra, nuolat auganti konkurencija, naujų ūkininkavimo formų ir valdymo metodų taikymas ir kiti veiksniai. Įmonės finansų analizė yra vienas iš svarbiausių įmonės ekonominės informacijos šaltinių.

Tačiau norint priimti tolimesnius sprendimus, apsiriboti vien gautais duomenimis nepakanka. Finansinei analizei labai svarbu ir nustatyti dėl kokių priežasčių gaunami esami duomenys, kas teigiamai ar neigiamai ir kaip stipriai įtakoja statybų įmonės ūkinę veiklą, ką įmonė turi daryti siekdama geresnių rezultatų ir ar turi pakankamai rezervų, žmogiškųjų išteklių, verslo

strategiją, techninių galimybių numatytiems tikslams įgyvendinti (Mbugua, Harris, Holt, Olomolaiye, 1999).

Įmonės finansinę analizę patartina atlikti panaudojant įmonės apskaitos informaciją, siekiant įvertinti esamą būklę ir perspektyvas. Finansinės analizės tikslas - rasti būdų geriau valdyti finansus. Jos svarbą lemia tai, kad veiklos vystymui reikia turėti pakankamai finansinių išteklių, nes nuolat jų stingant, labai sunku vystyti veiklą. Ypač didelių apyvartinių lėšų ir žmogiškųjų resursų kompetencijos reikia statybų sektoriuje. Pagrindinės priežastys kodėl statybų sektoriaus verslas žlunga yra menkas finansų valdymas, kapitalo stoka (Ibn-Homaid and Tijani, 2015). Neprižiūrimas verslas, menkas finansų planavimas gali turėti skaudžias ir sunkiai ištaisomas pasekmes, kurių viena yra bankrotas.

Siekiant išvengti įmonių bankrotų ir jų sukeliamų pasekmių, reikia nustatyti, įvertinti ir spręsti įmonėse iškilusias finansines problemas gerokai anksčiau nei paaiškėja, kad įmonės yra nemokios ir joms reikia kelti bankroto bylą. Todėl ne ką mažiau svarbūs yra bankroto rodikliai. Statybų pramonė yra jautriai į šalies ekonomikos ir pasaulio ekonomikos raidos pokyčius reaguojantis sektorius (Karas and Reznakova, 2017). Svarbu, kad įmonės iš anksto gebėtų nustatyti bankroto tikimybę ir kitas rizikas.

Bankroto tyrimo rezultatai gali būti laikomi pradiniu būsimų situacijų įvertinimu, kurį būtina išsiaiškinti, patikrinti, papildyti atliekant kitas analizes. Tai svarbi priemonė tinkamam verslo rizikos valdymui (Rybarova, Braunova, and Jantošova, 2016). Į finansų ir ekonomikos nuosmukius jautriai reaguojanti statybų verslas reikalauja ilgesnio laiko tarpo atsitiesimui, todėl yra naudinga naudoti finansų analizę, tame tarpe ir bankroto rodiklius, kaip priemonę verslo stabilumui palaikyti. Siekiant dar efektyvesnio rezultato – yra tikslinga atlikti ir finansinę įmonės veiklos prognozę.

Apie statybų verslo bankroto priežastis rašė ir daugiau autorių. Yra ištirta, kad nesėkmes versle sudaro nepakankamas pelnas (26 proc.), pramonės nestabilumas (22 proc.), didelės veiklos išlaidos (18 proc.), nepakankamas kapitalo dydis (8 proc.), varginantys įsipareigojimai (6 proc.) (Arditi, Koksas and Kale, 2000). Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad keturi iš šių svarbiausių priežasčių yra blogas biudžeto planavimas. Kintant išorės veiksniams, įmonės veikla taip pat nestovi vietoje, todėl stebėti finansinius įmonės duomenų pokyčius ir prisitaikyti yra svarbu. Išlikti konkurencingoje aplinkoje statybų sektoriaus įmonėms yra nelengva. Statybų įmonės yra labiau pažeidžiamos dėl didesnių skolų rodiklių, neigiamo pelningumo, gerokai mažesnės darbo jėgos ir turto produktyvumo (Spicka, 2013). O šie rodikliai įmones veda link bankroto. Todėl finansų analizė yra neišvengiamas procesas sėkmingos įmonės veikloje.

Lietuvių autoriai atliko tyrimą ir daugiausiai dėmesio skyrė pelno analizei. Pelnas yra vienas iš svarbiausių įmonės veiklos vertinimo indikatorių. Pelninga veikla laikoma pagrindu

tolimesniam verslo plėtimuisi. Įvertinus mokslinėje literatūroje pateikiamus pelningumo tyrimo metodus išryškėjo auganti finansinės analizės reikšmė, kuri yra pagrindas įmonėje, siekiančioje pelno (Gudaitis ir Žagūnytė, 2013). Akivaizdu, kad atlikti finansinę analizę įmonėse yra labai būtina. Stebėdami analizės metu gautus rodiklius galima spręsti apie esamą finansinę situaciją įmonėje ir suplanuoti tolimesnius veiksmus. Įvertinus bei išanalizavus įmonės finansinę būklę galima daryti reikiamas išvadas, laiku pastebėti neigiamus reiškinius bei suplanuoti veiklos gerinimo būdus. Nuo finansinės analizės duomenų priklauso vadovybės priimami sprendimai susiję su gamybos apimtimis, realizavimu, išlaidomis, grynųjų lėšų apyvartumu, ilgalaikio turto įsigijimu ir finansavimu, investavimu, ar kitomis įmonės finansinėmis bei veiklos problemomis. Finansų valdymo dėka nustatomos esminės problemos ir padedamas pamatas tolesnei veiklai (Aleknevičienė, 1999). Kitiems finansinės informacijos naudotojams įmonės finansinės būklės vertinimas padeda apsispręsti, ar suteikti šiai įmonei kreditą, ar tapti jos tiekėju, išnagrinėti, ar mokami mokesčiai ir kita. Įmonės veiklos rezultatų analizė padeda išaiškinti jos potencialą, bendrus veiklos pokyčius, finansinę padėtį, atskleisti esamus pasikeitimus ir nukrypimus nuo planinių rodiklių, kitimo tendencijas per pasirinktą laikotarpį, numatyti situacijas, kurios galėtų sukelti grėsmes tolimesnei veiklai (Genienė, Žaltauskienė, ir Patašienė, 2005). Kiekvieno subjekto veikla yra dinamiška, rizikinga, todėl analizę reikia atlikti laiku gerai ištirti finansinius rodiklius. Tam reikia turėti patikimą pirminę informaciją ir kompetentingą darbo jėgą.

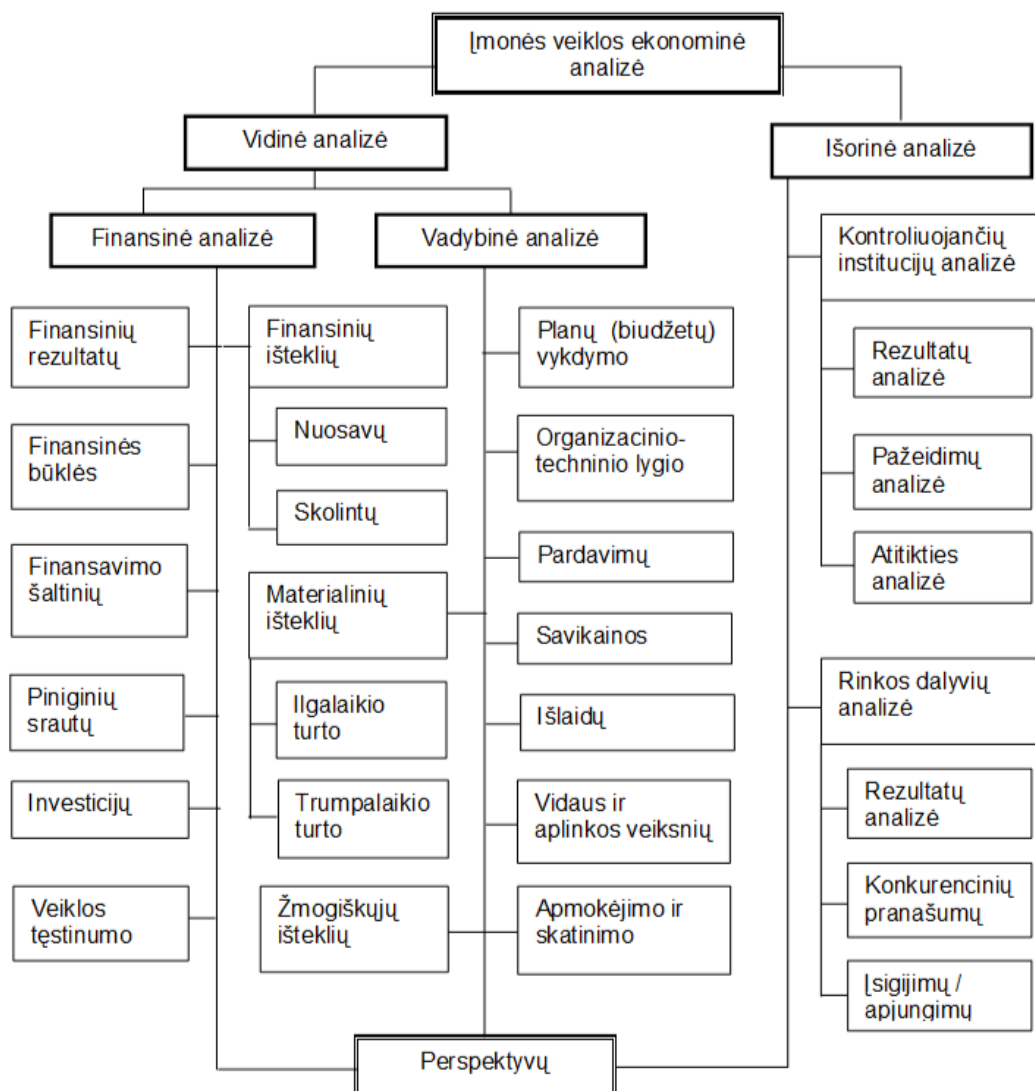
Finansinė analizė padeda nustatyti rizikingas įmonės veiklas, finansinę būklę, atskirų veiklų stabilumą. Ji itin svarbi siekiant patenkinti savininkų poreikius ir užtikrinti pranašumą konkurencinėje aplinkoje. Siekiant sumažinti rizikas versle ir norint išvengti bankroto svarbu atlikti įmonės finansinę ir įmonės veiklos analizę. Priklausomai nuo įmonės užimamos rinkos dalies, jos svarbos, įtakos šalies ar regiono ekonomikai, disponavimas klaidinga informacija apie įmonės vystymosi perspektyvas gali neigiamai paveikti tiek pačią įmonę, tiek investuotojus, tiek ūkio šaką, o galvojant globaliai – ir visą ekonomiką (Janovič, 2012). Todėl labai svarbu, kad buhalterinė informacija būtų kuo tikslesnė, o finansinė analizė atliekama laiku ir pateikiama suprantamai vidaus ir išorės vartotojams.

Statybų įmonės yra labiau pažeidžiamos. Kaip parodė tyrimai, jų skolų, pelningumo, darbo jėgos rodikliai būna blogesni. Taip pat prie verslo nesėkmės labiausiai prisideda nepakankamas pelnas, pramonės nestabilumas, veiklos išlaidos, o finansų valdymo stoka įvardijama kaip viena iš bankroto priežasčių statybų sektoriuje. Kadangi statybų įmonės jautriai reaguoja į išorinius veiksnius, reikia skirti nemažą dėmesį ir bankroto tikimybės vertinimui. Siekiant sumažinti rizikas versle ir siekiant išvengti bankroto, atidžiau įvertinti pelną ir skolas, kaupti finansinius rezervus, statybų įmonės privalo laiku, reguliariai atlikti finansinę veiklos analizę.

1.4. Finansinių analizės rūšies pasirinkimo galimybės

Ekonominė informacija yra pagrindinis šaltinis finansų analizei atlikti. Siekiant objektyviai, laiku įvertinti įmonės finansinę veiklą svarbu tinkamai pasirinkti finansų analizės rūšį. Nuo pasirinkimo priklauso gautos informacijos patikimumas ir priamamų valdymo sprendimų svarba ar anksčiau priimtų sprendimų nauda (Kazakevičius, 2015).

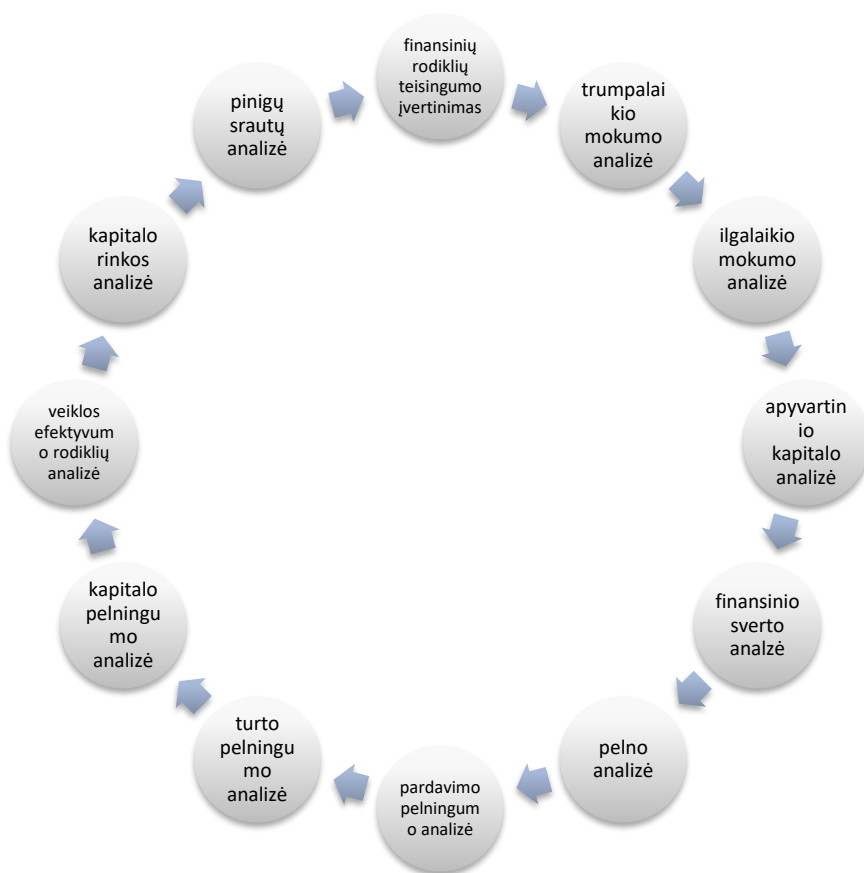
Siekiant nuodugniai ištirti įmonę, reikia atlikti įmonės veiklos analizę. Žemiau esančiame paveiksle pateikta įmonių veiklos analizės schema, iš kurios matyti, kad finansų analizė yra viena iš įmonės veiklos analizės sudedamųjų dalių.

1 paveikslas. Įmonės veiklos ekonominės analizės turinys.

Šaltinis: Kazakevičius, 2015.

Finansinė analizė apima pelno, investicijų, mokumo analizės. Priklausomai nuo analitiko požiūrio į finansinę būklę ir informacijos poreikio, gali būti atliekama atskiros srities analizė. Tačiau daugiausiai naudos suteiks kompleksinė įmonės finansinė analizė. Mokslinėje literatūroje randama įvairių finansinės analizės metodų bei būdų, klasifikacijų. Kaip ir minėta anksčiau, analizuojant įmonės finansinę būklę viskas priklausys nuo finansų analitiko, nuo to kokios informacijos jam reikia, ką siekiama sužinoti, numatyti, tobulinti. Finansinės analizės procesas iš esmės yra būdas įvertinti bendrovės finansinę būklę. Svarbu įvertinti riziką, pažeidžiamumą, prognozuoti bankrotą, kuris kelia grėsmę įmonės išlikimui (Simion, Stanciu and Mangra, 2011) pasirenkant reikiamą analizės turinį.

2 paveikslas. Finansinės analizės turinys

Šaltinis: Sudaryta autorės pagal Mackevičius, 2008.

Klasikinis verslo stabilumo įvertinimas ir nuostolių galimybė, blogėjanti finansinė situacija, finansinis pažeidžiamumas ar bankroto rizika numatoma finansinės analizės metu. Stabilumas turi būti patvirtintas daugybe rodiklių, o įmonės veiklos žlugimui būtų užkirstas kelias. Įmonės finansiniai rodikliai gali atspindėti ir grėšiantį bankrotą. Antikrizinis planas gali būti tinkamai parengtas ir įgyvendintas tik po to, kai yra aiškiai apibrėžtos krizę sukėlusios priežastys (Lileikienė ir Kulyčienė, 2009).

Pelno siekimas yra pagrindinis verslo tikslas (Gudaitis ir Žagūnytė, 2013). Todėl siekiant išpildyti šį poreikį bendrovių pelningumo vertinime tikslinga ir pagrįsta naudoti finansinės analizės būdus – horizontaliąją, vertikaliąją bei santykinę rodiklių finansinę analizę. Be to, detalesnės finansinės analizės atlikimui tikslinga pasirinkti įvairių autorių rekomenduotinus sudėtingesnius finansinės analizės metodus, tokius kaip Du Ponto piramidinis modelis, grandininių pakeitimų metodas ar koreliacinė analizė. Tai aktualu, kai siekiama giliau ar tiksliau iširti įmonės rezultatus teigiamai ir neigiamai įtakojančius veiksnius, paveikiančius ir finansinius kompanijų duomenis.

Užsienio autoriai taip pat dažniausiai aprašo šias tris finansinės pagrindines analizės rūšis. Tačiau santykinė analizė, dažnai dar vadinama koeficientų analize, tai dažniausiai finansų analitikų naudojama technika. Santykinė (arba koeficientų) analizė – tai finansinių ataskaitų analizė, padedanti interpretuoti atskirų finansinės ataskaitos sumų ryšį. Jos pagrindas yra skirtingų finansinės ataskaitos rodiklių lyginimas tarpusavyje. Santykiniai finansiniai rodikliai atspindi finansinių ataskaitų ir jų straipsnių tarpusavio ryšius. Šie santykiai atspindi įmonėje vykstančių finansinių procesų ryšius ir fiksuoja pastarųjų finansinės būklės pasikeitimus, iliustruoja trendus ir jų pakitimo charakterį. Nors koeficientą suskaičiuoti paprasta, jį interpretuoti yra sunku. Reikia būti įsitikinus pradinių skaičių tikrumu. Patys vieni koeficientai nieko nesako, jie turi būti palyginti su tos pačios įmonės buvusiais koeficientais nustatytu standartu arba šakos vidurkiu arba kitų pramonės šakos įmonių koeficientais.

Užsienio autorių literatūroje siūloma reikšmingiausių metodus skirstyti į tris pagrindines grupes, kurių pagrindu yra vykdoma finansinė analizė. Tai konkurentų, kompleksinio daugiakriterinio, sektoriaus bei makroaplinkos vertinimo metodai, įgalinantys objektyviai įvertinti įmonės padėtį vertinant iš įvairių pozicijų. Todėl finansų analizė gali būti naudojama (Janovič, 2012):

- kaip išankstino žvalgymo priemonė pasirinkti investavimo objektą (retrospektyvinė),
- kaip prognozavimo priemonė ateities finansinėms sąlygoms ir rezultatams (operatyvinė),
- kaip diagnostinės priemonė valdymo ir kitoms sritims (perspektyvinė).

Retrospektyvinė finansinė analizė – praityje gautų finansinių rezultatų įvertinimas. Operatyvinė finansinė analizė kartais dar vadinama išankstine (preliminarine), nes ji atliekama, nepasibaigus visai savaitei ar mėnesiui. Tuo siekiama iš anksto diagnozuoti finansinius rezultatus ir pakoreguoti planus ar priimti naują veiksmų programą. Perspektyvinė finansinė analizė apima įvairių projektų (dažniausiai – alternatyviųjų) vertinimą, siekiant priimti taktinius bei strateginius sprendimus ūkio subjekto atžvilgiu.

Finansų analizės svarbą ir būtinumą išskiria tiek lietuvių, tiek užsienio autoriai. Tačiau, kuo didesnė kompanija, tuo didesnę atsakomybę turi prisiimti vadovai, nes nesuvaldytos laiku finansinės problemos gali iššaukti bankrotą, skaudžias pasekmes įmonės viduje ir išorėje. Nepriklausomai nuo to, kad skirtingi autoriai gali pateikti skirtingą finansinių rodiklių klasifikavimą finansų analizę daryti rekomenduojama visoms įmonėms, naudoti savo sektoriui būdingus rodiklius ir jiems teikti daugiau dėmesio, nes tai informacija apie esamą padėtį įmonėje, kuri padės priimti veiklai svarbius sprendimus.

Statybų sektorius prisideda prie ekonomikos augimo, kalbant apie bet kurią šalį. Statybų įmonės ekonomikos nuosmukio metu turi būti skatinamos, nes šių įmonių veikla tiesiogiai įtakoja kitus sektorius. Atlikti tyrimai, sukurti metodai padeda valdyti kompanijas ir priimti teisingus sprendimus (Rajasekhar, 2017). Tyrimas parodė kokia svarbi yra finansų analizė ir išskyrė grupę tam tikrų statybų kompanijoms svarbių rodiklių, kuriuos būtina nuolat stebėti.

Indijos statybos įmonių atliktame tyrime pagrindinis dėmesys skiriamas statybos bendrovių finansinių rezultatų analizei (Boraste and Devalkar, 2016). Remiantis finansiniais šaltiniais, atskleidžiama, kaip santykinė analizė gali padėti įmonei ilgalaikio planavimo, biudžeto sudarymo ir turto valdymo srityse, siekiant sustiprinti finansinius rezultatus ir padėti išvengti finansinių sunkumų. Statybos pramonė apima daug projektų ir įtraukia daugelį sričių, tokių kaip infrastruktūra, elektros energijos gamyba, vandens tiekimas, naftos ir dujų projektai. Šiems projektams vykdyti reikalingas didžiulis kapitalas. Projektų įvairiuose etapuose būtina stebėti kiekvieną aspektą, tokį, kaip turtas, įsipareigojimai, lėšų srautas, likvidumas, pelningumas, veiklos sąnaudos. Tyrimas atskleidžia, kad finansinis įrankis, kuris padeda valdyti bendrovę yra santykinė analizė. Santykinį finansinių rodiklių analizė atliekama naudojant įmonės metines ataskaitas. Tai leidžia akcininkams, kreditoriams, vyriausybei ir analitikams atlikti įmonės veiklos vertinimą. Santykiniai rodikliai - tai paprastas būdas lyginti dabartinius rezultatus su praeitimi, padeda prognozuoti rezultatus. Analizės metu finansiniai rodikliai parodo, įmonės būklę atskiruose padaliniuose, padeda išspręsti problemas ir planuoti veiklą.

Sėkmingai valdyti statybų įmonę nėra lengva. Apie blogėjančią statybų įmonės situaciją signalizuoja 6 rodikliai: terminuotų banko paskolų vertė, prastas darbo efektyvumo rodiklis, neefektyvus finansų valdymas, blogas projektų valdymas, verslo plano stoka, komunikacijos trūkumas, iš kurių pirmi keturi priskiriami įmonės finansų valdymui (Ibn-Homaid and Tijani, 2015). Taip pat atliktas tyrimas nustatė 10 priežasčių, pagal kurias galima spręsti apie statybų įmonės nesėkmę versle ir visos jos kyla iš netinkamo apskaitos vedimo. Kaip atsvarą bankrotui autoriai siūlo naudotis finansiniais rodikliais, apskaičiuojamais iš įmonės balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitų. Analitikas turi nustatyti ar įmonė naudoja savo turtą, ar jos pelno marža atitinka turtą, ar nėra pernelyg didelių investicijų į ilgalaikį turtą, ar įmonė tinkamai finansuojama,

ar yra požymių apie likvidumo pakitimą ir ar gautinos sumos yra efektyvios bei siūlo naudoti tokią finansinių rodiklių klasifikaciją: likvidumo, pelningumo, svarto, apyvartumo ir mokumo koeficientai.

Finansinė analizė teikia bene daugiausiai naudingos informacijos. Finansinės analizės metu gauta informacija yra naudojama sekančiame etape – įmonės veiklos prognozavimui. Finansinis prognozavimas yra nelengvas darbas analitikui, reikalaujantis didelės patirties ir gero įmonės veiklos išmanymo, kadangi neapibrėžtumo laipsnis yra labai didelis. Prognozė ne visada pasitvirtina, tačiau ji šiaip ar taip yra vertinga, o patyrusių ekspertų prognozė gali būti ir tikslesnė už mechaninį duomenų apdorojimą. Gautą rezultatą galima vertinti, įtraukti naujas rizikas ar įtakojusius veiksnius. Reikia įvertinti ir tai, kad kuo prognozuojamas laikotarpis yra ilgesnis – tuo mažėja prognozės tikslumas. Išorinės vartotojai, dažniausiai pasitelkia įmonėje nedirbančių ekspertų vertinimais, kurie negali iš esmės susipažinti su įmonės vidine informacine baze, todėl ši prognozė būna daugiau abstrakti ir formali.

Kiekvienos organizacijos valdymui svarbią reikšmę turi veiklos planavimas. Ilgalaikė organizacijos sėkmė susijusi su tuo, ar vadovai sugeba numatyti perspektyvą ir plėtoti atitinkamą strategiją. Prognozavimas yra neatsiejama nuo valdymo sprendimų (Pabedinskaitė, 2009). Įmonė norinti įžvelgti ir susidėlioti ateities planus ar išvengti finansinių problemų, privalo atlikti ilgalaikį finansinį planavimą, Jis ypač reikalingas, kai įmonė planuoja plėstis, investuoti. Tuomet būtų galima numatyti kokių investicijų reikia, koki finansavimą taikyti ar kaip įgyvendinti ilgalaikius tikslus išvengiant finansinių problemų. Tam yra naudojamos prognostinės balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitos.

Siekiant efektyviau planuoti įmonės veiklą, kontroliuoti rezultatus, įgyvendinti strateginius planus būtinas finansinis prognozavimas. Kaip ir finansų analizėje, prognozavimo duomenys yra naudojami tiek vidaus, tiek išorės vartotojų. Tai yra pagrindas ateities sprendimams priimti, todėl prognozavimo rezultatai visų pirma yra svarbūs įmonės vadovams. Įvertinti ar priimti valdymo sprendimai pasiteisino, kokie planuojami pardavimai, koks numatomas pelnas įmonėje ar išlaidos bei panašūs klausimai rūpi vadovams, akcininkams ar partneriams. Tačiau svarbius sprendimus priimti turi ir susiję išorės vartotojai. Pasitelkę prognozavimo rezultatus investuotojai nusprendžia ar įmonė turi perspektyvą augti, o kreditoriai ir bankai priimti išvadas ar gali įmonei skolinti lėšų, kokio dydžio atidėjimai ir kokie skolinimo terminai galimi. Visiems rūpi kokios rizikos gresia, kaip jų išvengti ir kaip suvaldyti.

Įmonės veiklos analizės sudėtyje reikšmingą vietą užima finansinė analizė. Ji suteikia kone daugiausiai reikšmingos informacijos pelno siekiančiai įmonei. Dažniausiai naudojama ir išpildanti didžiąją dalį finansinės analizės turinio yra vertikalioji, horizontalioji ir santykinių rodiklių analizės. Duomenys imami iš finansinių ataskaitų. Kadangi vieni koeficientai nieko

nesako, labai svarbu ne tik duomenis apskaičiuoti, bet ir įvertinti, palyginti su praėjusiais laikotarpiais, palyginti su šakos vidurkiu ar pramonės šakos įmonių duomenimis. Siekiant dar efektyvesnio rezultato, įmonės duomenys naudojami įmonės finansinės veiklos prognozavimui. Rezultatą galima vertinti įtraukiant naujas rizikas ar veiksnius. Taip būtų galim užbėgti įvykiams už akių, pastebėti besiformuojančias problemas, planuoti veiklą, nes finansines problemas reikia spręsti anksčiau nei paaiškėja, kad įmonė negali vykdyti savo įsipareigojimų ir veiklos.

2. FINANSINĖS ANALIZĖS TYRIMO METODOLOGIJA

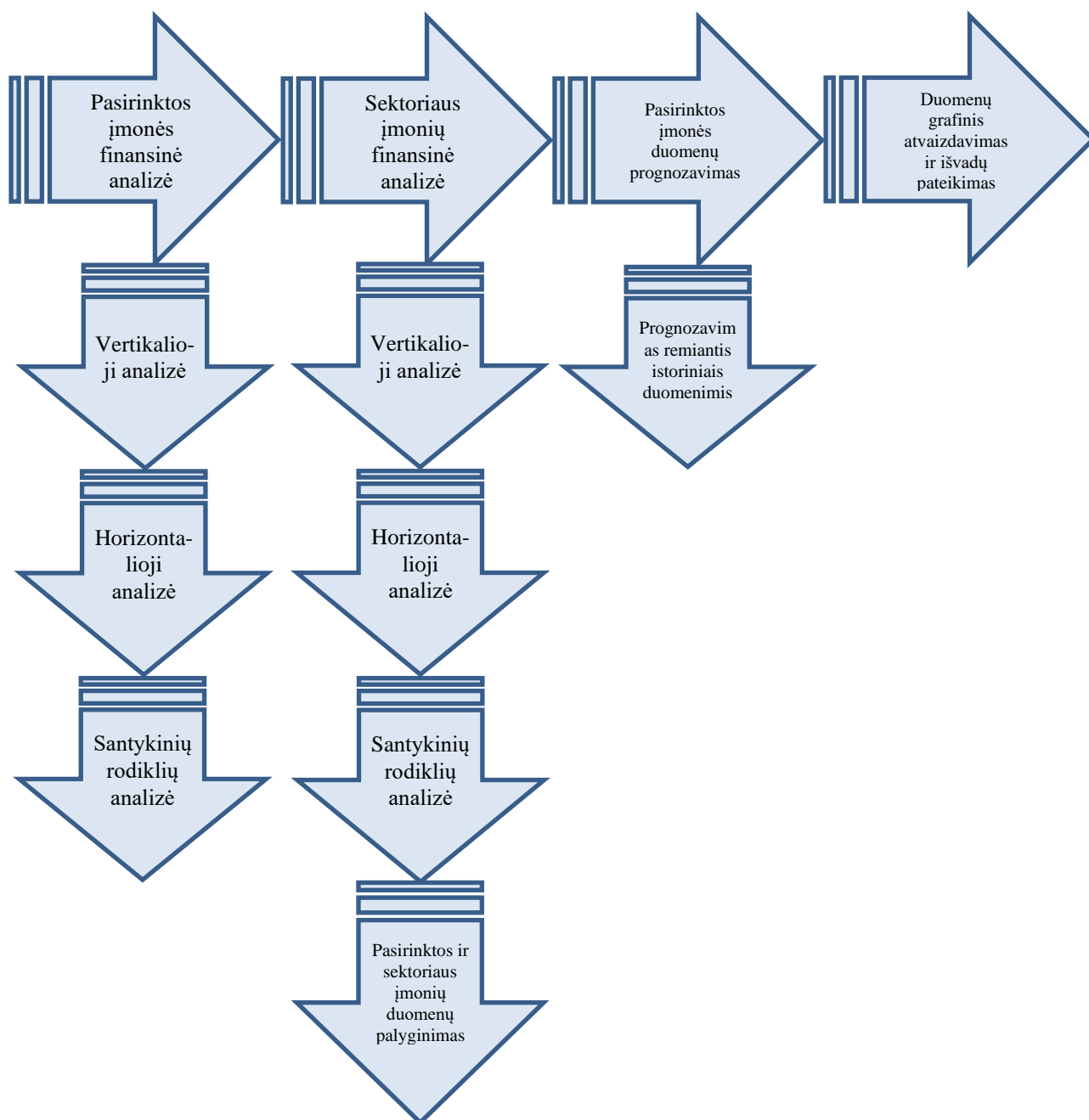
Finansinės analizės procesas iš esmės yra pastangos įvertinti esamą įmonės finansinę būklę. Vertinimas gali parodyti rizikas, silpnas ir pažeidžiamas įmonės vietas, nemokumą, bankroto grėsmę. Tačiau nėra aišku ar mažos statybų įmonės susiduria su tomis pačiomis finansų valdymo problemomis kaip ir didelės. Taip pat nėra žinoma su kokioms finansinės analizės problemomis susiduria mažos statybų ar finansinių duomenų prognozavimą naudoja stabiliai įmonės veiklai palaikyti ir valdyti. Todėl darbo objektu pasirinkta mažos Lietuvos statybų įmonės finansinės ataskaitos, o duomenų palyginimui pasirinktos dar dvi rinkoje panašią veiklą vykdančios įmonės, kurių pagalba bus galima atlikti finansinę įmonių analizę.

2.1. Finansinės analizės tyrimo metodika

Kaip buvo nagrinėta ankstesnėje šio darbo dalyje, finansinė analizė yra svarbus įrankis verslo valdyme. Siekiant įvertinti pasirinktos įmonės būklę, bus atliekama finansinių ataskaitų vertikalioji, horizontalioji bei finansinių santykinų rodiklių analizė. Finansinių ataskaitų vertikalioji, horizontalioji bei finansinių santykinų rodiklių analizė bus atliekamos ir dar dviem pasirinktoms statybų įmonėms tam, kad duomenis būtų galima palyginti.

Horizontalioji ir vertikalioji analizė atlieka svarbų vaidmenį vertinant įmonės veiklą, išaiškinant tendencijas bei tiriant pokyčius. Atliekant horizontaliąją analizę, galima įvertinti ilgalaikio ir trumpalaikio turto, pajamų ir sąnaudų, apyvartinio kapitalo, grynujų pinigų srautų pokyčius. Ši analizė padeda nustatyti atitinkamų rodiklių dinamiką, kuri bus išreiškiama absoliučiais dydžiais arba procentais. Vertikalioji analizė rodo analizuojamo objekto struktūrą. Atliekant šios rūšies analizę galima įvertinti, ar optimaliai ir racionaliai panaudojamas įmonės turtas, nustatyti finansavimo struktūros pokyčius, išanalizuoti įmonės pajamų ir sąnaudų struktūrą ir jų kitimo priežastis. Remiantis gautais duomenimis galima atskleisti įmonės finansinių duomenų kitimo tendencijas.

Naudojant santykinus rodiklius galima įvertinti įvairias įmonės veiklos sritis, atskleisti rezervus ir nepanaudotas galimybes ir priimti optimalius valdymo sprendimus. Rodiklių analizė padeda nustatyti įmonės mokumą ir pelningumą, plėtros galimybes ir veiklos tęstinumą, įvertinti jos vietą rinkoje tarp konkurentų, verslo ir finansinę riziką.

3 paveikslas. Tyrimo analizės metodologija

Įvairioms ūkio šakoms ir įmonėms, jeigu jos funkcionuoja skirtingai, reikia skirtingų santykinų rodiklių. Finansiniai rodikliai yra vienas populiariausių ir dažniausiai naudojamų įrankių tarp Lietuvos įmonių finansų valdyme. Lietuvių autoriai išskiria 10 finansinių rodiklių, kurie yra svarbūs statybų sektoriui (Anciūtė ir Misiūnas, 2006).

2 lentelė

Statybų sektoriaus finansiniai rodikliai

Finansinis rodiklis	Skaičiavimo formulė
1. Pardavimų bendrasis pelningumas	(Bendrasis pelnas) / (Pardavimai ir paslaugos)
2. Veiklos rentabilumo koeficientas	(Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą) / (Visos sąnaudos)
3. Įsiskolinimo koeficientas	(Visi įsipareigojimai) / (Turtas)
4. Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas	(Ilgalaikiai įsipareigojimai) / (Turtas)
5. Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	(Trumpalaikiai įsipareigojimai) / (Turtas)
6. Bendrojo likvidumo koeficientas	(Nuosavas kapitalas) / (Visi įsipareigojimai)
7. Kritinio (greitojo) likvidumo koeficientas	(Trumpalaikis turtas – Atsargos) / (Trumpalaikiai įsipareigojimai)
8. Grynojo apyvartinio kapitalo koeficientas	(Grynasis apyvartinis kapitalas) / (Turtas)
9. Turto apyvartumo koeficientas	(Pardavimai ir paslaugos) / (Vidutinė turto vertė)
10. Nuosavo kapitalo koeficientas	(Pardavimai ir paslaugos) / (Vidutinis nuosavas kapitalas)

Šaltinis: Anciūtė ir Misiūnas, 2006.

Daugiau nei 50 finansinių rodiklių gali būti naudojami analizei, tačiau tik kai kurie iš jų yra svarbūs tam tikroms pramonės šakoms (Ocal, Oral, Erdis and Vural, 2005). Atliktame Indijos statybų kompanijų tyrime, buvo atrinkta grupė finansinių rodiklių, teikiančių svarbią informaciją statybų sektoriui. Tyrimo rezultatai pateikė dvidešimt vieną finansinį rodiklį, kuriuos turi naudoti statybų įmonės (Rajasekhar, 2017).

3 lentelė

Statybos sektoriaus finansiniai rodikliai

Finansinis rodiklis	
1. Bendrojo likvidumo koeficientas	11. Pelno iki apmokestinimo koeficientas
2. Kritinio (greitojo) likvidumo koeficientas	12. Turto gražos koeficientas
3. Grynųjų pinigų likvidumo koeficientas	13. Ilgalaikio turto gražos koeficientas
4. Atsargų likvidumo koeficientas	14. Panaudoto kapitalo gražos koeficientas
5. Įsiskolinimo koeficientas	15. Dividendų išmokėjimo koeficientas
6. Bendrasis mokumo koeficientas	16. Akcininkų nuosavybės gražos norma
7. Skolos ir nuosavybės koeficientas	17. Turto apyvartumo koeficientas
8. Grynų pinigų padengimo	18. Ilgalaikio turto apyvartumo koeficientas
9. Viso kapitalo mokumo koeficientas	19. Kapitalo apyvartumo koeficientas
10. Atsargų aprėpties koeficientas	20. Apyvartinio kapitalo apyvartumo koeficientas
21. Gatavos produkcijos apyvartumo koeficientas	

Šaltinis: Sudaryta autorės pagal Rajasekhar, 2017.

Atlikus skirtingų autorių apžvalgą galime teigti, jog nepriklausomai kokio dydžio įmonė, finansinę įmonės gerovę yra būtina stebėti. Svarbu analizuoti įmonių finansinę veiklą, kadangi finansinės analizės metu atskleidžiamos veiklos rodiklių pasikeitimo priežastys, įvertinamos bei

apskaičiuojamos finansinių rezultatų didinimo galimybės ir numatomos priemonės tiems rezultatams įgyvendinti.

2.2. Sektoriaus įmonių finansinių duomenų palyginamoji analizė

Remiantis finansinėmis ataskaitomis, bus lyginami tiriamos įmonės ir pasirinktų dviejų panašią veiklą vykdančių įmonių finansiniai duomenys. Tam reikės atlikti aukščiau minėtas vertikaliąją ir horizontaliąją įmonių analizes. Atliekant lyginamąją kelių įmonių ir tam tikro laikotarpio analizę, ypač dažnai taikoma santykinų rodiklių analizė. Taikant santykinius rodiklius galima palyginti skirtingų įmonių finansines ataskaitas. Įmonės finansinės ataskaitos parodo tam tikro laikotarpio įmonės rezultatus, jos būklę konkrečiu momentu absoliutiniais dydžiais, tačiau rinkos ekonomikos sąlygomis labai svarbu lyginti įmonės duomenis su konkuruojančiomis įmonėmis, įvertinti įmonės padėtį rinkos atžvilgiu (Kačergienė ir Martirosiankienė, 2006).

Patogesniam darbui ir informacijos apdorojimui, rodikliai yra grupuojami. Svarbiausios grupės yra pelningumo, likvidumo ir svarto, nuo kurių ir prasideda analizė. Analizės išsamumas priklauso nuo investicijų dydžio, terminų, įmonės patikimumo, analitiko interpretacijos ir kt. Tačiau nepaisant didelės koeficientų įvairovės, visi jie randami iš tų pačių šaltinių – balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitos.

4 lentelė

Pelningumo rodikliai

Finansinis rodiklis	Skaičiavimo formulė
1. Grynasis pelningumas	$(\text{Grynasis pelnas}) / (\text{Pardavimų pajamos})$
2. Bendrasis pelningumas	$(\text{Bendrasis pelnas}) / (\text{Pardavimų pajamos})$
3. Veikos pelningumas	$(\text{Tipinės veiklos pelnas}) / (\text{Pardavimų pajamos})$
4. Turto pelningumas (grąža)	$(\text{Grynasis pelnas}) / (\text{Turtas})$
5. Nuosavo kapitalo pelningumas (grąža)	$(\text{Grynasis pelnas}) / (\text{Nuosavas kapitalas})$
6. Pelningumo koeficientas	$(\text{Pelnas prieš apmokestinimą}) / (\text{Pardavimų pajamos})$

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Aleknevičienė ir Aleknevičiūtė, 2010.

Analizuojant įmonių veiklos rezultatus, žemas pelningumas gali būti siejamas su įmonės orientacija į pardavimo pajamų didinimą žemų kainų sąskaita, o taip pat su tarp konkurentų vykstančia kainų konkurencija. Kuo mažesnis pelningumas, tuo didesnių pardavimo pajamų reikia, siekiant uždirbti tą patį pelną. Pelningumo rodikliai labai priklauso nuo ekonomikos sąlygų. Ekonomikai augant jie gerėja, o ekonomikai smunkant, prastėja.

5 lentelė

Likvidumo rodikliai

Finansinis rodiklis	Skaičiavimo formulė
1. Einamojo likvidumo koeficientas	$(\text{Trumpalaikis turtas}) / (\text{Trumpalaikiai įsipareigojimai})$
2. Kritinio likvidumo koeficientas	$(\text{Trumpalaikis turtas} - \text{Atsargos}) / (\text{Trumpalaikiai įsipareigojimai})$
3. Grynasis apyvartinis kapitalas	$(\text{Trumpalaikis turtas}) - (\text{Trumpalaikiai įsipareigojimai})$
4. Apyvartinio kapitalo ir turto santykis	$(\text{Apyvartinis kapitalas}) / (\text{Turtas})$

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Aleknevičienė ir Aleknevičiūtė, 2010.

Likvidumas priklauso nuo įmonės gebėjimo turtą paversti pinigais ir taip apmokėti savo skolas bei padengti kitas mokėtinas sumas. Kita vertus, jei su įmone pirkėjai atsiskaito iš karto, o skolų tiekėjams apmokėjimo terminai ilgi, einamojo likvidumo koeficientas gali būti žemesnis. Paprastai įvairiuose ekonomikos sektoriuose jis yra skirtingas, priklauso nuo tipiškos įmonės veiklos ciklo trukmės, gaminamų produktų ar teikiamų paslaugų vertės, atsiskaitymų atidėjimų terminų, todėl analizuojant reikėtų atkreipti dėmesį į šio rodiklio dinamikos tendencijas bei ekonomikos sektoriaus ypatumus. Taip pat likvidumo koeficientą apsprendžia sezoniniai svyravimai.

6 lentelė

Finansinio sverto rodikliai

Finansinis rodiklis	Skaičiavimo formulė
1. Įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo santykis	$(\text{Įsipareigojimai}) / (\text{Nuosavas kapitalas})$
2. Ilgalaikės skolos ir nuosavo kapitalo santykis	$(\text{Ilgalaikė finansinė skola}) / (\text{Nuosavas kapitalas})$
3. Turto ir nuosavo kapitalo santykis	$(\text{Turtas}) / (\text{Nuosavas kapitalas})$

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Aleknevičienė ir Aleknevičiūtė, 2010.

Rodikliai svarbūs siekiant nustatyti įmonės finansinės rizikos laipsnį, t. y. įsipareigojimų dydį, kuriuos teks padengti ateityje. Ilgalaikiai įsipareigojimai, susiję su palūkanų mokėjimais, sukelia palūkanų normų svyravimų riziką. Augant palūkanų normų lygiui ekonomikoje, palūkanų sąnaudos didėja, o įmonės grynasis pelnas mažėja. Jei įmonės pinigų srautai nėra stabilūs, tai dėl palūkanų mokėjimo ir skolos grąžinimo sunkumų įmonė gali susidurti su ilgalaikio mokumo problemomis.

7 lentelė

Mokumo rodikliai

Finansinis rodiklis	Skaičiavimo formulė
1. Įsiskolinimo koeficientas	(Įsiskolinimai) / (Turtas)
2. Bendrojo mokumo koeficientas	(Nuosavas kapitalas) / (Įsipareigojimai)
3. Skolos ir nuosavo kapitalo santykis	(Skola) / (Nuosavas kapitalas)
4. Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	(Trumpalaikiai įsipareigojimai) / (Turtas)
5. Manevringumo koeficientas	(Trumpalaikis turtas) / (Nuosavas kapitalas)

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Aleknevičienė ir Aleknevičiūtė, 2010.

Rodikliai yra svarbūs kreditoriams, kadangi parodo, kiek apsaugotos jų lėšos, kokia įmonės turto dalis yra įsigyta už skolintas lėšas. Kiek įmonių veikla finansuojama skolintomis lėšomis ir kiek akcininkų investicijomis. Analizuojant įmonės veiklą, aukštas rodiklis gali liudyti apie didesnę finansinę riziką, nes įmonei gali būti sudėtinga padengti savo palūkanų, skolos grąžinimo mokėjimus ar gauti pakankamai lėšų tolesniam finansavimui. Tai pat parodo įmonės finansinį stabilumą, finansinę riziką bei gali būti naudojamas skirtingų ekonomikos sektorių įmonių palyginimui. Įvairiuose ekonomikos sektoriuose šio rodiklio reikšmė skirtinga ir priklauso tiek nuo įmonės būdingo veiklos ciklo, skolų tiekėjams ir kitų mokėtinų sumų atidėjimų bei apmokėjimo laikotarpių, tiek nuo įmonių skolinimosi politikos, atskleidžia įmonių balanso struktūros skirtumus tiek tarp atskirų įmonių, tiek tendencijas skirtinguose ekonomikos sektoriuose.

8 lentelė

Apyvartumo rodikliai

Finansinis rodiklis	Skaičiavimo formulė
1. Atsargų apyvartumas	(Pardavimų savikaina) / (Vidutinės metinės pajamos)
2. Pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas	(Pardavimų pajamos) / (Pirkėjų įsiskolinimas)
3. Skolų tiekėjams apyvartumas	(Pardavimų savikaina) / (Skolos tiekėjams)
4. Apyvartinio kapitalo apyvartumas	(Pardavimo pajamos) / (Apyvartinis kapitalas)
5. Nuosavo kapitalo apyvartumas	(Pardavimo pajamos) / (Nuosavas kapitalas)
6. Ilgalaikio turto apyvartumas	(Pardavimo pajamos) / (Ilgalaikis turtas)
7. Turto apyvartumas	(Pardavimo pajamos) / (Turtas)
8. Pardavimai tenkantys vienam darbuotojui	(Pardavimo pajamos) / (Darbuotojų skaičius)

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Aleknevičienė ir Aleknevičiūtė, 2010.

Priklausomai nuo to kieno apyvartumas bus matuojamas, rodiklis gali parodyti, kiek per metus padaroma apyvartų: atsargų, turto, skolų ir panašiai. Šių rodiklių dėka gali išsiaiškinti, kaip greitai įmonėje juda atsargos, tai reiškia, kaip greitai jos gali virsti pinigais arba kiek daug yra į

jas investuota. Taip pat galima sužinoti, kaip greitai klientai atsiskaito su įmone, kokia kreditavimo politika, galbūt ją reikia koreguoti. Arba parodo atsiskaitymų su tiekėjais greitį (terminus). Atidėti atsiskaitymai tiekėjams suteikia jai papildomą trumpalaikį finansavimą bei padidina jos likvidumą. Tačiau jei atsiskaitymų atidėjimai yra susiję su palūkanų ar delspinigių mokėjimais, tai sukelia papildomas finansines išlaidas ir mažina įmonės pelną.

Investicijų rodikliai skirti investuotojams, akcininkams, kuriais siekiam sužinoti įmonės vertę, tam tikro laikotarpio akcijų pelningumą, kuriuo operuojama tam tikrą laikotarpį uždirbtu pelnu.

9 lentelė

Investicijų rodikliai

Finansinis rodiklis	Skaičiavimo formulė
1. Balansinė įmonės vertė	(Turtas) / (Įsipareigojimai)
2. Paprastosios akcijos pelnas	(Grynasis pelnas) / (Akcijų skaičius)

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Aleknevičienė ir Aleknevičiūtė, 2010.

Yra daug bankroto tikimybę vertinančių rodiklių. Atlikti tyrimai parodė, jog statybų įmonės veiklą gali vykdyti ne tik savo rizika, bet ir finansuojant užsakovui. Įmonė veiklą vykdydama savo rizika naudoja nuosavas lėšas ir veikia labiau kaip gamybinė įmonė, todėl šių įmonių bankroto prognozavimui labiau tinka Altman, Chesser, Grigaravičiaus, Stoškaus, Beržinskienės ir Virbickaitės modeliai, nes juose vertinami finansinio sverto rodikliai. Tačiau, jei statybų įmonė veiklą vykdo pagal išankstinį susitarimą su užsakovu, veiklai plėtoti labiau naudojami užsakovo pinigai. Tokia statybų įmonė veiklą vykdo labiau kaip paslaugų įmonė, todėl bankroto prognozavimui labiau tinka Taffler ir Tishaw, Springate, Lis modeliai, nes juose reikšmingiau vertinami pelningumo rodikliai (Paulionytė, 2016). Todėl darbui buvo pasirinktas dažniausiai Lietuvos autorių nagrinėjamas E. I. Altman modelis. Jo modelio esmę sudaro tai, kad įmonės veiklos sritys įvertinamos finansiniais rodikliais, iš kurių išvedamas bendrasis kompleksinis Z koeficientas.

10 lentelė

Bankroto rodiklis

Finansinis rodiklis	Skaičiavimo formulė
1. Altman Z rodiklis	$0,717 K1 + 0,847 K2 + 3,107 K3 + 0,42 K4 + 0,995 K5$

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Aleknevičienė ir Aleknevičiūtė, 2010.

K1 – grynojo apyvartinio kapitalo efektyvumas = grynasis apyvartinis kapitalas / visas turtas,

K2 – sukaupto kapitalo efektyvumas = nepaskirstytas pelnas (grynasis pelnas, atėmus dividendus)/visas turtas,

K3 – bendrasis pelningumas = bendras pelnas / visas turtas,

K4 – skolos padengimo nuosavu kapitalu koeficientas = nuosavas kapitalas / skolintas kapitalas,

K5 – turto apyvartumas = pardavimai / visas turtas.

Bankroto tikimybę metų bėgyje galima prognozuoti 95 % tikslumu. Paklaida, kad numaćius bankrotą įmonė išsilaikys, yra 3 %, o priešingu atveju – 6 %. Dviejų metų perspektyvai galima prognozuoti 83 % tikslumu.

Z reikšmė iki 1,23 - bankroto tikimybė labai didelė;

Z reikšmė nuo 1,23 iki 2,9 - bankroto tikimybė didelė;

Z reikšmė nuo 2,9 - bankroto tikimybė nedidelė.

Norint išlaikyti verslą stabilų, būtina nuolat analizuoti jo veiklą, vertinti sektoriui svarbius rodiklius, stebėti nuokrypius ir vertinti jų nukrypimo priežastis bei numatyti veiklos pokyčius į ateitį.

2.3. Įmonių veiklos finansinės analizės prognozavimas, perspektyvų įvertinimas

Bendrovių veiklos prognozavimas atliekamas įvairiais metodais. Atlikus mokslinės literatūros analizę nustatyta, jog plačiausiai yra paplitęs prognozavimo metodų klasifikavimas į kokybinius (intuityvinius) ir kiekybinius (sisteminius) prognozavimo metodus (Gudaitis ir Žagūnytė, 2013). Darbe bus naudojamas paprastas prognozavimo metodas, paremtas istoriniais duomenimis ir laikantis prielaidos, kad itin didelių įtakojančių veiksnių ateityje nebus, verslas vystysis panašiai artimiausius metus, o dabarties dėsniumai perkeliami į ateitį. Ankstesnės analizės metu išnagrinėti rodikliai leidžia nustatyti šakos ir įmonės plėtojimosi tendencijas ir kartu apibrėžti ateities perspektyvas. Interpretuodami duomenis remiantis praeities veiksniais, galime daryti prielaidas kaip jie keisis. Kuo planuojamas laikotarpis ilgesnis, tuo jis gali būti mažiau tikslus. Todėl pasirenkamas optimalus trejų metų planas.

11 lentelė

Finansinių ataskaitų prognozavimas

Realistinė planinė pelno (nuostolio) ataskaita	Rekomenduojamas pokytis per metus
Pardavimo pajamos	5 proc. augimas
Pardavimo savikaina	60 proc. nuo pajamų
Bendrasis pelnas	
Pardavimo sąnaudos ir Bendrosios administracinės sąnaudos	10 proc. nuo pajamų
Palūkanų sąnaudos	8 proc. nuo ilgalaikės skolos
Pelnas prieš apmokestinimą	
Pelno mokestis	35 proc. nuo prieš mokestinio pelno
Grynasis pelnas	
Dividendai	Dividendų išmokėjimo koeficientas 50 proc.
Realistinis planinis balansas	Rekomenduojamas pokytis per metus
Ilgalaikis turtas	100 proc. nuo pajamų
Trumpalaikis turtas	60 proc. nuo pajamų
Turtas iš viso	
Paprastosios akcijos	Daroma prielaida, kad nesikeis
Rezervai ir Nepaskirstytas pelnas	Nepaskirstytas ankstesniu pelnas + grynasis pelnas - dividendai
Ilgalaikiai įsipareigojimai	Padidėjo tiek, kiek ilgalaikis turtas
Trumpalaikiai įsipareigojimai	25 proc. nuo pajamų
Nuosavybė ir įsipareigojimai iš viso	

Šaltinis: sudaryta autorės

Prognozės tikslumas sumažėja didinant prognozavimo laiką. Kuo daugiau metų prognozuojam į priekį, tuo mažesnis gaunamų duomenų tikslumas. Todėl buvo nuspręsta prognozuoti trejus metus į priekį, t. y. 2019 – 2021 metus.

Verslo sąlygos šiomis dienomis yra sudėtingos ir konkurencingos. Verslui reikia turėti kuo daugiau išsamios informacijos apie finansinę įmonės būklę bei veiklos rezultatus, kad būtų galima objektyviai įvertinti dabartinę įmonės vietą rinkoje, kurią būtina naudoti stabilios įmonės veiklos palaikymui, ir konkurencines galimybes ateityje (Janovič, 2012). Finansinė informacija yra svarbi dabartinei įmonės veiklai įvertinti ir jos ateities perspektyvoms numatyti, Juk tikimasi, kad įmonė ekonominę naudą savininkams teiks pakankamai ilgą laiką.

3. STATYBOS ĮMONĖS „ŠIAURINIS NAMAS“ ŪKINĖS VEIKLOS VERTINIMAS

3.1. Statybos įmonės „Šiaurinis namas“ finansinė analizė

3.1.1. UAB „Šiaurinis namas“ veikla ir charakteristika

UAB „Šiaurinis namas“ veikia nuo 2003 metų. Pagal Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme apibrėžtus smulkiojo ir vidutinio verslo subjektus, įmonė atitinka mažos įmonės tipą. Įmonėje dirba apie 40 darbuotojų, įmonės metinė apyvarta yra apie 0,5 mln. Eur.

Įmonė jau 15 metų stato rąstinius namus ir iš kitų rąstinių namų gamintojų išsiskiria rankų darbo gamyba. Lietuvos rinkoje šie namai nėra itin paklausūs, nes jų kaina aukštesnė nei karkasinių namų ar mašininio būdu apdorotų rąstinių namų. Dėl šios priežasties apie 80 proc. produkcijos eksportuojama į Šiaurės Europą, kur yra itin vertinami dėl išskirtinės gamybos.

Lietuvoje rankų darbo rąstinius namus statančių įmonių yra labai mažai. Pagrindiniai konkurentai yra mašininio būdu apdorotų rąstų statybų įmonės, kurių produkcija yra paklausesnė Lietuvoje.

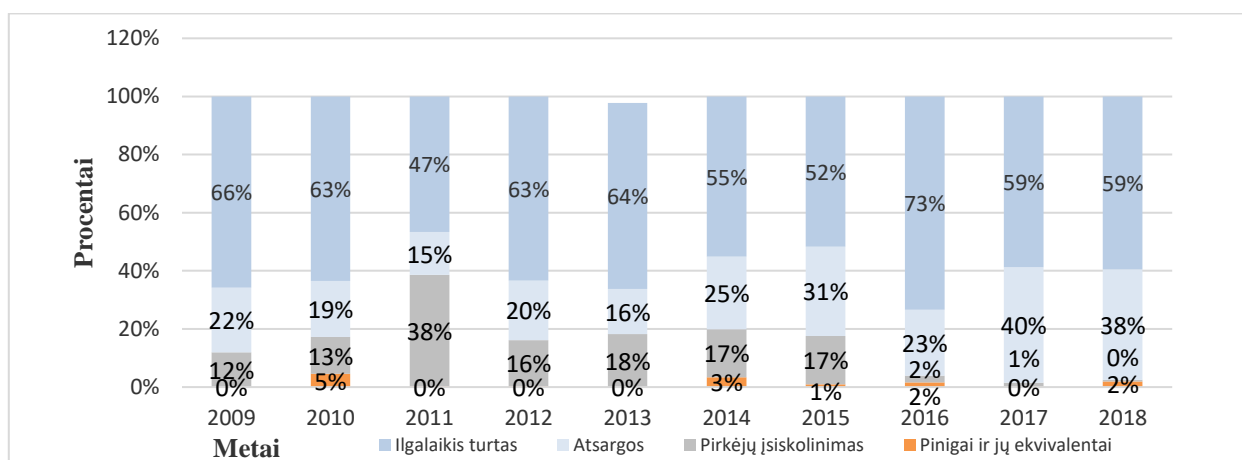
3.1.2. UAB „Šiaurinis namas“ vertikalioji analizė

UAB „Šiaurinis namas“ vertikalioji balanso analizė (1 priedas) parodė, kad per dešimtmetį turto struktūroje didžiąją dalį sudarė ilgalaikis turtas. 2009 m. didžiausią įmonės turto dalį 66 proc. sudarė ilgalaikis turtas, o 2011 m. ilgalaikis turtas sudarė mažiausią viso turto dalį 47 proc., palyginus su 2010 m. jo lyginamasis svoris sumažėjo 17 punktų. Pastebima, kad per dešimtmetį didelių investicijų į ilgalaikį turtą nebuvo. Ilgalaikio turto sudėčiai didžiausią įtaką turėjo įmonės pastatai ir statiniai 61 proc., transporto priemonės 25 proc., žemė 11 proc., įranga 4 proc. ir ši tendencija kasmet kito nežymiai. Galima spręsti, kad įmonė yra įsigijusi žemę ir pastatus veiklai vykdyti, į naujus įrengimus neinvestuoja.

Pažvelgus į trumpalaikio turto sudėtį pastebima, kad dešimtmečio pradžioje didžiausią svorį trumpalaikio turto sudėtyje turėjo per vienerius metus gautinos sumos ir įsipareigojimai, o nuo 2013 m., kada atsargos sudarė 43 proc., ir trumpalaikės gautinos sumos sudarė 51 proc., per

vienerius metus gautinos sumos kasmet mažėjo ir atsargos sudarė vis didesnę dalį trumpalaikio turto sudėtyje.

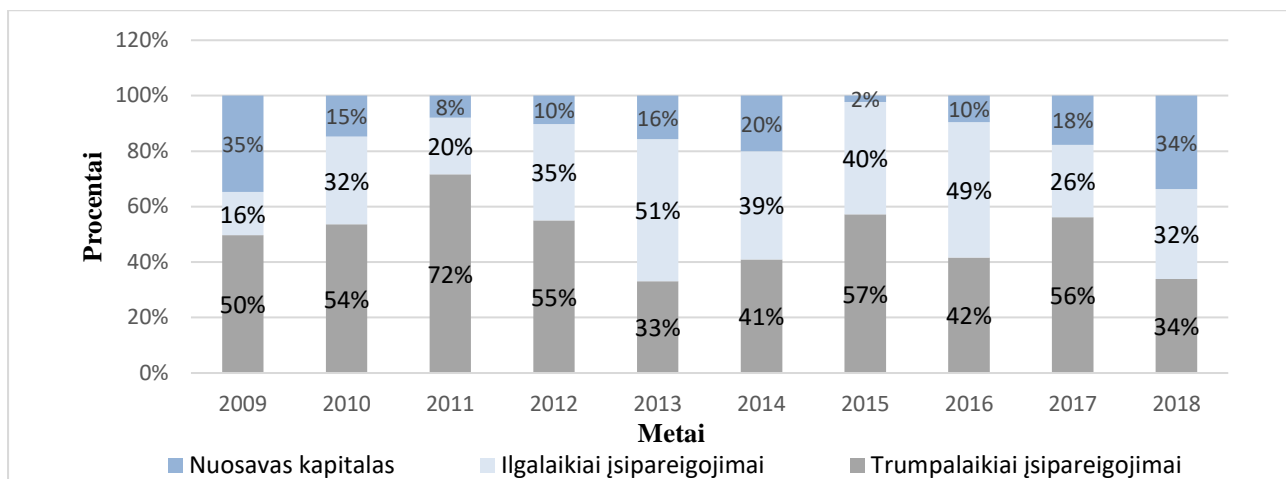
Turto struktūros analizė atskleidė, kad įmonės pinigai ir pinigų ekvivalentai sudarė tik iki 5 proc. įmonės viso turto kasmet. Daugiausiai 2010 m. 5 proc. arba 20 tūkst. Eur. Tai rodo, kad įmonei kasmet trūksta apyvartinių lėšų veiklai vykdyti. Atlikus trumpalaikio turto struktūros analizę matoma, kad didžiausią dalį trumpalaikio turto sudarė atsargos, pastaraisiais metais 85 – 96 proc. O pirkėjų skolų buvo tik 1 – 9 proc. Pastebima gera tendencija, tai pirkėjų skolų suvaldymas. Nuo 2014 m. jos kasmet mažėjo ir nuo 2016 m. ši balanso eilutė didelės įtakos bendram turtui neturėjo.

4 paveikslas. Turto struktūra 2009 – 2018 m. laikotarpiu.

Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūroje UAB “Šiaurinis namas” nuosavas kapitalas svyravo nuo 2 proc. iki 35 proc. per dešimtmetį. Tai nėra gerai, kadangi tai reiškia, kad likusią struktūros dalį sudarė įmonės įsipareigojimai, o jie yra didesni už nuosavą kapitalą. 2018 m. UAB “Šiaurinis namas” padidino rezervus 16 proc. ir tai padidino nuosavo kapitalo procentą 16 punktų nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų sandaroje. Iki 2018 m. rezervai sudarė 0 proc. nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūroje. Įmonės įstatinis kapitalas sudarė vos 1 proc. per dešimtmetį. 2014 m. padidinus įstatinį kapitalą jis išaugo iki 4 proc., t. y. iki 14 tūkst. Eur. Didžiausią įtaką nuosavo kapitalo kritimui turėjo beveik 72 tūkst. nuostolis įmonėje 2015 metais ir beveik 24 tūkst. nuostolis 2011 metais. Dotacijų ir subsidijų analizuojamu laikotarpiu nebuvo.

Nuo 2013 metų įmonės ilgalaikiai įsipareigojimai palaipsniui mažėjo nuo 165 tūkst. iki 94 tūkst. Eur. 2013 metais įmonė gavo banko paskolą ilgalaikiam turtui įsigyti, todėl 2013 m. pastebimi 17 proc. išaugę ilgalaikiai įsipareigojimai. Ilgalaikiai įsipareigojimai mažiausi buvo 2009 m. ir sudarė 77 tūkst., t. y. 16 proc. nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūroje.

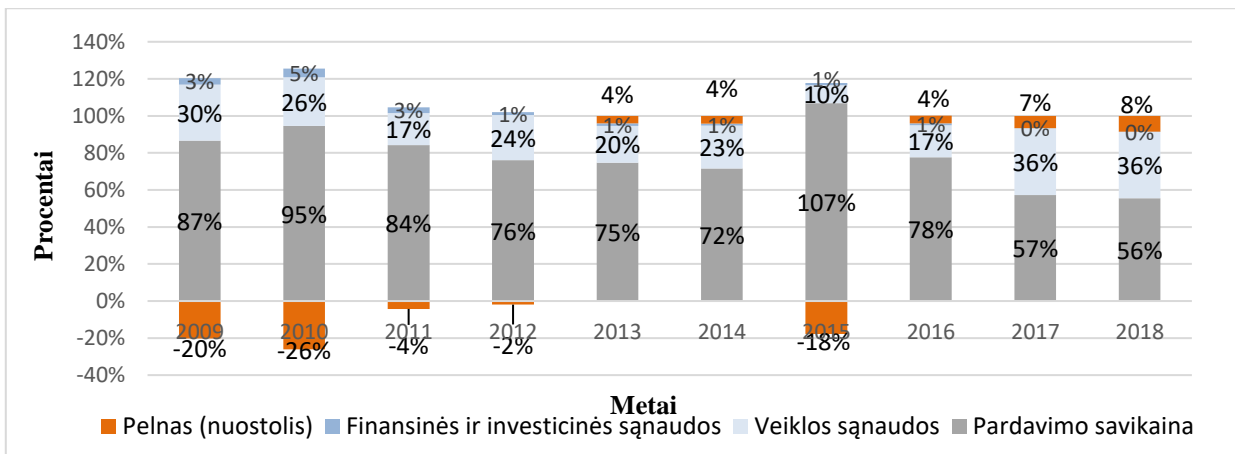

5 paveikslas. Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūra 2009 – 2018 metais.

Per vienerius metus mokėtinos sumos ir įsipareigojimai sudarė vidutiniškai 49 proc. nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūroje kasmet. Daugiausia išaugo 2011 m. 18 punktų iki 72 proc., t. y. iki 388 tūkst. Eur ir labiausiai sumažėjo 2018 m. 22 proc. iki 100 tūkst. Eur. 2018 m. skolos tiekėjams sudarė 16 proc. nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų sudėtyje, gauti išankstiniai mokėjimai sudarė 10 proc., darbo užmokesčio įsipareigojimai 8 proc. Tai reiškia, kad skolos tiekėjams sudarė 47 proc. trumpalaikių įsipareigojimų. Įmonės įsipareigojimai yra per dideli ir juos būtina mažinti.

UAB “Šiaurinis namas” vertikalioji pelno (nuostolių) analizė (2 priedas) parodė, kad didžiausią dalį pelno (nuostolių) struktūroje sudarė pardavimo savikaina. Nuo 2009 metų iki 2018 m. ji svyravo nuo 56 proc. iki 107 proc. Mažiausias ir labai geras pardavimo savikainos svoris buvo 2017 m. 57 proc. ir 2018 m. 56 proc. Kitos pelno (nuostolių) eilutės neturėjo tokios didelės įtakos pelno (nuostolių) struktūrai, todėl pardavimų savikainą reikia itin atidžiai stebėti, nes nesuvaldyta savikaina iššaukia nuostolius.

Veiklos sąnaudos siekė po 36 proc. nuo pardavimų 2017 m. ir 2018 m. Šis augimas buvo didžiausias per dešimtmetį bei per didelis. Darbuotojų atlyginimai 2018 m. sudarė 52 proc. veiklos sąnaudų, komandiruočių sąnaudos sudarė 18 proc. ir nusidėvėjimas bei amortizacija sudarė 7 proc. veiklos sąnaudų. Tai rodo, kad veiklos sąnaudų mažinimas reikštų darbo užmokesčio mažinimą. Todėl siekiant didesnio pelno, reikia mažinti pardavimų savikainą. Nors 2015 m. pelnas sumažėjo 22 proc., nuo 2013 m. UAB “Šiaurinis namas” pelnas užima palaipsniui vis didesnę procentą pelno (nuostolių) struktūroje.

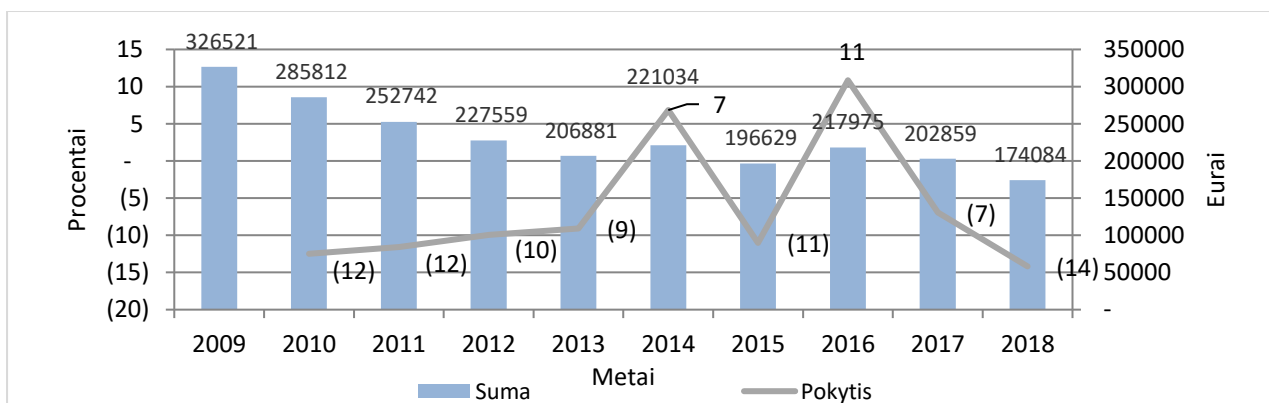

6 paveikslas. Pelno (nuostolių) struktūra 2009 – 2018 metais.

Svarbu ne tik kontroliuoti sąnaudas. Būtina planuoti pardavimų pajamas, kurios 2009 – 2018 metų laikotarpiu nebuvo stabilios, tačiau gerai tai, kad pastaraisiais metais pastebimas jų augimas. Siekiant dirbti pelningai, UAB „Šiaurinis namas“ rekomenduojama išlaikyti pardavimų pajamas, didinti jas. Įmonės pelnas nedidelis, todėl sumažėjusios pajamos ar padidėjusios sąnaudos įmonei gresia rizika baigti metus nuostolingai.

3.1.3. UAB „Šiaurinis namas“ horizontalioji analizė

Atlikus UAB „Šiaurinis namas“ horizontaliąją balanso analizę (3 priedas) matoma, kad nuo 2009 iki 2013 metų įmonė neįsigijo naujo ilgalaikio turto. Per pastaruosius dešimt metų ilgalaikio turto buvo įsigyta 2014 metais už 14000 Eur ir 2016 metais už 22000 Eur. Visais kitais metais turto vertė kasmet apie 10 proc. mažėjo. Akivaizdu, tai ilgalaikio turto nusidėvėjimo ir amortizacijos įtaka. 2018 metais įmonė pardavė dalį nenaudojamų gamybinių pastatų, todėl ilgalaikio turto procentas sumažėjo 14 proc.

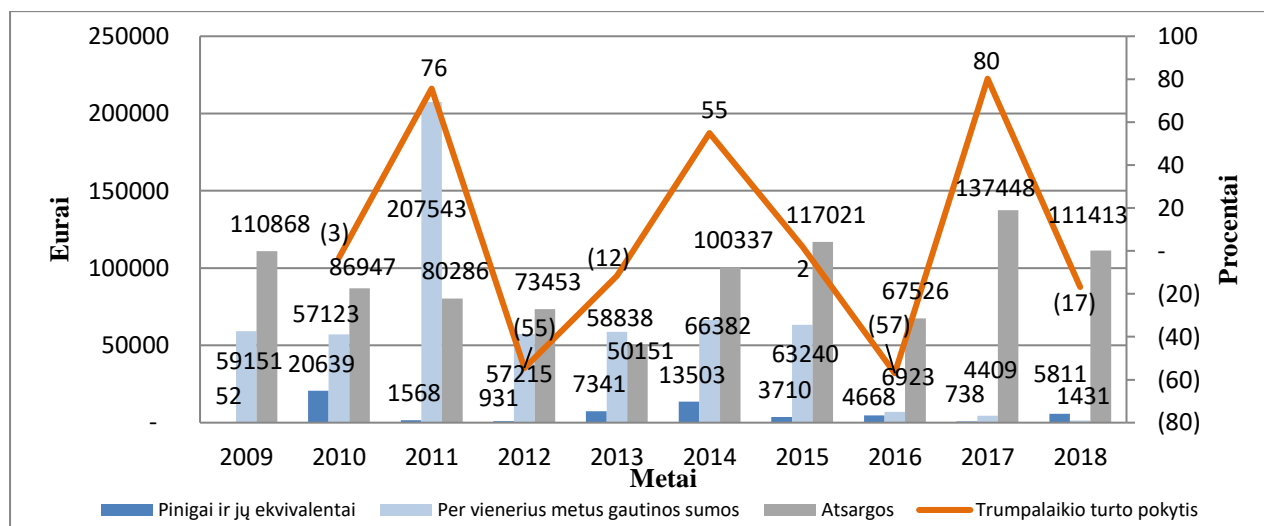
7 paveikslas. Ilgalaikio turto pokytis lyginant su praėjusiais metais.

Bendrai apžvelgus duomenis, per dešimtmetį įmonės ilgalaikis turtas sumažėjo perpus. Įrenginiai, įranga, transportas dėvisi, negalvojama apie investavimą į ilgalaikį turtą, neatsižvelgiama į technologinius pokyčius, darbo našumo optimizavimą. Investicijos į naują įrangą paspartintų darbą, mažintų sąnaudas, greintų darbą, o kartu didintų pardavimus.

Atsargų pokytis labai panašus į ilgalaikio turto pokyčio diagramą. Įmonė 2009-2013 metais sunaudavo atsargų panašiai tiek, kiek ir išigijo. Atsargų likutis metų pabaigai siekė vidutiniškai apie 93 500 Eur kasmet. Įmonės specifika reikalauja, kad atsargos būtų išigyjamos kiekvieną žiemą ir dideliais kiekiais, todėl atsargų vertė yra didelė.

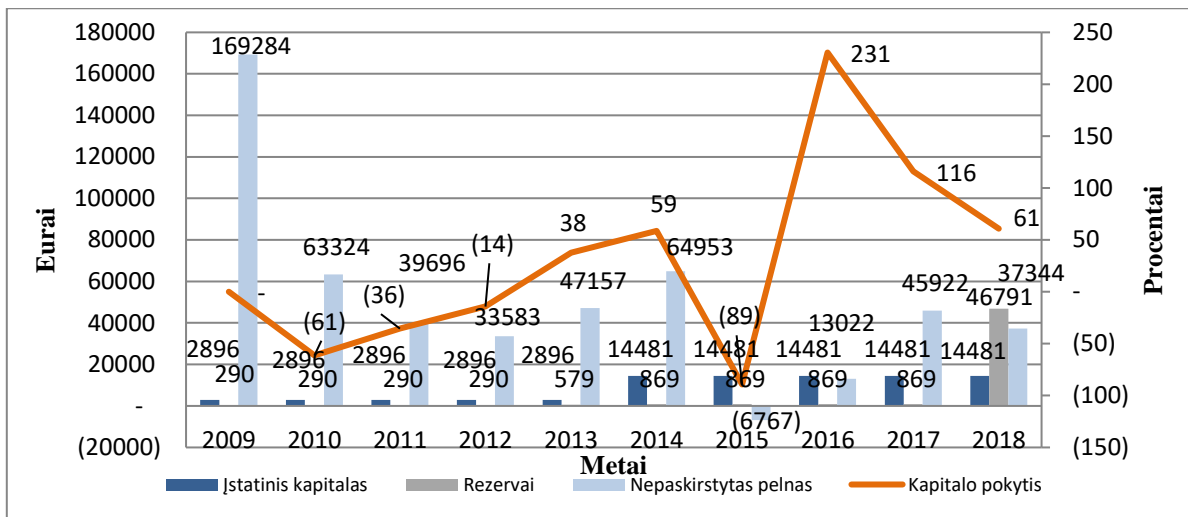
Skolos įmonei 2012 – 2015 m. buvo stabilios. Nuo 2016 metų įmonė pradėjo taikyti naują apmokėjimų politiką pirkėjams. Suderinusi projektą ir pasirašiusi sutartį, įmonė reikalauja avanso, nepradeda darbų negavusi mokėjimo ir tokiu būdu sumažina pirkėjų įsipareigojimus iki įmonei grėsmės nekeliančio lygmens. Todėl palyginus 2016 metus su 2015 metais trumpalaikės skolos sumažėjo net 89 proc. Mažėjo ir 2017 m. bei 2018 m.

Didžiausią įtaką trumpalaikio turto pokyčiui turėjo atsargos, nes jos sudarė vidutiniškai 59 proc. trumpalaikio turto. Taip buvo todėl, kad įmonė privalo nuolat turėti atsargų gamybos procesui vykdyti. Tačiau tai kartu įrodo, kad įmonei gali trūkti apyvartinių lėšų, nes pinigų ir jų ekvivalentų buvo pastaraisiais metais apie 5 tūkst. Eur.

8 paveikslas. Trumpalaikio turto pokytis 2009 – 2018 metais.

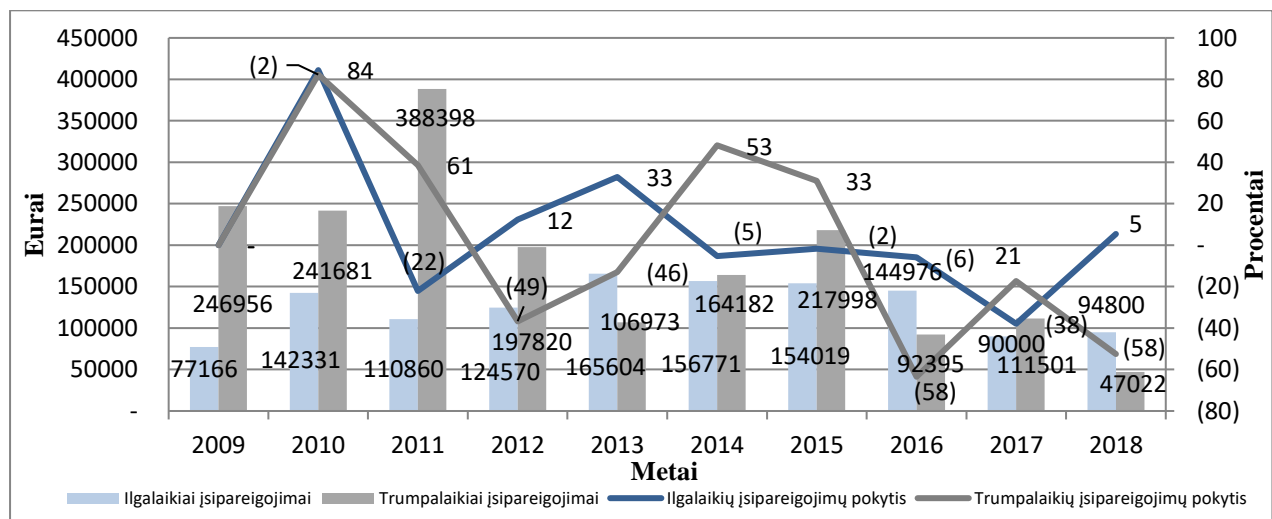
Įmonės kapitalą sudarė tik įstatinis pasirašytasis kapitalas. 1000 paprastųjų vardinių akcijų valdė vienas akcininkas. 2014 m. akcijų skaičių padidino iki 5000 vienetų. Privalomasis rezervas per dešimtmetį palaipsniui didintas ir 2018 m. siekė 46501 Eur. Nuosavo kapitalo pokytį labiausiai įtakėjo nepaskirstyto pelno kaita.

9 paveikslas. Nuosavo kapitalo pokytis 2009 – 2018 metais.

Įmonės “Šiaurinis namas” ilgalaikiai išsipareigojimai nagrinėjamu laikotarpiu tai augo, tai mažėjo. Augimą įtakojo iš bankų gautos paskolos. Tačiau apibendrinant būtų galima teigti, jog per dešimtmetį ilgalaikės skolos turėjo mažėjimo tendenciją.

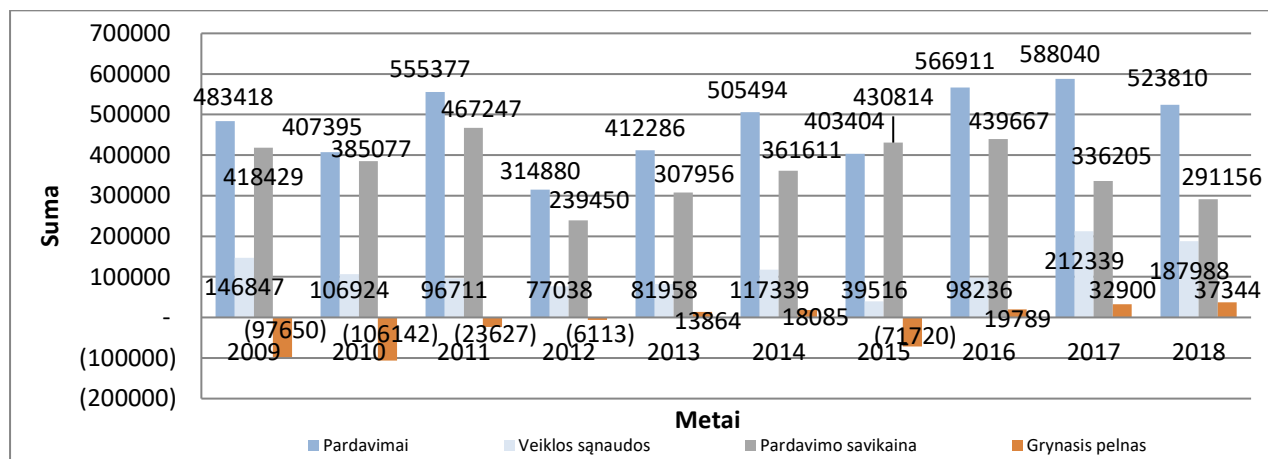
Per 2011 m. trumpalaikės mokėtinos sumos ir išsipareigojimai padidėjo 147 tūkst. Eur arba 61 proc. Didžiausią įtaką pokyčiams turėjo išsipareigojimai tiekėjams ir iš pirkėjų gauti avansai. 2016 – 2018 m. pastebima, kad trumpalaikės skolos buvo mažiausios per visą dešimtmetį.

10 paveikslas. Ilgalaikių ir trumpalaikių išsipareigojimų pokytis 2009 – 2018 metais.

Horizontalioji savininkų nuosavybės ir išsipareigojimų analizė parodė, kad per nagrinėjamą laikotarpį nuosavas kapitalas ir išsipareigojimai sumažėjo 203 tūkst. arba 41 proc. palyginus duomenis laikotarpio pradžioje ir laikotarpio pabaigoje. Tam įtakos turėjo mažėjantys išsipareigojimai.

Horizontalioji pelno nuostolių ataskaita parodė, kad pardavimai įmonėje 2009 – 2015 m. buvo labai nepastovūs. Tai galėjo įtakoti pajamų planavimo stoka. Stabilumas pastebimas 2016 – 2018 m. Pardavimų ir pardavimų savikainos pokytis kito lygiagrečiai. Augant pardavimams augo pardavimų savikaina ir atvirkščiai.

11 paveikslas. Pardavimų ir sąnaudų pokyčio palyginimas per dešimtmetį

Veiklos sąnaudos didžiausios buvo 2017 ir 2018 m. Daugiausiai nerimo kelia pardavimų nepastovumas, per didelė pardavimų savikaina ir išaugusios veiklos sąnaudos, tačiau pastarųjų trejų metų tendencija gerėjanti. Nuo 2009 m. kasmet mažėjo įmonės nuostolis ir palaipsniui augo pelnas. Panašu, kad 2008 metų Didžioji (Pasaulinė) ekonominė krizė buvo paveikusi analizuojamą įmonę, tačiau teigiamas kasmetinis pokytis rodo palaipsniui gerėjančią situaciją. Išskyrus 2015 metus, kuomet palyginus 2014 ir 2015 metus buvo patirti dideli nuostoliai. Tai galėjo įtakoti 102 tūkst. Eur arba 20 proc. sumažėję pardavimai. Pastebima, kad iki 2013 metų UAB “Šiaurinis namas” buvo juntami didžiosios krizės padariniai. Įmonės pardavimų apimtys nebuvo stabilios, o sąnaudos nevaldomos ir per didelės.

3.1.4. UAB “Šiaurinis namas” santykinų rodiklių analizė

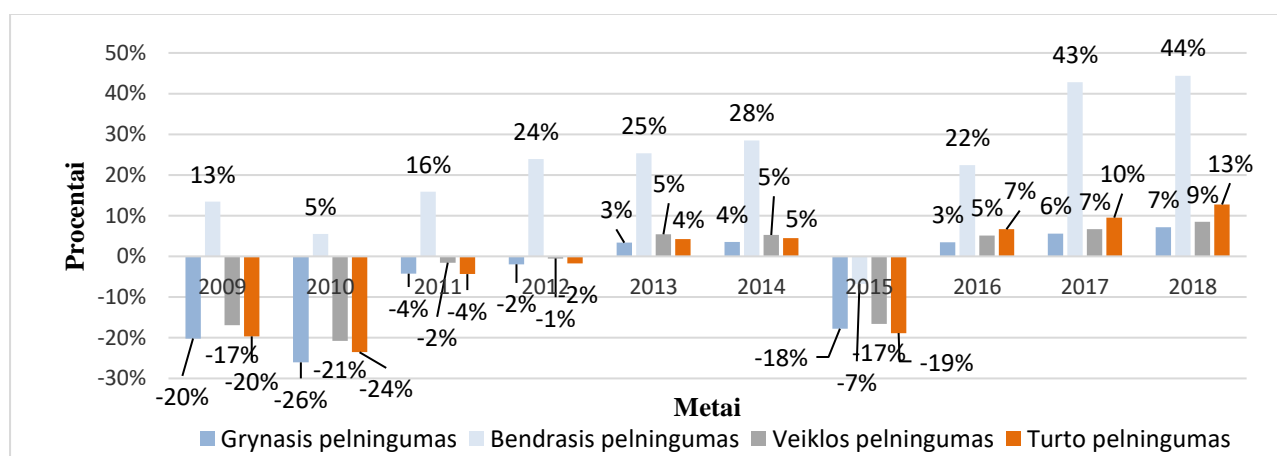
UAB “Šiaurinis namas” santykinų rodiklių analizės duomenimis grynasis pelningumas parodė kiek įmonei lieka pelno po visų atskaitymų iš vieno realizacijos euro įvertinus pajamas ir išlaidas. Nuo 2009 iki 2016 m. šis rodiklis buvo labai blogas, nes nesiekė net 5 proc. 2017 m. ir 2018 m. rodiklis buvo geresnis, bet pardavimų pajamos nebuvo pakankamos.

Bendras pelningumas labai geras buvo taip pat tik 2017 m. ir 2018 m. atitinkamai 43 proc. ir 44 proc. 2011 m. – 2014 m. ir 2016 m. jis buvo geras, o kitais metais nepatenkinamas. Vadinasi UAB “Šiaurinis namas” gamybinė - ūkinė veikla tapo efektyvi, o pardavimų procesas

pelningas tik 2017 – 2018 m. laikotarpiu. Įvertinus įmonės gebėjimą parduoti brangiau už savikainą, galima spręsti, kad iš pagrindinės veiklos įmonė pelną uždirbo tik pastaraisiais metais.

Veiklos pelningumas geriau parodo kaip sekasi įmonei, nes įvertina visas patirtas sąnaudas. Rodiklis 2009 – 2016 m. buvo patenkinamas. Geras jis buvo 2017 m. ir 2018 m. atitinkamai 7 proc. ir 9 proc., įmonė valdoma efektyviai, o sąnaudas sukontroliavo tik pastaraisiais metais.

Bendrojo turto pelningumo rodiklio reikšmė iki 2017 m. buvo bloga, vadinasi turtas panaudojamas neefektyviai, nesė nuostolį. Rodiklio reikšmė vidutinė buvo 2017 m. ir 2018 m. ir sudarė 10 proc. ir 13 proc. Turto grąža pelno pavidalu grįžo tik 2017 ir 2018 m.

12 paveikslas. Pelningumo rodiklių pokytis 2009 – 2018 metų laikotarpiu.

Nuosavo kapitalo pelningumas 2009 – 2012 m. ir 2015 m. buvo neigiamas. 2013 – 2014 m. buvo virš 20 proc., o tai gera reikšmė. Labai geras rodiklis buvo 2016 m., 2017 m., 2018 m. atitinkamai 70 proc., 54 proc., 38 proc. Tik pastaruosius tris metus įmonė „Šiaurinis namas“ gebėjo tinkamai valdyti nuosavą kapitalą ir ilgalaikius įsipareigojimus, atsiskleidė potenciali plėtra.

2009 – 2018 m. visus pelningumo rodiklius siejo panašios tendencijos. Gerai tai, kad po 2015 m. pelningumo rodiklių mažėjimo, palaipsniui augo ir 2017 – 2018 m. pasiekė gerų rodiklių vidurkius.

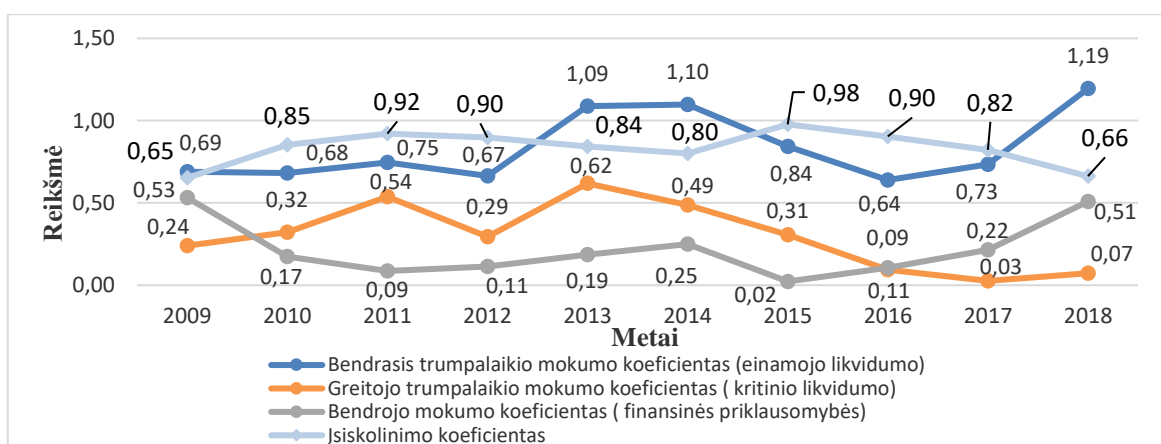
Bendrasis trumpalaikio mokumo koeficiento reikšmė buvo gera 2013 m., 2014 m. ir 2018 m. Visais kitais metais rodiklis buvo blogas, nes jo reikšmė nesiekė 1. Tai rodo, kad įmonei kasmet buvo sunku atsiskaityti už trumpalaikius įsipareigojimus, buvo sutrikusi finansinė pusiausvyra.

Greito trumpalaikio mokumo koeficientas dar tiksliau įvertina trumpalaikį mokumą, kadangi eliminuoja atsargas. Greitojo mokumo rodiklio reikšmė labai bloga, tai rodo, kad UAB „Šiaurinis namas“ neturėjo tiek trumpalaikio turto, kad galėtų padengti savo trumpalaikius įsipareigojimus. Ankstesnė analizė parodė, kad UAB „Šiaurinis namas“ 2016 – 2018 m. suvaldė pirkėjų skolas ir ši balanso eilutė didelės reikšmės nedarė greito trumpalaikio mokumo

koeficientui. Pinigais ir jų ekvivalentais gali būti greičiausiai dengiami įsipareigojimai, tačiau juntamas jų trūkumas. Įmonei sunku greitai atsiskaityti už savo įsipareigojimus.

Bendrojo mokumo koeficientas parodo visų įsipareigojimų padengimą akcininkų nuosavu kapitalu. Šis rodiklis buvo geras 2009 ir 2018 m. kuomet vos perkopė 0,5 reikšmę. Nors nuo 2015 m. rodiklis auga, tačiau kreditoriai saugūs negali jaustis.

Įsiskolinimo koeficientas, tai rodiklis, kuris aktualus kreditoriams, kadangi jis parodo nuostolių riziką bankroto atveju. Per dešimtmetį jis svyravo nuo 0,65 iki 0,98, o tai buvo geras rodiklis. Mažiausias šis rodiklis buvo 2009 m. ir 2018 m. atitinkamai 0,65 ir 0,66.

13 paveikslas. Mokumo rodiklių pokytis 2009 – 2018 metais.

Apyvartinis kapitalas – tai įmonės veiklai reikalingos lėšos. UAB Šiaurinis namas apyvartinis kapitalas buvo apskaičiuojamas paprastesne formule (Trumpalaikis turtas – trumpalaikiai įsipareigojimai) ir buvo teigiamas tik 2013 m., 2014 m., 2018 m. Vadinasi visais kitais metais įmonei buvo sunku vykdyti savo įsipareigojimus. Neigiamas dydis parodė, kad įmonė apyvartinius poreikius dengia ilgalaikėmis lėšomis, kas gali būti traktuojama kaip padidėjusios įmonės mokumo rizikos faktorius, taip pat kad įmonės investiciniai poreikiai finansuojami trumpalaikiais metodais, kas rodo riziką neatsiskaityti su kreditoriais, nelankstumą esant įvairiems trumpalaikiams neigiamiems išoriniams veiksniams.

Skolos ir nuosavo kapitalo santykis taip pat buvo aukštas. 2015 m. jis siekė net 43,34 ir buvo labai aukštas. Mažiausias šis rodiklis buvo 2009 m. ir 2018 m. ir siekė atitinkamai 1,88 ir 1,97. Tačiau vis tiek per didelis. Tai liudija, kad įmonės finansinė rizika buvo labai didelė, įmonei buvo sunku padengti skolos grąžinimo ir palūkanų mokėjimus, gauti lėšų tolimesniam finansavimui. Ilgalaikės skolos ir nuosavo kapitalo santykio rodiklis parodė, kad ilgalaikė finansinė rizika taip pat buvo didelė.

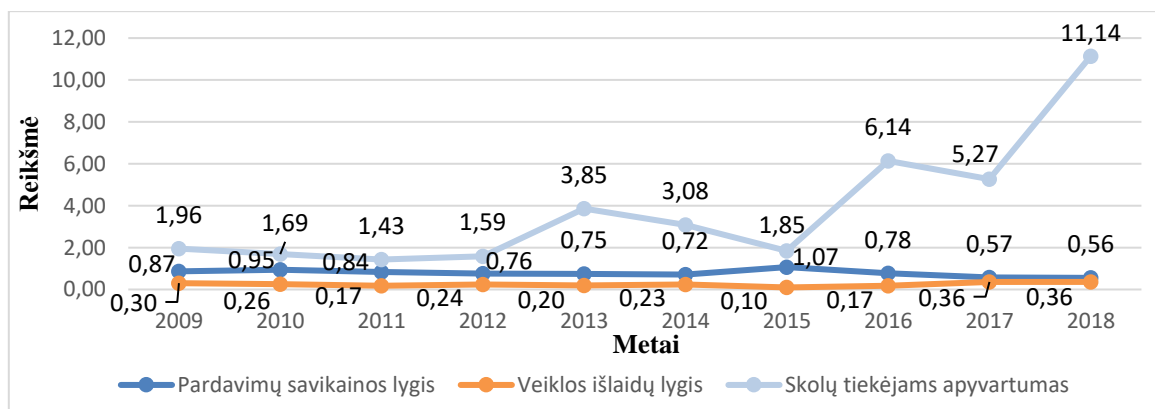
Įvertinus ilgalaikio ir trumpalaikio įsiskolinimo koeficientus galima teigti, kad ilgalaikiai įsipareigojimai sudarė didesnę dalį tik 2013 m. ir 2015 m. Visais kitais metais vyravo

trumpalaikiai įsipareigojimai. Sumažėję pardavimai, mažino įplaukas ir stabdė atsiskaitymus. UAB “Šiaurinis namas” ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas buvo geras, kadangi 2009 m. - 2018 m. laikotarpiu nesiekė 0,5 punkto. Tai reiškia, kad įmonė nebuvo rimtai įsiskolinusi, bankroto tikimybė nedidelė. Tačiau bankroto tikimybę reiktų vertinti atskirai. Kadangi įmonės turto dalis yra labiau finansuojama trumpalaikėmis skolomis, pastarasis rodiklis yra didesnis už ilgalaikio įsiskolinimo koeficientą. Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas buvo aukštas. Normalus jis buvo 2013 m. 0,33 punkto ir 2018 m. 0,34. Visais kitais metais buvo per aukštas.

Pardavimų savikainos lygio rodiklis parodo įmonės ūkininkavimo efektyvumą. Rodiklis buvo geras, nes 2009 m. – 2018 m. laikotarpiu svyravo nuo 0,56 iki 0,95 punkto. Neigiamas jis buvo tik 2015 m. ir sudarė 1,07 punkto, vadinasi įmonei ne visada pavykdavo sukontroliuoti išlaidų formavimąsi, turėjo sunkumų apmokėdama išlaidas.

Veiklos išlaidų lygis mažiausias ir geras buvo 2015 m. 0,10 punkto. Visais kitais metais rodiklis viršijo 15 procentų ir tai reiškia, kad jis buvo per aukštas, įmonė patyrė per dideles veiklos išlaidas. Įmonei reikia mažinti veiklos sąnaudas.

UAB Šiaurinis namas patraukliausia tiekėjams buvo 2016 – 2018 m., nes skolų tiekėjams apyvartumas buvo didžiausias šiais metais. Diagramos duomenimis galima teigti, kad šis rodiklis augo, vadinasi didėjo mokėtinų sumų apyvartumas, įmonės atsiskaitymo terminai trumpėjo.

14 paveikslas. Išlaidų lygio rodikliai 2009 – 2018 metų laikotarpiu.

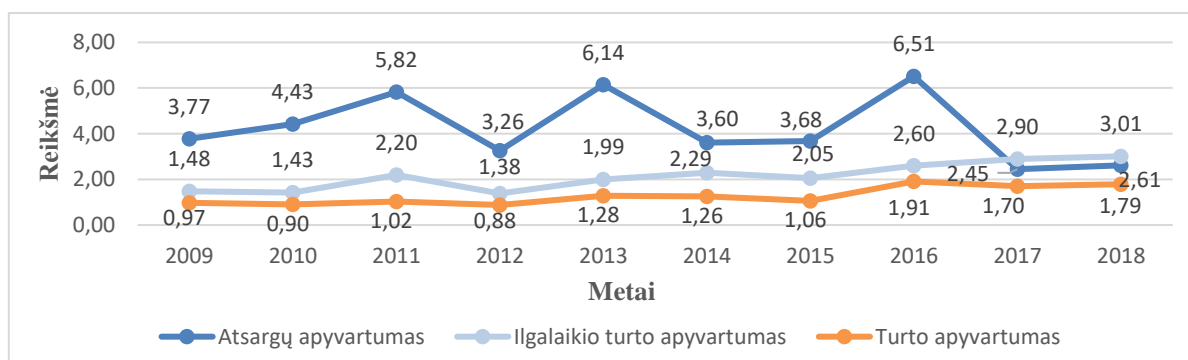
Apyvartinio kapitalo apyvartumo rodiklis 2009 – 2012 m. ir 2015 – 2017 m. buvo neigiamas. Kadangi UAB “Šiaurinis namas” yra gamybinė įmonė ir apyvartinio kapitalo jai reikia daug, todėl neigiama rodiklio reikšmė kelia susirūpinimą. Rodiklis parodė, kad įmonė dirba neefektyviai ir jai trūksta apyvartinio kapitalo. 2013 m. rodiklio reikšmė buvo didžiausia ir siekė 44,07 punkto, tai taip pat gali byloti apie apyvartinio kapitalo trūkumą.

Atsargų apyvartumas didžiausias buvo 2016 m. ir 2013 m. Šiais metais atsargos buvo valdomos efektyviausiai. Net ir apskaičiavus atsargų apyvartumą dienomis matoma, kad 2011 m.,

2013 m. 2016 m. apyvartumas buvo greičiausias atitinkamai 63, 59, 56 dienos. 2011 m. ir 2016 m. pagerėjusį atsargų apyvartumą galėjo lemti didesni pardavimai, kadangi išaugus pardavimams pagreitėjo atsargų vartojimas. Lėčiausias atsargų apyvartumas buvo 2012 m., 2017 m. 2018 m. atitinkamai 112, 149, 140 dienų. 2012 m. pardavimai buvo mažiausi per dešimtmetį, todėl atsargos galėjo būti sunaudojamos ne taip greitai. Taip pat yra žinoma, kad 2017 m. bankrutavus vienam stambiam užsakovui įmonėje liko pagamintos neparduotos produkcijos. Eliminavus šį faktorių įmonės atsargų apyvartumas galėtų būti 0,6 punkto didesnis. Įmonės specifika įpareigoja atsargų turėti trims mėnesiams, tačiau užsigulėjusias gamybos atsargas būtina realizuoti.

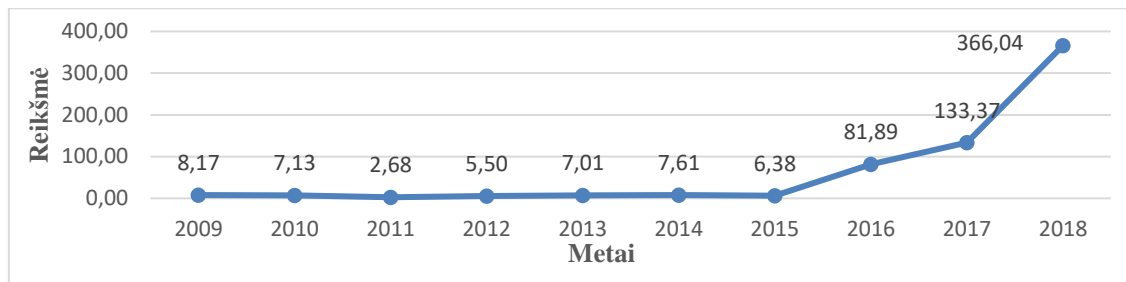
Ilgalaikio turto efektyvumas buvo pastaraisiais metais didžiausias. Kadangi gamybinės įmonės turi įrengimų svarbu, kad tokios investicijos atsiperktų. Diagramos duomenimis ilgalaikio turto apyvarta kasmet didėjo, vadinasi šių investicijų atsiperkamumas bei ilgalaikio turto panaudojimo efektyvumas taip pat augo.

Turto apyvartumo rodiklis 2011 m. ir 2013 m. – 2018 m. laikotarpiu buvo patenkinamas, o kitais metais blogas. Tačiau kaip ir ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis, taip ir šis kasmet augo.

15 paveikslas. Turto apyvartumo rodikliai 2009 – 2018 metais.

UAB “Šiaurinis namas” pirkėjų įsiskolinimo apyvartumo koeficientas mažiausias buvo 2011 m. 2,68 punkto, 2012 m. 5,5. Apskaičiavus šį rodiklį dienomis reikėtų, kad įmonei pirkėjai atsiskaitė per 136 ir atitinkamai 66 dienas, o tai buvo per ilgas atidėjimo laikotarpis. Geriausias šis rodiklis buvo pastaraisiais metais 2016 m. 81 punkto, 2017 m. 133, 2018 m. 366. Apskaičiavus šio rodiklio apyvartumą dienomis jis būtų atitinkamai 4, 3 ir 1 diena. Tai reiškia, kad pirkėjų atsiskaitymai vykdomi laiku. Kaip buvo rašyta aukščiau nuo 2016 m. įmonė pradėjo taikyti kitą pirkėjų skolų valdymo politiką kuomet pasirašius sutartį prašoma avansinio mokėjimo prieš pradant vykdyti naują projektą, todėl šis rodiklis buvo taip išaugęs.

16 paveikslas. Pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas 2009 – 2018 metais.

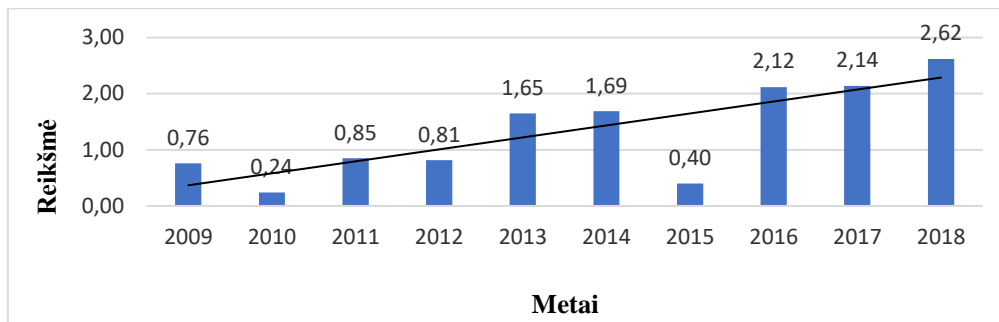
Nuosavo kapitalo apyvartumas mažiausias buvo 2009 m. 2,8 punkto ir 2018 m. 5,31 punkto. Didžiausias buvo 2015 m. 47 punkto, 2016 m. 19,98. Pastebima, kad nuo 2015 m. nuosavo kapitalo apyvartumo rodiklis palaipsniui krito, o tai negerai, nes reiškia, kad nuosavo kapitalo panaudojimo efektyvumas mažėjo.

Dažnai įmonės veiklos efektyvumo rodikliams priskiriamas pardavimų vienam darbuotojui rodiklis parodo santykį tarp įmonės pardavimų ir darbuotojų skaičiaus. Šis santykis geriausias buvo 2016 m., 2018m. atitinkamai vienam darbuotojui tekdavo 19549 Eur ir 18062 Eur. Mažiausias darbuotojų efektyvumas buvo 2012 m. 10157 Eur ir 2015 m. 13447 Eur darbuotojui.

Balansinei įmonės vertei apskaičiuoti buvo naudojamas konservatyvesnis skaičiavimo būdas ir imamas ne visas turtas, o turtas, kurį įmonė gali parduoti, tai ilgalaikis turtas ir atsargos. Didžiausia įmonės balansinė vertė buvo 2009 m. 113 tūkst. Eur, o mažiausia vertė 2011 m. -166 tūkst. Eur. Nuo 2016 m. rodiklis kasmet augo iki 91 tūkst. Eur. Didžiausią įtaką šiam rodikliui darė kasmet palaipsniui mažėjantis skolų rodiklis. O auksinė finansavimo taisyklė parodė, kad įmonės ilgalaikis turtas nėra finansuojamas iš pagrindinio kapitalo. Nors rodiklis kasmet gerėjo, tačiau jis 2009 m. – 2018 m. laikotarpiu buvo blogas.

Paprastosios akcijos vertę įtakojo grynasis pelnas, kadangi jo kitimo intensyvumas didesnis. Nuo 2009 m. pastebima auganti akcijos vertė, nes įmonės pelnas taip pat kasmet augo. UAB “Šiaurinis namas” 2009 m. – 2013 m. laikotarpiu turėjo 1000 vienetų akcijų, o 2014 m. – 2018 m. laikotarpiu 5000 vienetų akcijų, kurių vienai tenkantis pelnas siekė 7 eurus 2018 m. Didžiausia akcijos vertė buvo 2013 m. 14 Eur.

Atlikus UAB “Šiaurinis namas” bankroto diagnostiką matoma, kad bankroto tikimybė kasmet mažėjo. Dešimtmečio pradžioje tikimybė bankrutuoti įmonei buvo labai didelė. Tačiau rodiklis kasmet palaipsniui augo. Geriausias įmonės bankroto diagnostikos koeficientas buvo tik 2018 m. 2,62, kuris rodė, kad tikimybė bankrutuoti buvo labai maža.

17 paveikslas. Bankroto diagnostika 2009 – 2018 metais.

Apibendrinant UAB „Šiaurinis namas“ atliktą 2009 – 2018 m. veiklos finansinę analizę galima teigti, kad įmonė neinvestuoja į ilgalaikį turtą, per analizuojamą dešimties metų laikotarpį pastebimas ilgalaikio turto mažėjimas. Turto pelningumo rodiklis parodė, kad įmonės turtas panaudojamas neefektyviai. Taigi įmonei rekomenduojama būtų investuoti į gamybinių įrenginių atnaujinimą. Tokio pobūdžio įmonėje neįmanoma dirbti minimaliais likučiai sandėlyje, tačiau galima juos stebėti, kad neliktų užsigulėjusių produktų. Anksčiau buvo pastebėta pirkėjų skolų aukšti rodikliai, tačiau pastaraisiais metais šios skolos suvaldytos. Tai patvirtina ir pirkėjų skolų koeficiento gerėjimas. Nors įmonė pastaraisiais metais pirkėjų skolų didelių neturi, tačiau apyvartinių lėšų jai vis tiek stinga. Vertikaliąją analizę atskleidė, kad pinigai ir jų ekvivalentai analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai sudarė tik apie 4 proc. įmonės trumpalaikio turto.

Teigiamai būtų galima vertinti įmonės pastangas didinti įmonės rezervus ir įstatinį kapitalą. Tačiau negalima nepastebėti itin didelių nuostolių patirtų 2015 metais, kurie neigiamai paveikė rodiklius ir sumažino nuosavo kapitalo sumą keldama tiekėjams, bankams, lizingo bendrovėms abejonių apie įmonės veiklos stabilumą ir atsiskaitymų galimybes. Todėl pažvelgus į UAB „Šiaurinis namas“ horizontalios analizės ilgalaikių ir trumpalaikių įsipareigojimų duomenis, matome, kad ilgalaikiai įsipareigojimai palaipsniui mažėjo, o trumpalaikiai įsipareigojimai nors nebuvo stabilūs ir drastiškai kito, bet analizuojamo laikotarpio paskutiniiais metais buvo tris kartus mažesni negu analizuojamo laikotarpio pradžioje. Ši tendencija pastebima ir mokumo rodiklių diagramoje, o skolų tiekėjams apyvartumas parodė, kad atsiskaitymo su tiekėjais terminai kasmet galėjo trumpėti.

Mokumo rodikliai atskleidė, kad analizuojamai įmonei kasmet buvo sunku atsiskaityti už savo trumpalaikius įsipareigojimus ir buvo sutrikusi finansinė pusiausvyra. UAB „Šiaurinis namas“ neturėjo tiek trumpalaikio turto, kad galėtų padengti savo trumpalaikius įsipareigojimus. Apyvartinis kapitalas dažnai buvo neigiamas. Įmonei greitai atsiskaityti su tiekėjais buvo sunku ir pinigų bei jų ekvivalentų trūkumas turėjo tam didžiausios įtakos. Vadinasi pastaraisiais metais UAB „Šiaurinis namas“ atsiskaityti buvo sunku, tačiau įmonė mažino ilgalaikius įsipareigojimus. Rekomenduojama derėtis su tiekėjais dėl ilgesnių atsiskaitymo terminų.

Analizuojamu laikotarpiu pastebimas UAB „Šiaurinis namas“ pardavimo pajamų nežymus augimas. Taip pat palaiptams augo ir grynas pelnas. Labai svarbu, kad įmonė planuotų pardavimus ir sąnaudas. Apie pardavimų trūkumą bylojo ir bendrasis bei grynas pelningumo rodikliai. Turimais duomenimis įmonė turi vieną nuolatinę užsakovą, todėl įmonė rizikuoja praradusi užsakovą prarasti pajamas ar netgi bankrutuoti. Rekomenduojama būtų plėsti pardavimus ar ieškoti daugiau nuolatinių užsakovų.

Pastebimos išaugusios veiklos išlaidos, kurias rekomenduojama mažinti. Kadangi yra žinoma, kad darbo užmokestis sudaro daugiau negu pusę veiklos sąnaudų, rekomenduojama atsakingai sudaryti projektų sąmatas, įvertinti kintančias kainas. Nepamiršti, kad situacija rinkoje keičiasi. Būtina įvertinti darbo užmokesčio pokyčius, augančias medienos kainas, didėjančias mokesčių ir susijusias sąnaudas Lietuvoje ir užsienyje.

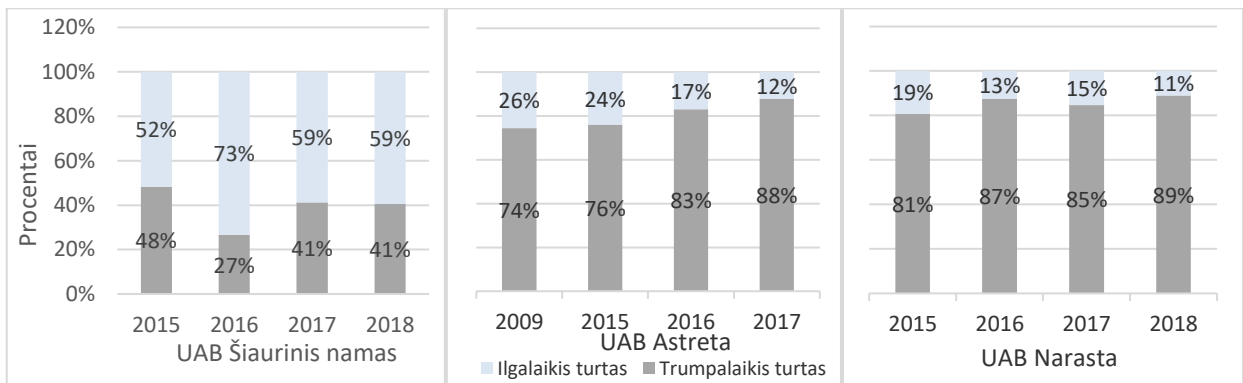
Rekomenduojama finansinius duomenis įmonėje nuolat stebėti, analizuoti jų pokyčius, planuoti pinigų srautus ir pardavimus, prognozuoti finansinius duomenis. Atlikta analizė ir bankroto diagnostika rodo, kad 2017 - 2018 m. vykdoma politika yra gera, todėl reikia ir toliau jos laikytis. Nors situacija gerėjo, tačiau labai lėtai.

3.2. Statybos įmonės „Šiaurinis namas“ ir jos konkurentų finansinė lyginamoji analizė

Palyginimui su UAB „Šiaurinis namas“ finansinės analizės duomenimis buvo pasirinktos dvi įmonės. Pasirinkimą lėmė įmonių panašumai. Kadangi siekiama, kad duomenys būtų lengvai palyginami, rezultatas kokybiškas, todėl pasirenkant įmones, buvo atsižvelgta į pardavimų apimčių panašumą, vykdomos veiklos panašumą ir darbuotojų skaičiaus panašumą. Pasirinkti keturių pastarųjų metų buhalteriniai duomenys, kad būtų galima įvertinti 2015 – 2018 metų pokyčius.

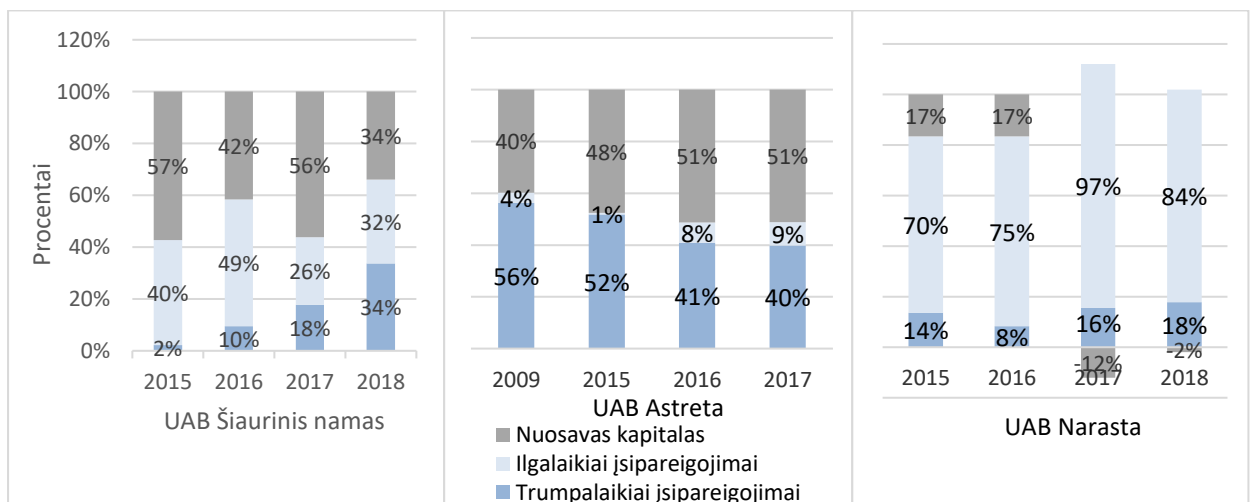
3.2.1. Vertikaliąją įmonių analizė

UAB Astreta ir UAB Narasta turto struktūra buvo panaši ir kito nežymiai. Ilgalaikis turtas šiose įmonėse sudarė 11 – 26 proc. viso įmonės turto, kasmet palaiptams mažėjo, į ilgalaikio turto plėtrą neinvestavo 2015 – 2018 m. laikotarpiu. Trumpalaikio turto turėjo atitinkamai daugiau. UAB Šiaurinis namas priešingai, ilgalaikio turto turėjo daugiau. Šis sudarė 52 – 73 proc. viso įmonės turto.

18 paveikslas. Įmonių turto struktūra 2015 – 2018 metais.

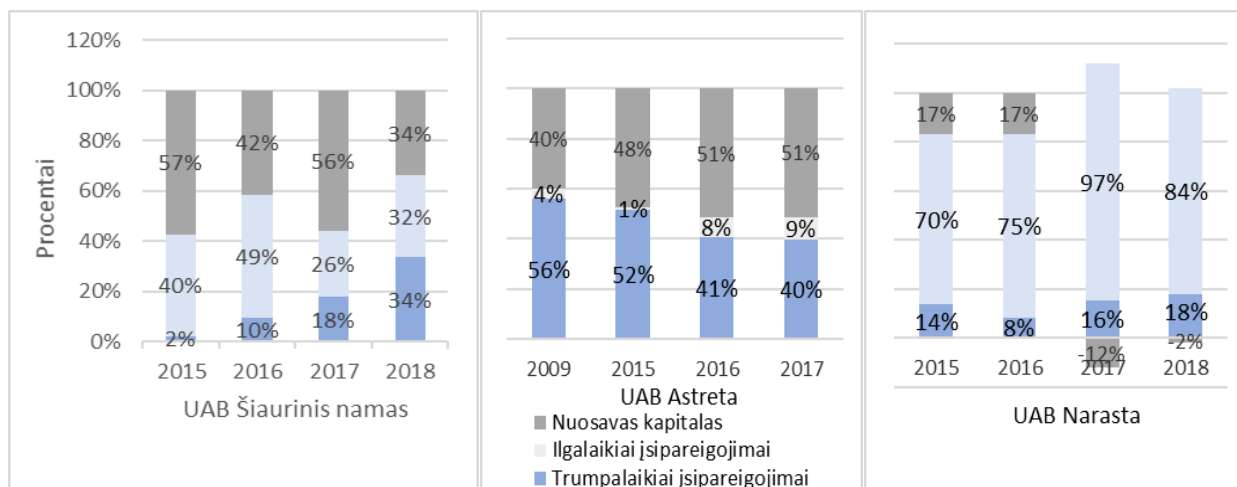
UAB Šiaurinis namas trumpalaikiai įsipareigojimai kasmet augo ir 2018 m. sudarė 34 proc., tačiau ilgalaikiai įsipareigojimai mažėjo ir 2018 m. sudarė 32 proc. nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų sudėtyje. UAB Astreta ilgalaikiai įsipareigojimai buvo daug mažesni ir sudarė 1 – 9 proc. nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų sandaroje. Analizuojamu laikotarpiu UAB Astreta trumpalaikiai įsipareigojimai mažėjo ir 2018 m. sudarė 40 proc., nuosavas kapitalas augo ir 2018 m. sudarė 51 proc. viso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūroje. UAB Narasta, priešingai negu UAB Astreta, ilgalaikiai įsipareigojimai buvo itin dideli ir sudarė 70 – 97 proc. viso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų. Trumpalaikiai įsipareigojimai sudarė 8 – 18 proc. Matoma, kad įmonė turi per didelę ilgalaikių įsipareigojimų našą ir šias pasekmes būtina suvaldyti ir stebėti.

19 paveikslas. Įmonių nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūra 2015 – 2018 metais.

UAB Šiaurinis namas pelno (nuostolių) struktūroje didžiąją dalį sudarė pardavimų savikaina 56 – 78 proc. 2016 – 2018 m. laikotarpiu, o UAB Astreta sudarė 77 – 81 proc. UAB Narasta pardavimų savikaina buvo mažesnė ir sudarė 13 - 47 proc., tačiau veiklos sąnaudos buvo didesnės negu kitų analizuojamų įmonių ir sudarė 50 - 82 proc., kurias būtina mažinti, nes jos

lemia nuostolingą veiklą. Taip pat galima spręsti, kad sąnaudos yra blogai apskaitomos, kadangi veiklos sąnaudos yra per didelės, o pardavimų sąnaudos kaip gamybinei įmonei per mažos.

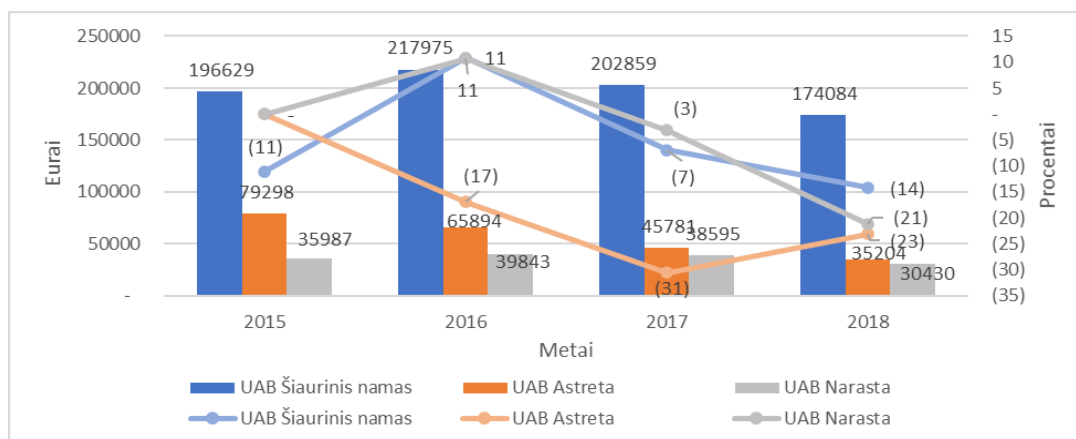

20 paveikslas. Įmonių pardavimų struktūra 2015 – 2018 metais.

Įmonėje Narasta 2015 m., 2016 m., 2018 m. pelnas sudarė tik 3 – 4 proc. įmonės pardavimų. UAB Šiaurinis namas 2016 – 2018 m. laikotarpiu pelnas siekė 4 – 8 proc. įmonės pardavimų, o UAB Astreta pelnas sudarė 1 proc. nuo pardavimų analizuojamu laikotarpiu ir nekito. UAB Šiaurinis namas pelnas pastaraisiais metais augo po 2 proc. Įmonių pelnai labai maži.

3.2.2. Horizontalioji įmonių analizė

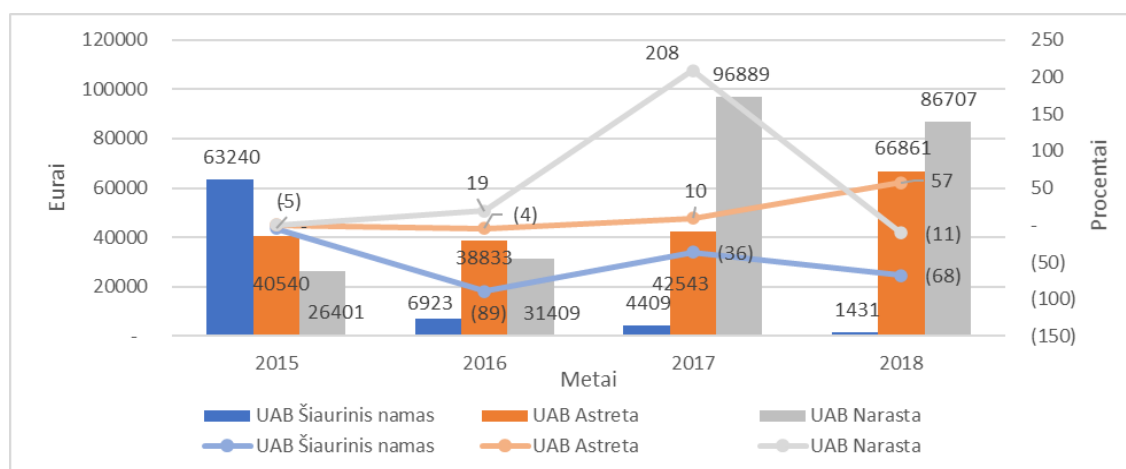
Nė vien įmonė 2017 ir 2018 m. neįsigijo ilgalaikio turto. Ilgalaikio turto sumų sumažėjimas rodė patiriamą nusidėvėjimą. Nors pateikti įmonių ilgalaikio turto pokyčiai labai panašūs, tačiau pastebima, kad UAB Narasta neturi ilgalaikio materialaus turto, kai UAB Šiaurinis namas ir UAB Astreta 99 proc. viso ilgalaikio turto sudarė ilgalaikis materialusis turtas.

21 paveikslas. Įmonių ilgalaikio turto pokyčiai 2015 – 2018 metais.

2017 m. palyginus su 2016 m. buvo didžiausi atsargų pokyčiai, bet įmonių valdomų atsargų sumos yra panašios. Atsargų įmonės turi apie 100 tūkst. Eur, o pirkėjų skolų apie 70 tūkst. Eur. UAB Narasta rodikliai pastovesni, o žymus atsargų kitimas, kaip buvo rašyta anksčiau, galimas dėl įmonių specifikos ir yra normalus, kadangi dirbama su mediena ir yra reikalingos didelės atsargos.

Pirkėjų išskolinimai daugiausiai išaugo įmonėje Narasta 2017 m. palyginus su 2016 m. iki 208 proc. ir siekė 97 tūkst. Eur. Mažiausi pirkėjų išskolinimai buvo UAB Šiaurinis namas. Mažiausiai kintantys pirkėjų įsipareigojimai buvo UAB Astreta. UAB Narasta reikėtų peržiūrėti ir išanalizuoti pirkėjų skolas bei atidžiau jas valdyti, trumpinti pirkėjų atsiskaitymų terminus.

22 paveikslas. Įmonių pirkėjų išskolinimo pokytis 2015 – 2018 metais.

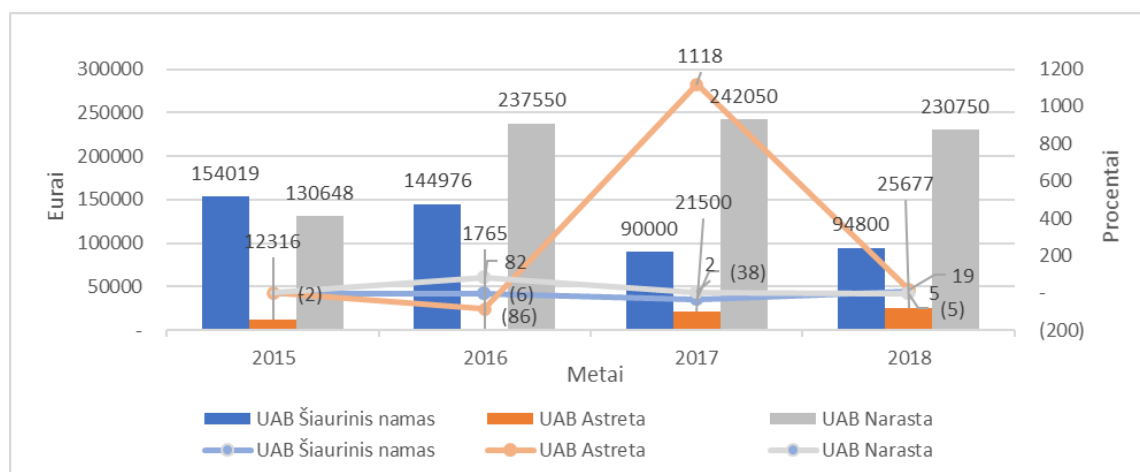
Pinigai ir jų ekvivalentai labiausiai augo įmonėje Narasta net 1187 proc. iki 86 tūkst. Eur. 2016 m. palyginus su 2015 m. Daugiausiai mažėjo įmonėje Šiaurinis namas 84 proc. 2017 m. palyginus su 2016 m. Pinigų trūkumas lemia ir vėluojančius atsiskaitymus. Pinigai ir jų ekvivalentai pastovūs buvo įmonėje Astreta ir kasmet palaipsniui augo.

Pastebima, kad 2017 m. įmonei Narasta buvo nelengvi. Matoma, kad bendrovės atsargos mažėjo 43 proc., pirkėjų išskolinimai išaugo 208 proc., pinigai mažėjo 80 proc. Įmonės pablogėjusią padėtį galėjo įtakoti išaugusios iki 65 tūkst. Eur pirkėjų skolos, kurios 2018 m. palyginus su 2017 m. sumažėjo tik 11 proc. Augantys pirkėjų įsipareigojimai galėjo įtakoti kitas sąskaitas: nebuvo gauti pinigai, nebuvo užsakytos atsargos, išaugo įsipareigojimai tiekėjams. Atsargų trūkumas gali lemti mažėjančius pardavimus ir stabdyti įmonės veiklą. Todėl, kaip buvo minėta aukščiau, UAB Narasta būtina suvaldyti galimas rizikas.

Nuosavas kapitalas labiausiai mažėjo įmonėje Narasta 2017 m. palyginus su 2016 m., tai lėmė patirti nuostoliai. Daugiausiai išaugo UAB Šiaurinis namas 2016 m. palyginus su 2015 m. Kadangi įstatinis kapitalas 2015 – 2018 m. laikotarpiu nekito, vadinasi UAB Šiaurinis namas

nuosavo kapitalo pokytį įtakojo pelno augimas ir rezervų didinimas. UAB Astreta nuosavas kapitalas analizuojamu laikotarpiu kasmet augo 6 proc.

Ilgalaikiai įsipareigojimai daugiausiai augo UAB Astreta 1118 proc. 2017 m. palyginus su 2016 m. Labiausiai mažėjo taip pat įmonėje Astreta 86 proc. 2016 m. palyginus su 2015 m. Nors UAB Narasta ilgalaikiai įsipareigojimai kito mažiau, tačiau sumos buvo didelės. o UAB Astreta ilgalaikių įsipareigojimų sumos buvo mažesnės, todėl pokytis negąsdina.

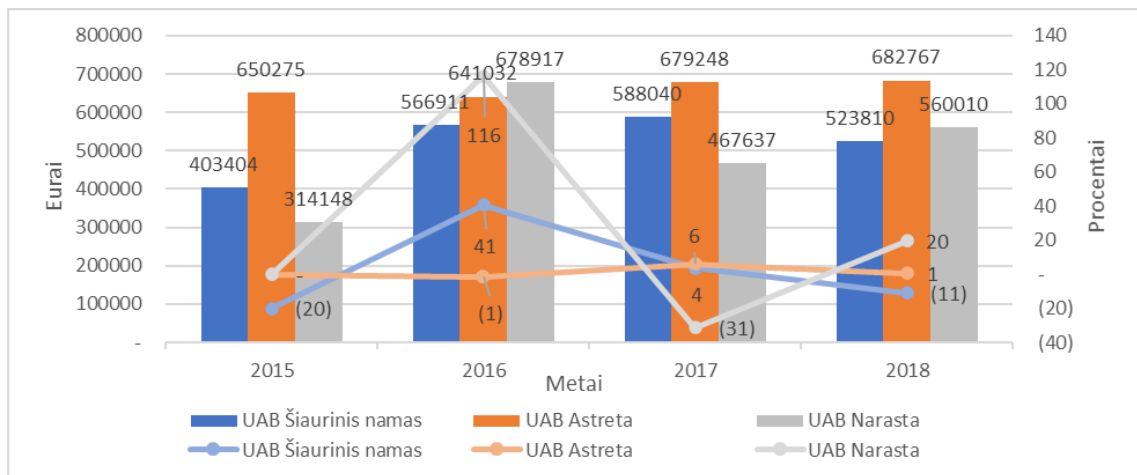

23 paveikslas. Įmonių ilgalaikių įsipareigojimų pokytis 2015 – 2018 metais.

Trumpalaikiai įsipareigojimai labiausiai mažėjo įmonėje Šiaurinis namas 49 proc. 2018 m. palyginus su 2017 m. Daugiausiai išaugo įmonėje Šiaurinis namas 2017 m. palyginus su 2016 m. 57 proc. ir siekė 194 tūkst. Eur. Pastoviausi trumpalaikiai įsipareigojimai buvo įmonėje Astreta ir kito nežymiai, o 2018 m. palyginus su 2017 m. sudarė 114 tūkst. Eur. Mažiausios trumpalaikės skolos buvo įmonėje Narasta ir 2018 m. palyginus su 2017 m. sudarė 49 tūkst. Tačiau pastebima, kad trumpalaikės skolos kasmet augo, todėl jų augimą reikia stebėti.

Bendrai pažvelgus matoma, kad UAB Šiaurinis namas nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų būklė buvo gera, nes įmonė dirbo peningai, įsipareigojimai mažėjo. UAB Astreta būklė buvo stabili, kito nežymiai, šiek tiek išaugo ilgalaikiai įsipareigojimai. UAB Narasta, kaip buvo pastebėta anksčiau, 2017 m. išaugo ilgalaikiai įsipareigojimai, per analizuojamą laikotarpį dvigubai išaugo trumpalaikiai įsipareigojimai, įmonė neturi sudariusi privalomojo rezervo, kaip tai numato LR Akcinių bendrovių įstatymas. Todėl sunku atsitiesti patyrus nuostolius.

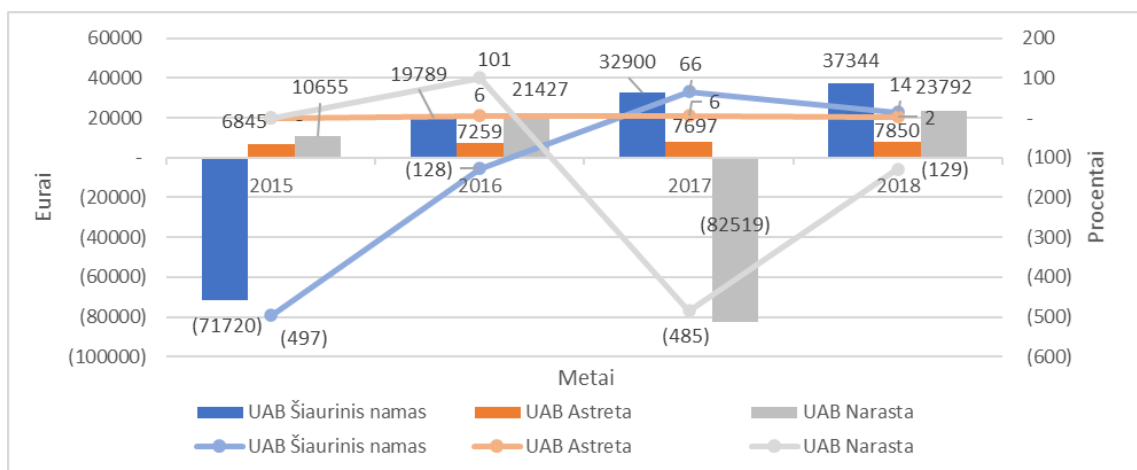
Pardavimai labiausiai išaugo UAB Narasta 2016 m. palyginus su 2015 m. 116 proc. ir siekė 678 tūkst. Eur. Tačiau 2017 m. palyginus su 2016 m. jie labiausiai mažėjo, net 31 proc. ir siekė 467 tūkst. Eur. Taip galėjo būti dėl neplanuojamų pardavimų, prastos vadybos. UAB Šiaurinis namas ir UAB Astreta pardavimų apimtys kito nežymiai per analizuojamą laikotarpį.

24 paveikslas. Įmonių pardavimų pokytis 2015 – 2018 metais.

Kaip ir pardavimai, pardavimų sąnaudos mažai kito įmonėse Šiaurinis namas ir Astreta. Veiklos sąnaudos daugiausiai augo įmonėje Šiaurinis namas 149 proc. ir siekė 98 tūkst. Eur. 2018 m. palyginus su 2017 m. Veiklos sąnaudos daugiausiai mažėjo įmonėje Šiaurinis namas 11 proc. ir siekė 187 tūkst. Eur. Kitose analizuojamose įmonėse veiklos sąnaudos taip pat palaipsniui augo. Tai galėjo lemti pastaraisiais metais didėjantys mokesčiai šalyje, augantis darbo užmokestis. UAB Narasta darbuotojų skaičius per analizuojamą laikotarpį išaugo daugiau negu dvigubai.

Grynasis pelnas labiausiai mažėjo UAB Narasta 2017 m. palyginus su 2016 m. 485 proc. ir sudarė 83 tūkst. Eur nuostolių. Daugiausiai augo įmonėje Narasta 2016 m. palyginus su 2015 m. ir sudarė 11 tūkst. Eur.

25 paveikslas. Grynojo pelno (nuostolių) pokytis 2015 – 2018 metais.

Pastovumas ir nuoseklumas matomas UAB Astreta veikloje. Įmonėje nepastebimi agresyvūs pardavimų ar sąnaudų pokyčiai analizuojamu laikotarpiu. Rekomenduotina atidžiau peržiūrėti sąnaudas, kadangi grynasis pelnas nėra didelis. Galbūt reikėtų apsvarstyti galimybę

investuoti į naują įrangą, kuri padėtų sumažinti sąnaudas. Pastebima, kad nuo 2015 m. įmonė neįsigijo ilgalaikio turto. Kaip buvo akcentuota anksčiau, UAB Šiaurinis namas po ilgų nesėkmingų metų taip pat pastebimas gėrėjimas, pardavimų stabilizavimas, sąnaudų optimizavimas. Priešingai nei kitų analizuojamų įmonių UAB Narasta veikla nepastovi, nenuspėjama, jai būtina stebėti savo pajamas, planuoti išlaidas, suvaldyti pirkėjų skolas. Kaip buvo pastebėta aukščiau, pastarosios ir įtakojo nesėkmių virtinę įmonės veikloje.

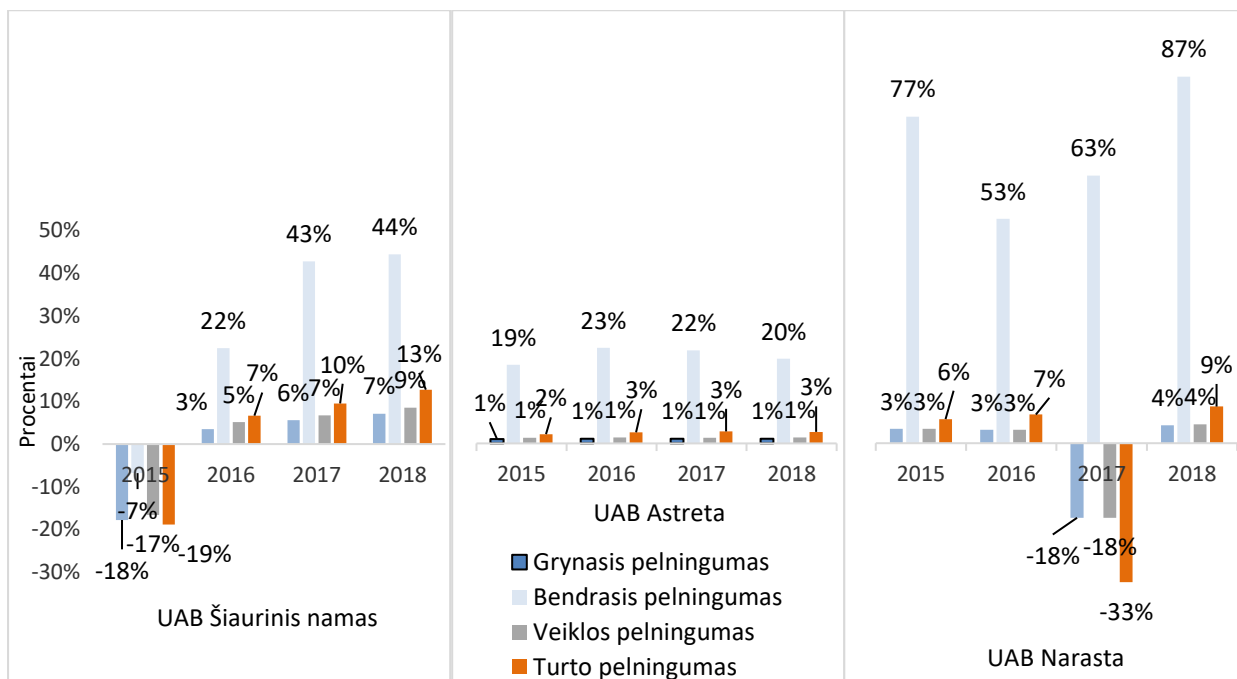
3.2.3. Įmonių santykinų rodiklių analizė

UAB Šiaurinis namas 2015 m. buvo nuostolingi. Todėl tais metais grynasis pelningumas buvo neigiamas 18 proc. UAB Narasta 2017 m. taip pat buvo nuostolingi, todėl šios įmonės grynasis pelningumas taip pat buvo neigiamas ir sudarė 33 proc. Vertikali analizė parodė, kad pelnas analizuojamose įmonės svyravo ir sudarė 1 – 8 proc. pardavimų, grynojo pelningumo rodikliai taip pat nedideli. Todėl matoma, kad įvertinus pajamas ir išlaidas, įmonėms lieka nedaug pelno. Deja, įmonių grynojo pelningumo rodiklis yra blogas, nes nesiekia net 5 proc. Nors įmonės dirbo pelningai, tačiau grynasis pelningumas parodo, kad pelno įmonėms lieka nedaug.

Bendrasis pelningumas įmonėje Šiaurinis namas augantis, o tai gerai, nes parodo gamybinės – ūkinės veiklos efektyvų valdymą. Geras šis rodiklis buvo ir įmonėje Astreta. UAB Narasta gamybinė veikla atrodo valdoma efektyviai, bendrasis pelningumo rodiklis labai geras, o veiklos sąnaudos yra didesnės. Galima spręsti, kad įmonė Narasta nemoka suvaldyti veikos sąnaudų, arba neteisingai jas apskaito.

Turo pelningumas nebuvo itin geras įmonėj Šiaurinis namas ir UAB Astreta analizuojamu laikotarpiu. Įmonės nesugeba racionaliai valdyti savo turto. UAB Narasta turto pelningumo rodiklis buvo didesnis. Tai rodo, kad įmonėje turtas yra efektyviau panaudojamas negu įmonėje Astreta, kadangi įmonės turto valdo apylygiai vienodai.

UAB Šiaurinis namas nuosavo kapitalo pelningumas 2016 – 2018 metų laikotarpiu buvo labai geras. Tai rodo, kad pastaraisiais metais įmonės funkcionavimo ir potencialios plėtros lygis, gebėjimas tinkamai valdyti įmonės nuosavą kapitalą buvo geras. UAB Astreta analizuojamu laikotarpiu nuosavo kapitalo pelningumas buvo nepatenkinamas. Tai rodo, kad investicijų pelningumas ir gebėjimas užsidirbti dividendus buvo mažas ir neprogresavo. UAB Narasta nuosavo kapitalo pelningumas nuo 2017 m. blogėjo dėl patirtų nuostolių. Matomas įmonėje neefektyviai naudojamas nuosavas kapitalas, investuotojų investicijų pelningumas mažas.

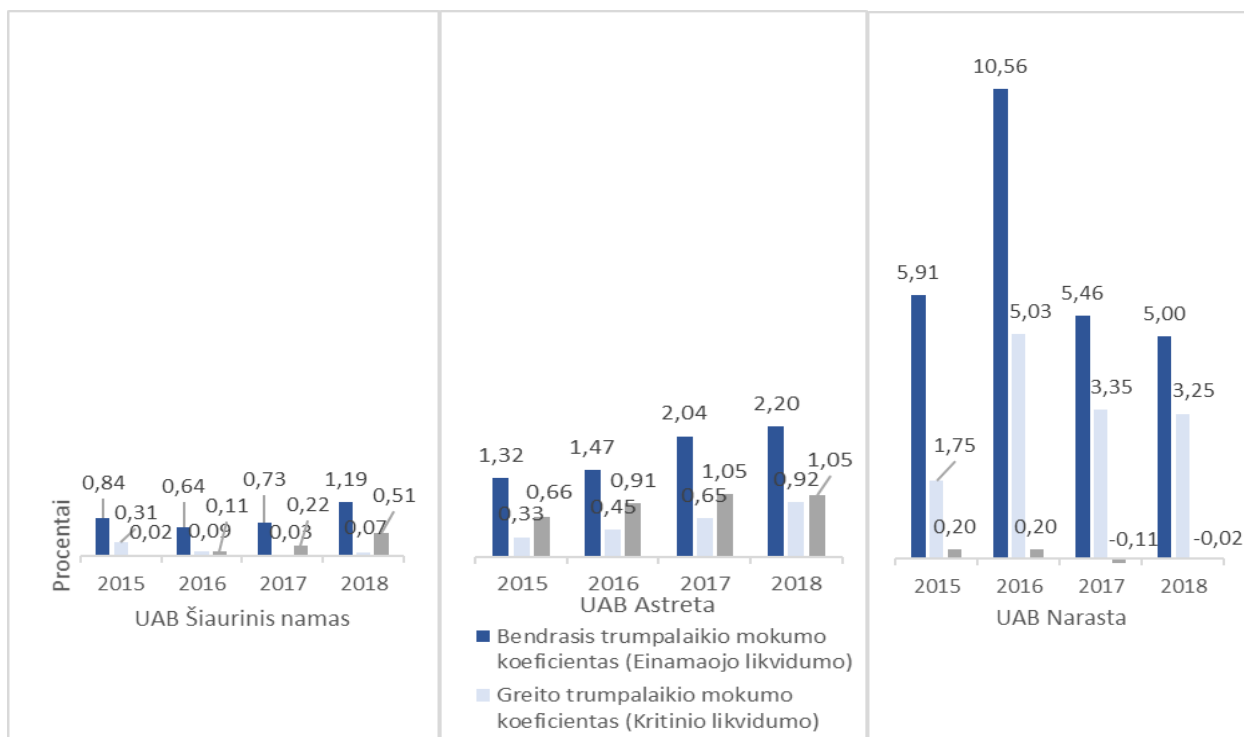

26 paveikslas. Įmonių pelningumo rodikliai 2015 – 2018 metais.

UAB Šiaurinis namas analizuojamu laikotarpiu bendrasis trumpalaikio mokumo koeficientas svyravo, nuo 2018 m. normalizavosi. Tačiau įmonei sunku turi būti atsiskaityti per trumpalaikį laiką trumpalaikėmis mokėjimo priemonėmis. UAB Astreta koeficientas geras buvo tik 2017 – 2018 m. UAB Narasta bendrasis trumpalaikio mokumo koeficientas buvo labai geras, vadinasi įmonė palaiko finansinę pusiausvyrą. UAB Narasta trumpalaikiai įsipareigojimais buvo itin maži, o įmonės Šiaurinis namas – dideli.

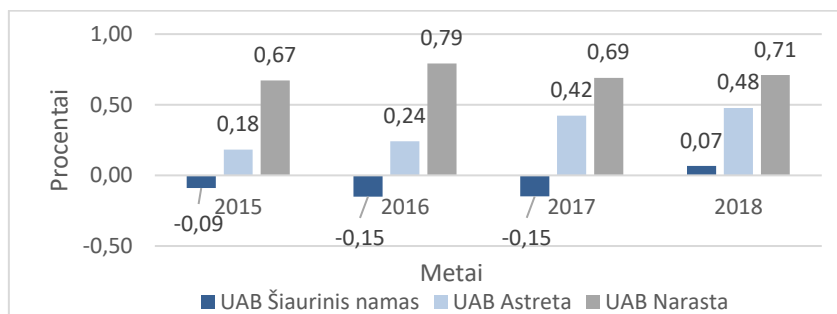
Siekiant pažvelgti tiksliau, reikia įvertinti greito trumpalaikio mokumo koeficientą, kuris eliminuoja atsargas. UAB Šiaurinis namas šis rodiklis buvo labai blogas analizuojamu laikotarpiu. Matoma, kad įmonė kasmet susiduria su apyvartinių lėšų stygiu. Galima teigti, kad UAB Astreta negali greitai atsiskaityti už savo įsipareigojimus 2015 – 2018 metų laikotarpiu. UAB Narasta rodiklis viršijo 1,5, buvo labai geras, vadinasi geba greitai atsiskaityti. Tai lėmė įmonės mažesnės atsargos, didesni pinigų ekvivalentai ir pirkėjų įsipareigojimai už kitų įmonių. Tačiau ne visos pirkėjų skolos gali būti greitai atgaunamos ir priklauso nuo sutartinių terminų.

UAB Šiaurinis namas finansinės priklausomybės koeficientas kasmet nežymiai augo, tačiau normos, kuri yra nustatyta 1, nepasiekė. UAB Astreta jis buvo blogas, kaip ir UAB Šiaurinis namas. Tai rodo, kad abiejų įmonių kreditoriai turi būti saugūs ir prieš suteikdami atidėjimus, kreditus, gali suabejoti ar įmonės tikrai sugebės atsiskaityti laiku. Nors įmonės Narasta bendrasis ir greitis trumpalaikio mokumo koeficientai geri ir įmonė geba greitai atsiskaityti su kreditoriais, tačiau finansinės priklausomybės koeficientas rodo blogą įsipareigojimų padengimą.

27 paveikslas. Įmonių mokumo rodikliai 2015 – 2018 metais.

Apyvartinis kapitalas yra likvidus ir esant trumpalaikiams sunkumams suteikia įmonei stabilumo. Kuo įmonė jo daugiau turi, tuo daugiau lankstumo ji gali išlaikyti. UAB Šiaurinis namas 2015 – 2017 m. apyvartinio kapitalo ir turto santykis buvo neigiamas. Taip atsitiko, nes įmonės trumpalaikiai išsipareigojimai. Tai gali rodyti, kad įmonės apyvartiniai poreikiai dengiami ilgalaikėmis lėšomis arba įmonės investiciniai poreikiai finansuojami trumpalaikiais metodais. Ši rizika gali netikti kreditoriams. UAB Astreta apyvartinio kapitalo ir turto santykis buvo geras ir augantis. UAB Narasta šis rodiklis svyravo, tai įtakojo įmonės trumpalaikiai išsipareigojimai. UAB Narasta finansinis likvidumo lygis aukštesnis, trumpalaikius išsipareigojimus įvykdo.

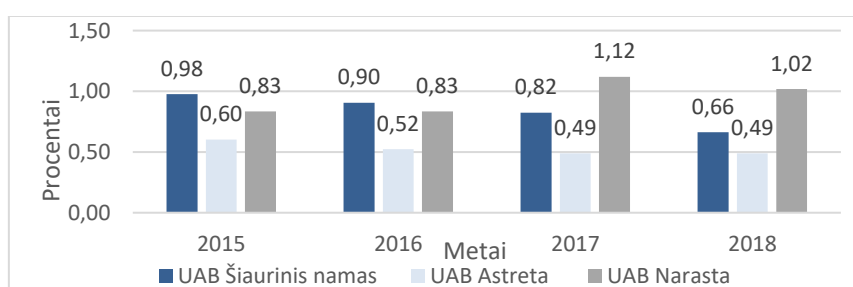
28 paveikslas. Įmonių apyvartinio kapitalo ir turto santykis 2015 – 2018 metais.

UAB Šiaurinis namas trumpalaikio išiskolinimo koeficientas buvo normalus tik 2018 m. kada siekė 0,34. UAB Astreta šis rodiklis kasmet mažėjo. Nors pastaraisiais metais pasiekė

normos ribas, tačiau buvo per aukštas. Kaip rodė ankstesni rodikliai UAB Narasta trumpalaikių įsipareigojimų rodikliai geri. Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas taip pat mažas. Jis svyravo nuo 0,08 iki 0,18 analizuojamu laikotarpiu ir buvo labai geras.

UAB Šiaurinis namas ilgalaikės skolos sudarė iki pusės įmonės turto ir nuo 2015 m. gerėjo. UAB Šiaurinis namas ilgalaikio įsiskolinimo laipsnis buvo sumažintas, o kartu žymiai sumažinta finansinė rizika. UAB Astreta ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas taip buvo labai geras. 2015 – 2018 m. laikotarpiu svyravo nuo 0,01 iki 0,09. UAB Narasta ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas yra blogas. Rodiklis rodo, kad UAB Narasta yra rimtai įsiskolinusi, o bankroto rizika labai didelė.

Kadangi įmonių mokumo rodiklių duomenys labai skirtingi, reikia apskaičiuoti bendrą įsiskolinimo rodiklį. UAB Šiaurinis namas pastebima gera tendencija, kad keturių metų laikotarpiu rodiklis mažėjo. Rodiklį reikia sumažinti mažinant įmonės įsipareigojimus. UAB Astreta bendrasis įsipareigojimų koeficientas taip pat didelis. Įmonei rekomenduojama mažinti trumpalaikius įsipareigojimus. UAB Narasta įsipareigojimų rodiklis taip pat didelis, o nuo 2017 m. buvo per didelis. Įmonei būtina mažinti ilgalaikius įsipareigojimus. Nors UAB Narasta trumpalaikiai įsipareigojimai nedideli, tačiau įmonė turi didelių ilgalaikių skolų. Tai rodo, kad įmonei sudėtinga padengti palūkanas ir įsipareigojimus pagal grąžinimo terminus.

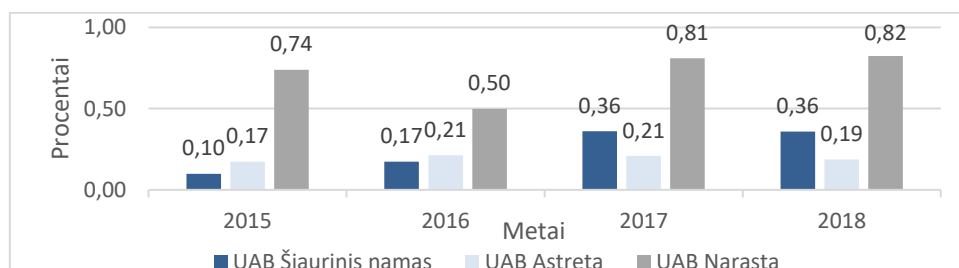

29 paveikslas. Įmonių įsiskolinimo koeficiento palyginimas 2015 – 2018 metais.

UAB Šiaurinis namas pardavimų savikainos koeficientas 2016 – 2018 m. laikotarpiu buvo labai geras. Įmonės vadovybė efektyviai ūkininkavo ir pardavimų savikaina mažėjo. UAB Astreta pardavimų savikainos lygis taip pat buvo labai geras ir analizuojamu laikotarpiu svyravo apie 0,8. Nors rodiklis geras, tačiau rekomenduojama peržiūrėti savikainos sudėtį ir paieškoti alternatyvų savikainos sumažinimui, nes panašią veiklą vystančios įmonės gali dirbti su mažesnėmis pardavimų sąnaudomis. Kaip buvo pastebėta anksčiau UAB Narasta pardavimų savikaina buvo labai maža. Pardavimų savikainos lygio koeficientas rodo, kad gamybinės įmonės rodiklis tikrai per mažas ir nesiekia 0,5 punkto nustatytos ribos. Gal būt įmonė neapskaito dalies sąnaudų.

UAB Šiaurinis namas veiklos išlaidų lygio koeficientas 2015 – 2016 m. buvo labai geras ir siekė 0,1 bei 0,17. Nuo 2017 m. veiklos sąnaudos įmoneje buvo du kartus per didelės. Įmonei reikia įvertinti ir sumažinti veiklos sąnaudas. UAB Astreta 2015 m. veiklos išlaidų lygis buvo

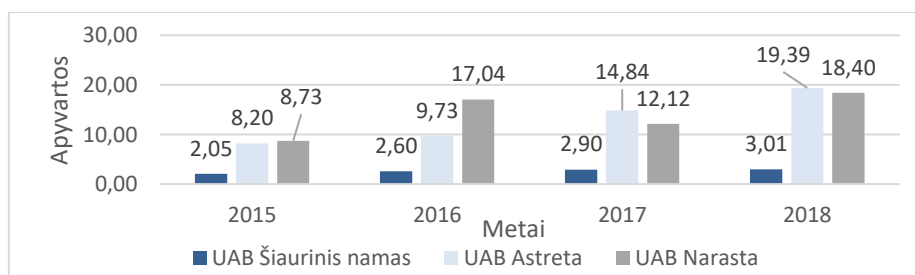
geras, tačiau nuo 2016 m. šiek tiek per didelis. Įmonei taip pat reikia įvertinti ir sumažinti veiklos sąnaudas. UAB Narasta veiklos išlaidų lygio koeficientas buvo labai blogas ir per didelis. Analizuojamu laikotarpiu jis svyravo tarp 0,5 ir 0,82. Galima būtų pakoreguoti ankstesnę pastebėjimą, kad UAB Narasta ne slepia dalį įmonės sąnaudų, o neteisingai jas apskaito. Įmonės savikaina yra žymiai per maža, o veiklos sąnaudos – per didelės. Bendrai jas sukalkuliuavus, sąnaudos šiek tiek per didelės, būtina jas mažinti ir teisingai apskaityti.

30 paveikslas. Įmonių veiklos išlaidų lygio koeficientas 2015 – 2018 metais.

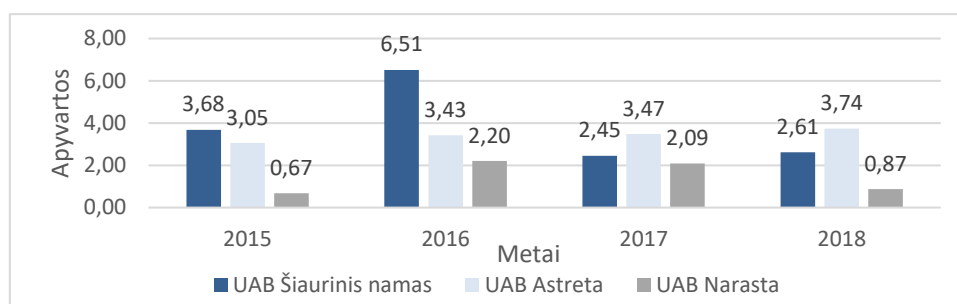
Efektyviausiai darbuotojai dirbo UAB Narasta. Nors įmonė Narasta auganti įmonė, matoma, kad darbuotojų skaičius išaugo analizuojamu laikotarpiu nuo 9 iki 22, pajamos taip pat kasmet augo. Efektyviausiai buvo dirbama 2016 m., kada vienam darbuotojui teko 48 tūkst. Eur. Mažiausiai efektyvus darbuotojų darbas buvo įmonėje Šiaurinis namas. Gal yra neefektyvių darbo vietų. Analizuojamu laikotarpiu darbuotojas sukūrė nuo 13 iki 19 tūkst. Eur. UAB Astreta dirbo panašiai ir analizuojamu laikotarpiu vienas darbuotojas uždirbo nuo 16 iki 20 tūkst. Eur per metus.

Gamybinėms įmonėms ilgalaikio turto apyvartumas yra labai svarbus rodiklis, nes analizuoja kaip efektyviai atsiperka investicijos į ilgalaikį turtą. Neefektyviausiai jį panaudoja įmonė Šiaurinis namas. Gali būti, kad ilgalaikis turtas nusidėvėjęs, reikalauja atnaujinimo ir nėra technologiškai naujas ar ne visas ilgalaikis turtas naudojamas veikloje. UAB Astreta su dvigubai mažesniu ilgalaikiu turtu generuoja daugiau pardavimų. UAB Narasta rodiklis buvo geriausias. Įmonė ilgalaikio turto turi mažiau už UAB Astretą, o pardavimus generuoja labai panašius.

31 paveikslas. Įmonių ilgalaikio turto apyvartumo koeficientas 2015 – 2018 metais.

Atsargų apyvartumo koeficientas geriausias buvo UAB Šiaurinis namas ir UAB Astreta. Atsargos mažiau apyvartų per metus darė įmonėje Narasta, todėl jai reikia įvertinti ar atsargos naudojamos efektyviai, gali būti, kad yra užsigulėjusių atsargų.

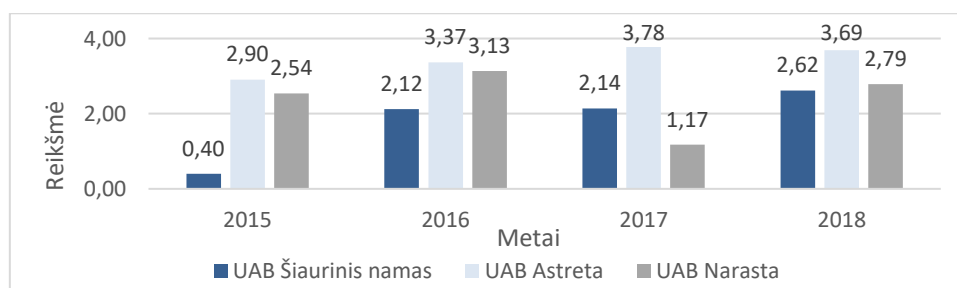

32 paveikslas. Įmonių atsargų apyvartumo koeficientas 2015 – 2018 metais.

Nuosavo kapitalo apyvartumas didžiausias buvo UAB Šiaurinis namas 2015 m. vėliau kasmet mažėjo. UAB Astreta nuosavo kapitalo apyvartumas buvo pastovesnis, tačiau nedidelis. Įmonės pelnas kasmet nebuvo didelis, mažai įtakojo nuosavą kapitalą. UAB Narasta 2017 m. buvo nuostolingi, o tai neigiamai įtakojo nuosavo kapitalo apyvartumo rodiklį. Matoma, kad įmonė neplanuoja kaip užbaigs metus, todėl rodiklio reikšmė taip svyruoja.

Balansinė įmonės vertė, tai turtas, kurį galima parduoti (neeliminuojuojant nematerialaus turto, nes tokios galimybės nėra). UAB Narasta 2015 – 2018 m. buvo neigiamas ir mažiausias. Balansinė įmonės vertė kasmet vis labiau mažėjo. Tai rodo, kad įmonė, kaip akcininkų nuosavybė yra nevertinga. UAB Astreta balansinė vertė 2015 - 2017 m. svyravo apie 65 tūkst. Eur. 2018 m. įmonės vertė sumažėjo iki 41 tūkst. Eur. Rodiklis yra geras, tačiau būtina stebėti, nes 2018 m. palyginus su 2017 m. sumažėjo. UAB Šiaurinis namas balansinė vertė nuo 2016 m. kasmet augo. Rodiklis 2018 m. buvo didžiausias ir labai geras. Įmonė kaip investavimo objektas gali būti įdomi.

Atliekant įmonių bankroto diagnostiką, matoma, kad UAB Astreta rodiklis buvo geriausias tarp įmonių, o bankrotas negresia. UAB Šiaurinis namas 2016 – 2018 m. rodė vidutinę tikimybę įmonei bankrutuoti. UAB Narasta bankroto rizika labai svyravo analizuojamu laikotarpiu. Tai rodė, kad įmonė yra neapibrėžtumo zonoje, todėl būtina spręsti finansines problemas.

33 paveikslas. Įmonių bankroto diagnostika 2015 – 2018 metais.

Atsargos efektyviausiai panaudojamos buvo įmonėse Šiaurinis namas ir Astreta. Trumpalaikį turtą labai įtakojo atsargų pokytis. Tai nulėmė įmonių veiklos pobūdis, kuomet būtina turėti didelius atsargų kiekius. Todėl pastebimi ir dideli atsargų šuoliai. UAB Šiaurinis namas turi užsigulėjusių atsargų, kurios mažina atsargų apyvartumą, todėl jas būtina parduoti, o UAB Narasta atsargų turi per daug, todėl jas reikia mažinti, valdyti efektyviau, jos per ilgai užsilaiko įmonėje.

Nuo 2017 m. UAB Narasta išaugo pirkėjų skolos. Tai rodo, kad įmonė nesugeba suvaldyti pirkėjų įsipareigojimų. Matoma, kad 2017 m. įmonei Narasta buvo nelengvi. Bendrovės atsargos ir pinigai mažėjo, pirkėjų įsiskolinimai išaugo. Augantys pirkėjų įsipareigojimai galėjo mažinti pinigus ir atsargas, o pastarosios išauginti įsipareigojimus tiekėjams. Atsargų trūkumas gali lemti mažėjančius pardavimus ir stabdyti įmonės veiklą.

UAB Šiaurinis namas kasmet juntamas pinigų trūkumas, tai parodė mokumo koeficientai, kas gali lemti išaugusius įsipareigojimus lizingo bendrovėms ir tiekėjams, negebėjimą atsiskaityti laiku, veiklos finansavimą ilgalaikiais įsipareigojimais. Visų nagrinėjamų įmonių mokumo rodikliai blogi. Atsiskaityti kreditoriams laiku nėra lengva. UAB Astreta būklė buvo stabiliausia, mažai kito, įmonėje nepastebimi agresyvūs pardavimų, sąnaudų, turto pokyčiai 2015 – 2018 m. laikotarpiu, efektyvumo rodikliai neaukščiausi. UAB Narasta ilgalaikiai įsipareigojimai didesni, įmonė neturi sudariusi privalomojo rezervo. Dėl šios priežasties sunku atsitiesti patyrus nuostolius. O kitų įmonių atvirkščiai – didesni trumpalaikiai įsipareigojimai. Bendrasis mokumo koeficientas parodė, kad analizuojamos įmonės turi per didelius įsipareigojimus ir nors rodiklis gerėjo, tačiau įsipareigojimus būtina mažinti.

Nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis parodė, kad investicijų pelningumas ir gebėjimas užsidirbti dividendus yra mažas visose įmonėse, neprogresuoja. Nuosavo kapitalo apyvartumo rodiklis tarp įmonių nevienodas ir nepastovus. Matoma, kad UAB Narasta nestebi finansinių duomenų, neplanuoja pelningai ar nuostolingai baigs metus, todėl rodiklio reikšmė taip stipriai svyruoja.

Įmonės Šiaurinis namas pelningumo rodikliai 2015 – 2018 m. laikotarpiu buvo augantys. UAB Astreta nedideli, bet pastovūs, o UAB Narasta nepastovūs, nepatikimi, dažnai blogi. Pagal augantį darbuotojų skaičių ir augančius pardavimus galima spręsti apie UAB Narasta plėtrą, tačiau 2017 m. patirti nuostoliai pablogino rodiklius. Kitų įmonių darbuotojų efektyvumas buvo mažesnis, tačiau veiklos stabilesnės. Įmonėms rekomenduotina stebėti sąnaudas, kadangi grynasis pelnas nėra didelis, apsvarstyti galimybę investuoti į naują įrangą, kuri padėtų sumažinti sąnaudas. UAB Šiaurinis namas po ilgų nesėkmingų metų nuo 2016 m. pastebimas gerėjimas, pardavimų stabilizavimas, sąnaudų optimizavimas. Priešingai nei kitų analizuojamų įmonių UAB Narasta būtinai stebėti savo pajamas, planuoti išlaidas, teisingai apskaityti pirminius duomenis ir subalansuoti itin dideles veiklos sąnaudas bei pernelyg mažą gamybos savikainą. Visų

analizuojamų įmonių pelnai maži, tai rodo ir nedidelis bendrasis pelningumas. O UAB Šiaurinis namas ir UAB Astreta rekomenduojama mažinti veiklos sąnaudas, o siekiant dar didesnio pelno – investicijų į gamybos proceso atnaujinimą technologiškai naujesniais įrenginiais, ruošti biudžetus, kadangi projektai dideli rengti projektų sąmatas, periodines finansines ataskaitas, ruošti pardavimų planus. Nes vertikalioji analizė, pardavimų savikainos lygio koeficientas parodo įmonių ūkininkavimo neefektyvumą.

Apibendrinant matome, kad UAB Narasta balansinė vertė buvo mažiausia, bankroto rizika nepastovi. UAB Astreta balansinė vertė nedidelė, tačiau bankroto prognozavimo rodiklis rodo, kad įmonei bankroto bijoti nereikia, o UAB Šiaurinis namas balansinė vertė kasmet augo, rodikliai, kaip ir UAB Astreta pastaruosius tris metus gerėjo, bankroto rodiklis kasmet taip pat gerėjo, tačiau veiklą stebėti būtina, nes bankroto rizika išliko vidutinė.

3.3. UAB „Šiaurinis namas“ veiklos prognozavimas

Įvertinus ankstesnių laikotarpių duomenis ir remiantis jais, galima planuoti finansines ataskaitas. Kaip atskaitos taškas pasirenkamas prognostinis pajamų augimo procentas, nuo kurio kitimo priklausys kiti kitimo elementai.

12 lentelė

Planinė pelno (nuostolio) ataskaita

	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Pardavimo pajamos	523 809	549 999	577 499	606 374
Pardavimo savikaina	291 156	313 500	334 950	357 761
Bendrasis pelnas	232 653	236 500	242 550	248 614
Pardavimo ir bendros administracinės sąnaudos	187 988	181 500	173 250	169 785
Palūkanų sąnaudos	369	500	1 000	500
Pelnas prieš apmokestinimą	44 297	54 500	68 300	78 329
Pelno mokestis	6 953	10 900	13 660	15 666
Grynasis pelnas	37 344	43 600	54 640	62 663
Dividendai	0	0	0	0

Atliekant UAB „Šiaurinis namas“ horizontaliąją analizę buvo pastebėta, kad pajamos nėra itin pastovios, tačiau ilgalaikėje perspektyvoje juntamas nežymus pajamų augimas, todėl planuotume, kad jos augs 5 proc. kasmet, pardavimo savikaina sudarys iki 60 proc., o kadangi administracinės sąnaudos yra šiek tiek per didelės, planuotume, kad jas būtų galima sumažinti apie 4 proc. kasmet.

13 lentelė

Planinis balansas

	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Ilgalaikis turtas	174 084	203 500	213 675	242 550
Trumpalaikis turtas	118 655	159 500	184 800	212 231
Turtas iš viso	292 739	363 000	398 475	454 781
Paprastosios akcijos	14 481	14 481	14 481	14 481
Rezervai ir Nepaskirstytas pelnas	84 135	127 735	182 375	245 038
Ilgalaikiai įsipareigojimai	94 800	116 284	91 894	80 051
Trumpalaikiai įsipareigojimai	99 323	104 500	109 725	115 211
Nuosavybė ir įsipareigojimai iš viso	292 739	363 000	398 475	454 781

UAB „Šiaurinis namas“ horizontalioji analizė taip pat parodė, kad įmonė nėra linkusi investuoti į ilgalaikį turtą, o šis kasmet nusidėvi ir jo balansinė vertė mažėja. Kadangi planuojama, kad įmonės pajamos augs 5 procentais kasmet, apie 15 – 20 proc. augs grynas pelnas, todėl galima planuoti investuoti į ilgalaikį turtą. Augant pardavimams reikalingos ir trumpalaikio turto atsargos planuojamiems pardavimams pasiekti, kuris anksčiau sudarydavo 23 proc. nuo pajamų, o planuojama išaugs iki 35 proc. nuo pajamų. Taip pat nuo pajamų priklauso ir trumpalaikiai įsipareigojimai, kurie planuojama sudarys 19 proc. nuo pardavimo pajamų.

Kintant globaliai situacijai pasaulyje, verslai yra susiję tarpusavyje. Tai parodė Didžioji pasaulinė ekonomikos krizė. Deja, 2020 metais kilo pasaulinė sveikatos krizė, kuri stipriai paveikė daugelį pasaulio šalių, įskaitant ir Lietuvą. Kilusi pandemija COVID-19 sukrėtė pasaulio ekonomiką, o kiek metų prireiks atsitiesimui prognozės nėra tvirtos ir išsiskiria, nes nėra žinoma kaip pandemija vystysis toliau ir kada ji bus sustabdyta. Dėl šių netikėtų priežasčių, prognozę galima koreguoti ir pateikti naujus duomenis.

2020 metais planuojama, kad pardavimai gali sumažėti perpus. Kadangi įmonės veikla yra statybos, projektai yra ilgai įgyvendinami, todėl jiems užbaigti iki 2020 m. vidurio pardavimai mažėti neturėtų. Deja, nėra užtikrintumo dėl antrojo 2020 m. pusmečio. Esant tokiai ekonomikos situacijai, vartotojai linkę mažiau vartoti, manoma, kad pardavimai gali sustoti. Optimistiniu požiūriu, būtų galima planuoti, kad 2021 m. pardavimai augtų 5 proc., tačiau pajamos nesieks 2018 ar 2019 m. lygio. Jeigu įmonė susitvarkys su sąnaudomis, laikysis pastarųjų trejų metų politikos, nuostolio galima būtų išvengti, net ir su mažesnėmis pajamomis 2020 – ais metais.

14 lentelė

Planinė pelno (nuostolio) ataskaita su COVID-19 įtaka

	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Pardavimo pajamos	523 809	549 999	302 500	317 625
Pardavimo savikaina	291 156	313 500	196 625	206 456
Bendrasis pelnas	232 653	236 500	105 875	111 169
Pardavimo ir bendros administracinės sąn.	187 988	181 500	90 750	88 935
Palūkanų sąnaudos	369	500	1 000	500
Pelnas prieš apmokestinimą	44 297	54 500	14 125	21 734
Pelno mokestis	6 953	10 900	2 825	4 347
Grynasis pelnas	37 344	43 600	11 300	17 387
Dividendai	0	0	0	0

Deja, mažėjančios pajamos mažina ir investicijas į ilgalaikį turtą. Planuojama, kad įmonė galės šiek tiek investuoti į ilgalaikį turtą 2021 m., jeigu pavyks pasiekti planinės pelno (nuostolių) ataskaitos duomenis. Trumpalaikis turtas mažės taip pat, nes mažėjant pardavimams, nereikės didelių atsargų.

15 lentelė

Planinis balansas su COVID-19 įtaka

	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Ilgalaikis turtas	174 084	203 500	111 925	127 050
Trumpalaikis turtas	118 655	159 500	136 125	142 931
Turtas iš viso	292 739	363 000	248 050	269 981
Paprastosios akcijos	14 481	14 481	14 481	14 481
Rezervai ir Nepaskirstytas pelnas	84 135	127 735	139 035	156 422
Ilgalaikiai įsipareigojimai	94 800	116 284	37 059	38 729
Trumpalaikiai įsipareigojimai	99 323	104 500	57 475	60 349
Nuosavybė ir įsipareigojimai iš viso	292 739	363 000	248 050	269 981

Atlikus įmonės finansinių ataskaitų analizę buvo pastebėta, kad nuo 2016 m. įmonės veikla tapo stabilesnė ir iš nuostolingus tapo pelninga, palaipsniui gėrėjo rodikliai. Prognozavimas buvo atliekamas remiantis pastarųjų metų tendencija. Todėl būtų galima teigti, kad jeigu įmonė išlaikytų valdymo strategiją, stebėtų finansinius rodiklius, tai galima būtų tikėtis, kad finansinis planas pasitvirtins, įmonė dirbs pelningai, rodikliai gėrės. Deja, šiandieninė situacija įmones skatina kaupti rezervus, stebėti pajamų ir sąnaudų „svarstyklės“. Gal pasaulinė pandemija „išmokys“ mažas įmones atidžiau stebėti ir planuoti finansinę savo įmonės būklę.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Siekdama efektyviausios veiklos įmonė, ypač statybinė, turi nuolat investuoti į ilgalaikį turtą. Nauja įranga užtikrina našesnes sąlygas, gamybinio proceso efektyvumą, mažesnes sąnaudas. Gerėjantys pastarųjų metų rodikliai parodė, kad analizuojama įmonė gali investuoti į ilgalaikį turtą, o mažėjanti balansinė turto vertė – kad būtina. Nors veiklai naudojama įranga yra labai brangi, tačiau rekomenduojama būtų investuoti į naujos įrangos įsigijimą, senų pastatų rekonstrukciją.

2. Remiantis atlikta įmonės finansine analize, buvo pastebėta, kad ne kiekviena įmonė geba efektyviai valdyti sąnaudas, dėl to metų pabaigoje susiformuoja nuostolis. Sąnaudas didino pastaraisiais metais augantis darbo užmokestis bei pagrindinių žaliavų (medienos) kainos. Tai buvo pastebima ir pelningumo rodiklių analizės metu, todėl analizuojamos įmonės gamybinės sąnaudas rekomenduojama mažinti. Palyginamoji analizė parodė, kad kitose įmonėse sugeneruojami didesni pardavimai su panašiomis sąnaudomis, taip pat gali būti neišnaudojami darbuotojų pajėgumai, nes darbuotojų efektyvumas nevienodas, tai rodo, kad galima didinti pardavimus analizuojamoje įmonėje. Taip pat maži analizuojamų įmonių pelningumo rodikliai rodo, kad augančios sąnaudos galėjo būti neįvertintos, todėl rekomenduojama didinti pardavimų kainas.

3. Finansinė analizė parodė apie likvidaus turto trūkumą įmonėje. Suvaldytos pirkėjų skolos yra labai geras rodiklis. Tačiau piniginių lėšų trūkumas – labai blogas. Rekomenduojama būtų naudoti prognozavimą ir pinigų srautų analizę siekiant stebėti įplaukas ir išlaidų valdymą. Žinoma, kad įmonės veiklos specifika reikalauja didelių atsargų gamybos nenutrūkstamam procesui užtikrinti, tačiau rekomenduojama būtų atsargas peržiūrėti, nes pastarųjų dviejų metų atsargų apyvartumas buvo sumažėjęs ir tai gali rodyti, kad yra per ilgai sandėliuojamos produkcijos, kurią rekomenduojama parduoti. Atsižvelgiant į įmonės specifiką turėti dideles atsargas nėra blogai, tačiau rekomenduojama inventorizuoti atsargas dažniau, neleisti užsigulėti sandėliuose.

4. Tyrimuose apie statybų įmones, kaip rizikos faktorius išskiriama įmonių veiklos specifika – ilgai trunkantys projektai. Nagrinėjamos mažos statybinės įmonės vieno projekto gamyba užtrunka apie tris mėnesius. Todėl būtina atsakingai stebėti projektų įgyvendinimą ir rekomenduojama stiprinti vadybą, kad būtų galima užsitikrinti pakankamą projektų skaičių metams, nepertraukiamą veiklą, tuo pačiu būtų planuojamos pajamos ir užsitikrinamas pakankamas pinigų srautas. Finansinė palyginamoji analizė parodė, kad įmonė su esamais ištekliais galėtų generuoti didesnius pardavimus.

5. Bankroto diagnostika dažnai nagrinėjama atskirai nuo finansinės analizės, skiriant jai ypatingą dėmesį. Bankroto diagnostikos rodiklių šiandien dienai yra siūloma labai daug. Gauti finansinės analizės rezultatai parodė, kad nagrinėjamos įmonės bankroto rizika yra vidutinė. Įmonei rekomenduojama bankroto diagnostiką, kaip ir visą finansinę analizę, atlikti ne tik metams pasibaigus ar sudarius privalomąją finansinę atskaitomybę, bet dažniau ir reguliariai. Dėl statybu įmonės specifikos, bankroto rizikos ir didelių projektų apimčių, rekomenduojama sudaryti tarpines finansines ataskaitas, atlikti finansinę analizę ir bankroto diagnostiką.

6. Daugelio autorių darbuose kartojama kokia svarbi finansinė analizė ir kaip svarbu duomenis ne tik analizuoti, bet ir prognozuoti. Finansinių duomenų prognozavimas padeda suplanuoti ne tik finansus, bet ir visą įmonės veiklą. Finansinė analizė atskleidė, kad nagrinėjama įmonė buvo paveikta 2008 m. krizės ir labai ilgai iki 2016 m. bandė atsitiesti. Remiantis to laikotarpio rodikliais galima spręsti, kad įmonėje nebuvo vykdoma finansų valdymo politika. Ilgas atsigavimo periodas užklupus netikėtai krizei parodė, finansinės analizės, prognozavimo, pasiruošimo nuosmukiui stoką. Rekomenduojama neapsiriboti finansinių ataskaitų sudarymu, atlikti įmonių vertikalią, horizontalią bei santykinį rodiklių analizes, siekiant tikslesnės informacijos naudoti statybu įmonių santykinius rodiklius, prognozavimą, bei stebėti finansinių duomenų pokyčius ir dėl kokių priežasčių jie susidaro, lyginti duomenis su rinkos rodikliais ar konkurentų duomenimis ir dėl kokių priežasčių susidaro jų skirtumai. Gauti duomenys padėtų įmonėms augti, veikti pelningai, išvengti bankroto.

7. Teorinėje dalyje buvo pastebėta, kad mažoms įmonėms finansinių ataskaitų auditavimas nėra privalomas, iš to kyla duomenų neužtikrintumo problema. Atlikus įmonių analizę pastebėta, kad kai kurie finansinių ataskaitų duomenys nelogiški, neteisingai apskaitomi arba neatitinka įstatymų numatytų reikalavimų. Todėl daroma prielaida, kad mažų įmonių darbuotojams ir valdymo organams trūksta finansinio išprusimo. Rekomenduojama keisti samdomus darbuotojus arba užtikrinti darbuotojų kvalifikacijos kėlimą finansų valdymo srityje.

8. Tyrimai parodė, kad smulkus verslas iškilus pavojui ekonomikoje nukentčia labiau negu didieji verslai. Mažoms įmonėms sunkiau atsilaikyti ir atsitiesti užklupus sunkumams, trūksta finansinių išteklių. Finansinė analizė parodė, kad analizuojama įmonė per dešimtmetį padarė daug finansų valdymo klaidų, todėl rekomenduojama būtų pasimokyti iš matomų klaidų kriziniu laikotarpiu, kruopščiai analizuoti ir planuoti finansus ir verslą, kaupti rezervą, nes išoriniai sunkumai periodiškai veikia verslus. Siekiant iširti finansinės analizės pritaikymo problemas plačiau, reiktų didinti tyrimo objekto apimtį iki penkiasdešimt ar šimto mažų Lietuvos įmonių.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Audito, apskaito, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos respublikos finansų ministerijos. (2015). *Verslo apskaitos standartai: 1-asis verslo apskaitos standartas*. Vilnius: AVNT.

Aduda, J. and Kalunda, E. (2012). Financial inclusion and financial sector stability with reference to Kenya: a review of literature. *Journal of Applied Finance and Banking*, 2(6), 95 – 120.

Aleknevičienė, V. ir Aleknevičiūtė, E. (2010). Ūkinių finansinių rodiklių lyginamoji analizė Europos sąjungos šalyse. *Apskaitos ir finansų mokslas ir studijos: problemos ir perspektyvos*, 1(7), 13-19.

Aleknevičienė, V. (2008). Žemės ūkio verslo subjektų finansų analizės ypatumai: praktinis požiūris. *Apskaitos ir finansų mokslas ir studijos: problemos ir perspektyvos*, 1(6), 13-17.

Akatjevaitė, S. (2011). Statybos sektoriaus krizės analizės aspektai. *Mokslas – Lietuvos ateitis*, 3(2), 21 – 25.

Anciūtė, A. ir Misiūnas, A. (2006). Statybos sektoriaus finansinių rodiklių kitimo tendencijos. *Gamybos raida*, 71-78.

Arditi, D., Koksal, A. and Kale, S. (2000). Business failures in the construction industry. *Engineering, construction and architectural management*, 7/2, 120-132.

Arslan, G. and Kivrak, S. (2008). Critical Factors to Company Success in the Construction Industry. *World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Mechanical and Industrial Engineering*, 2(9), 997-1000.

Baležentis, A. ir Vijeikis, J. (2010). Krizės valdymo veiksniai ir priemonės Lietuvos įmonėse. *Management theory and studies for rural business and infrastructure development*, 23(4), 1-10.

Baran, D., Pastyr, A. and Baranova, D. (2016). Financial analysis of a selected company. *Slovak university of technology research papers*, 24(37), 73-92.

Boraste, A. and Devalkar, R. V. (2016). Financial performance evaluation of construction companies. *International Journal of Advanced Technology in Engineering and Science*, 4(12), 349- 358.

Buškevičiūtė, E. ir Mačerinskienė, I. (2004). *Finansų analizė*. Kaunas: Technologija.

Ocal, E. M., Oral, E. L., Erdis, E. and Vural, G. (2005). Industry financial ratios - application of factor analysis in Turkish construction industry. *Building and environment*, 42, 385-392.

Garškaitė, K. (2008). Įmonių bankroto prognozavimo modelių taikymas. *Verslas: teorija ir praktika*, 9(4), 281-294.

- Gedminaitė, I. (2017). Lietuvos statybos įmonių bankroto tikimybės vertinimas. Jaunųjų mokslininkų darbai, 47(1), 6-13.
- Genienė, M., Žaltauskienė, N. ir Patašienė, R. (2005). Įmonės finansinės analizės metodikos modelis. *Ekonomika*, 69(22), 68-75.
- Gimžauskienė, E. and Klovienė, L. (2010). Research of the Performance Measurement system: Environmental Perspective. *Engineering Economics*, 21(2), 180-186.
- Gudaitis, T. ir Žagūnytė, U. (2013). Įmonių pelningumo vertinimo sistemos teoriniai aspektai. *Vadyba*, 1(22), 89-95.
- Ibn-Homaid, N. T. and Tijani, I. A. (2015). Financial Analysis of a Construction Company in Saudi Arabia. *International Journal of Construction Engineering and Management* 4(3), 80-86.
- Ignat, G., Brezuleanu, C. O., Costuleanu, C. and Prigoreanu, I. (2012). Study of financial accounting based of financial indicators at SC Cretu company SRL, Hirlau. *Agronomy series of scientific research*, 55(2), 383–387.
- Janovič, V. (2012). Įmonių perspektyvinė finansinė analizė esant neapibrėžtumui. *Business systems and economics*, 2(1), 102-115.
- Kačergienė, V. ir Martirosiankienė, L. (2006). Finansinės analizės reikšmė audito procese. *Apskaitos ir finansų mokslas ir studijos: problemos ir perspektyvos*, 1(5), 74-81.
- Karas, M. and Reznakova, M. (2017). Predicting the bankruptcy of construction companies: a CART-based model. *Engineering economics*, 28(2), 154-154.
- Kazakevičius, A. (2015). Įmonių veiklos ekonominės analizės turinys vadybiniu aspektu. *Profesinės studijos: teorija ir praktika*, 2015(15), 81-89.
- Konvisarova, E. V., Stihiljas, I. V., Koren, A. V., Kuzmicheva, I. A. and Danilovskih T. E. (2016). Principles of Profit Taxation of Commercial Banks in Russia and Abroad. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(S8), 1-4.
- Lakis, V. ir Minotaitė, J. (2016). Finansinių ataskaitų peržiūra kaip informacijos apie įmonę patikimumo užtikrinimo priemonė. *Informacijos mokslai*, 2016(74), 97 – 110.
- Leonavičienė, E. ir Slaviskaitė, N. (2016). AB Vilniaus degtinė ir AB Stumbras veiklos rodiklių 2007–2014 m. palyginamoji analizė ir vertinimas. Iš *19-oji Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencija „Mokslas – Lietuvos ateitis“: Verslas XXI amžiuje*. Vilnius: Technika.
- Lileikienė, A., Kulyčienė, R. (2009). Statybos sektoriaus įmonių bankroto priežasčių analizė. *Vadyba*, 14(2), 7-18.
- Mackevičius, J. (2008). Įmonių veiklos analizė – informacijos rinkimo, tyrimo ir vertinimo sistema. *Informacijos mokslai*, 2008(46), 46 – 56.
- Mbugua L. M., Harris P., Holt G. D., Olomolaiye P. O. (1999). A framework for determining critical success factors influencing construction business performance. *Association of Researchers in Construction Management*, 1, 255-264.

- Nuhu, M. (2014). Ratio analysis in business decisions: a case study. *Journal of educational and social research*, 4(5), 105-118.
- Pabedinskaitė, A. (2009). Koreliacinė regresinė analizė. Prognozavimas. Vilnius: Technika.
- Pamulu, M. S., Kajewski, S. and Betts, M. (2007). Evaluating Financial Ratios in Construction Industry: A Case Study of Indonesian Firms. In *The 1st International Conference of European Asian Civil Engineering Forum* (158-164). Brisbane: Centre for Built Environment and Engineering Research.
- Paulionytė, B. (2016). Bankroto prognozavimo modelių tinkamumo įvertinimas statybų sektoriaus įmonėms Lietuvoje. Iš *VU EF studentų mokslinės draugijos konferencija* (159-166), Vilnius: Vilniaus universitetas.
- Radavičius, E. (1997). *Įmonės finansai: analizė ir prognozė*. Vilnius: Ekonomikos mokymo centras.
- Rajasekhar, R. (2017). Financial Performance Evaluation of Construction Industries. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 7(1), 157-175.
- Rybarova, D., Braunova, M. and Jantošova, L. (2016). Analysis of the construction industry in the Slovak republic by bankruptcy model. In *3rd International Conference on New Challenges in Management and Organization: Organization and Leadership* (298-306). Procedia.
- Runyan, R. C. (2006). Small business in the face of crisis: identifying the barriers to recovery from a natural disaster. *Journal of contingencies and crisis management*, 14(1), 12-26.
- Simion, D., Stanciu, M. and Mangra, M. (2011). The role of financial economic analysis in prevention risk of bankruptcy in romanian companies. *Management and economics*, 16(1), 123-129.
- Spicka, J. (2013). The financial condition of the construction companies before bankruptcy. *European Journal of Business and Management*, 5(23), 160-170.
- Šakienė, H. ir Puleikienė, K. (2009). Finansinių santykinių rodiklių taikymas LR akcinių bendrovių finansinės – ūkinės veiklos analizėje. *Journal of management*, 15(2), 33-40.
- Urnėžius, R. (2004). *Ūkinės veiklos ekonominė analizė*. Vilnius: Ekonomikos mokymo centras.

CONSTRUCTION COMPANY „ŠIAURINIS NAMAS“ ECONOMIC ACTIVITIES FINANCIAL ANALYSIS AND FORECASTING

Lina KAŠELIONIENĖ

Paper for the Master's degree

Business Finance Master's Program

Vilnius University, Faculty of Economics and Business Administration

Supervisor – prof. dr. A. Paškevičius Vilnius, 2020

SUMMARY

73 pages, 33 charts, 15 pictures, 42 references.

The main purpose of this master thesis is using the data of the financial analysis of Lithuanian construction companies, to study the importance, benefits and necessity of financial analysis for the management of small companies in the construction sector.

The work consists of three parts: the literature analysis review, methodology of the empirical part of the study and financial analysis of small construction company the data forecasting, comparison of the obtained data of the similar companies.

The study examines the literature researching the processes of financial analysis of economic activities in construction enterprises especially small companies. Economic literature presents many good methodologies of the analysis of the financial state of Russian and foreign authors. For the research is used the common methods of financial statement analysis include horizontal and vertical analysis and the use of financial ratios. Financial analysis and forecasting of the selected construction company was performed to clarify the financial management gaps and weakness. Two more small construction companies in the sector were selected later with the similar activities, number of employees and incomes. The financial statement was the main tool to perform financial analysis data and compare between the companies.

The obtained financial analysis data showed that small companies do not invest in fixed assets, companies lack management skills to control large projects, sales planning and costs. It has also shown that small construction companies do not manage inventory. Their negligent accounting negatively affects the financial indicators, unmanaged costs and sales cause losses and lead to bankruptcy. Construction companies also face a lack of cash flow planning. Deficit of money limits companies' management processes. One or another problem of financial management of the researched companies showed a lack of financial literacy of small companies. Therefore, we see

the importance of accurate and timely accounting, performance of financial analysis and forecasting, data monitoring. These methods could be used to solve corporate governance problems or detect them in advance, satisfy the needs of shareholders, avoid bankruptcy. Obtained data shows the importance of financial analysis and forecasting in the construction company's management, decision-making and planning process.

PRIEDAI

1 priedas. Vertikaloji įmonės Šiaurinis namas balanso analizė

UAB "Šiaurinis namas"

BALANSAS

El. Nr.	TURTAS	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019																									
		Finansiniai metai	Finansiniai metai	Finansiniai metai	Finansiniai metai	Finansiniai metai	Finansiniai metai	Finansiniai metai	Finansiniai metai	Finansiniai metai	Finansiniai metai	Finansiniai metai																									
		Skaitinė	Skaitinė	Skaitinė	Skaitinė	Skaitinė	Skaitinė	Skaitinė	Skaitinė	Skaitinė	Skaitinė	Skaitinė																									
		reikšmė	reikšmė	reikšmė	reikšmė	reikšmė	reikšmė	reikšmė	reikšmė	reikšmė	reikšmė	reikšmė																									
		Polys	Polys	Polys	Polys	Polys	Polys	Polys	Polys	Polys	Polys	Polys																									
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019																									
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%																									
A.	Ilgalaikis turtas	33621	66%	28512	63%	25742	47%	22759	64%	19629	52%	21795	73%	20289	59%	17404	59%	1%																			
I.1.	Neatnaujinti turas	113	0%	2	0%	2	0%	0	0%	730	0%	0	0%	237	0%	156	0%	76	0%																		
II.	Atnaujinti turas	33408	66%	28510	63%	25740	47%	22757	64%	19629	52%	21795	73%	20273	59%	17408	59%	1%																			
III.	Finansinis turas	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%																		
IV.	Kita ilgalaikis turas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-																		
B.	Trumpalaikis turtas	17071	34%	16470	37%	23937	53%	13160	36%	18371	48%	3%	7917	27%	14295	41%	15%	18655	41%	-1%																	
I.	Atsargos, bankiniai paskaitiniai ir lėšų likučiai	11068	22%	8697	19%	3%	80286	15%	4%	7453	20%	6%	5015	16%	5%	10037	25%	6%	6756	23%	8%	13748	40%	17%	11413	38%	-2%										
II.	Per viešumą gautas turtas	5915	12%	57123	13%	1%	20743	38%	26%	5715	16%	2%	6632	17%	2%	6340	17%	2%	6923	2%	-14%	4409	1%	-1%	1431	0%	-1%										
III.	Prekių atsargos	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%	6923	2%	-14%	4409	1%	-1%	1431	0%	-1%									
IV.	Kita trumpalaikis turas	52	0%	2069	5%	5%	1568	0%	-4%	931	0%	0%	7341	0%	0%	13503	3%	1%	3710	1%	-2%	4668	2%	1%	738	0%	5811	2%	2%								
V.	Pasivaizdavimai	496592	100%	48522	100%	542139	100%	359159	100%	0%	401256	100%	0%	380600	100%	0%	297092	100%	0%	345454	100%	0%	345454	100%	0%	292739	100%	0%									
	Turtas iš viso:																																				
VI.	NUOVAVAS KAPITALAS IR ISIPAREIGIJIMAI																																				
I.	Capitalas	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%	2906	1%		
II.	Rezervai	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%		
III.	Pinavimas	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%	290	0%
IV.	Nuostorių atsargos (nuostoliai)	16924	34%	6334	14%	20606	7%	33583	9%	2%	47157	15%	5%	6953	16%	2%	67671	2%	18%	13022	4%	6%	45922	13%	9%	37344	13%	3%	37344	13%	3%	37344	13%	3%	37344	13%	
V.	Atskaitiniai netgi pelnas (nuostoliai)																																				
VI.	Atskaitiniai netgi pelnas (nuostoliai)																																				
D.	Dotacijos, subalijavimai																																				
E.	Medžiagos sumos ir įsipareigojimai	334122	65%	384012	85%	499257	92%	322300	90%	-2%	272578	84%	-5%	320953	80%	-4%	372017	98%	18%	269720	90%	-7%	234182	82%	-8%	194123	66%	-16%									
I.	Medžiagos sumos ir mokėtinos sumos	77166	16%	142331	32%	110860	20%	124570	35%	14%	16504	51%	17%	15671	39%	12%	15671	39%	1%	144976	49%	8%	90000	26%	-23%	94800	32%	6%									
II.	Įsipareigojimai	77166	16%	142331	32%	110860	20%	124570	35%	14%	16504	51%	17%	15671	39%	12%	15671	39%	1%	144976	49%	8%	90000	26%	-23%	94800	32%	6%									
III.	Slobo skoloms																																				
IV.	Slobo skoloms																																				
V.	Įsipareigojimai	246956	50%	241681	54%	388398	72%	197820	55%	-17%	106713	33%	-22%	164182	41%	8%	217908	57%	16%	123744	42%	-16%	194182	56%	15%	99323	34%	-22%									
VI.	Slobo skoloms	246956	50%	241681	54%	388398	72%	197820	55%	-17%	106713	33%	-22%	164182	41%	8%	217908	57%	16%	123744	42%	-16%	194182	56%	15%	99323	34%	-22%									
VII.	Įsipareigojimai																																				
VII.	Atskaitiniai																																				
VIII.	Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų iš viso:	496592	100%	48522	100%	542139	100%	359159	100%	0%	401256	100%	0%	380600	100%	0%	297092	100%	0%	345454	100%	0%	345454	100%	0%	292739	100%	0%									

2 priedas. Vertikaloji įmonės Šiaurinis namas pelno nuostolių analizė

UAB "Šiaurinis namas"

PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

Eilnr.	Pajamų šaltiniai	2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
		Finansiniai metai, EUR	Struktūra	Finansiniai metai, EUR	Struktūra	Finansiniai metai, EUR	Struktūra	Finansiniai metai, EUR	Struktūra	Finansiniai metai, EUR	Struktūra	Finansiniai metai, EUR	Struktūra	Finansiniai metai, EUR	Struktūra	Finansiniai metai, EUR	Struktūra	Finansiniai metai, EUR	Struktūra	Pokytis	Pokytis
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	48348	100%	47395	100%	55377	100%	314880	100%	412286	100%	505404	100%	403404	100%	566911	100%	588040	100%	523810	100%
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	41829	87%	38077	95%	467247	84%	239450	76%	307956	75%	361611	72%	430814	107%	439667	78%	336205	57%	291156	56%
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIŲ)	64989	13%	22318	5%	88129	16%	75450	24%	104330	25%	143883	28%	27140	-7%	12744	2%	251835	43%	232654	44%
IV.	VERKLOS SAVIČIŠKOS	146847	30%	106924	26%	96711	17%	77088	24%	81958	20%	117359	23%	39516	10%	98236	17%	212339	36%	187988	36%
V.	IPRINĖS VERKLOS PELNAS (NUOSTOLIŲ)	(81858)	-17%	(84606)	-21%	(8581)	-2%	(1608)	-1%	22371	5%	26544	5%	(66926)	-17%	29008	5%	39496	7%	44666	9%
VI.	KITA VERKLA	876	0%	(2134)	-1%	2240	0%	1%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VI.1.	Pajamos	876		254	0%	2240	0%	0%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VI.2.	Svajandos	-		-		-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VERKLA	(16668)	-3%	(19401)	-5%	(17285)	-3%	(4505)	-1%	(6060)	-1%	(5268)	-1%	(4794)	-1%	(6439)	-1%	(616)	0%	(369)	0%
VIII.1.	Pajamos	17	0%	54	0%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	351	0%	61	0%	-	-
VIII.2.	Svajandos	16684	3%	19456	5%	17285	3%	4505	1%	6060	1%	5268	1%	4794	1%	5790	1%	677	0%	369	0%
VIII.	IPRASINĖS VERKLOS PELNAS (NUOSTOLIŲ)	(97650)	-20%	(106142)	-26%	(23627)	-4%	(6113)	-2%	16311	4%	21276	4%	(71720)	-18%	23569	4%	38880	7%	44297	8%
IX.	PAGAUTĖ	-		-		-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X.	NETEKIMAI	-		-		-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XI.	PELNAS (NUOSTOLIŲ) PRIEŠ APMOKIŠT.	(97650)	-20%	(106142)	-26%	(23627)	-4%	(6113)	-2%	16311	4%	21276	4%	(71720)	-18%	23569	4%	38880	7%	44297	8%
XII.	PELNO MOKĖSTIS	-		-		-		-	-	2447	1%	3191	1%	-	0%	3780	1%	5980	1%	6953	1%
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIŲ)	(97650)	-20%	(106142)	-26%	(23627)	-4%	(6113)	-2%	13864	3%	18085	4%	(71720)	-18%	19789	3%	32900	6%	37344	7%

Darbuotojų skaičius

39

36

31

25

30

30

29

36

29

4 priedas. Horizontalioji įmonės Šiaurinis namas pelno nuostolių analizė

UAB "Šiaurinis namas"

PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

Eil. Nr.	Pajamos	2009-2010		2010-2011		2011-2012		2012-2013		2013-2014		2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018										
		Finansiniai metai EUR	Pokytis lyginant keičius metus	Finansiniai metai EUR	Pokytis lyginant keičius metus	Finansiniai metai EUR	Pokytis lyginant keičius metus	Finansiniai metai EUR	Pokytis lyginant keičius metus	Finansiniai metai EUR	Pokytis lyginant keičius metus	Finansiniai metai EUR	Pokytis lyginant keičius metus	Finansiniai metai EUR	Pokytis lyginant keičius metus	Finansiniai metai EUR	Pokytis lyginant keičius metus											
I. PARDAVIMO PAJAMOS	483418	(76023)	147981	36	314880	(240497)	43	412286	97406	31	505494	93208	23	403404	(102900)	(20)	566911	163507	41	588440	21129	4	523810	(64230)	(11)			
II. PARDAVIMO SAVIKAINA	418429	(33352)	82170	21	239450	(227797)	(49)	307956	68306	29	361611	53655	17	430814	69203	19	439667	8853	2	336205	(103462)	(24)	291156	(65049)	(13)			
III. BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	64989	(42671)	65811	295	75430	(12700)	(14)	104330	28900	38	143883	39553	38	27410	(171293)	(119)	127244	154654	(564)	251835	124591	98	232654	(19181)	(8)			
IV. VEIKLOS SAVIČIUS	146847	(39923)	96711	(10213)	(10)	77038	(19673)	(20)	81958	4920	6	117339	35381	43	39516	(77823)	(66)	98236	58720	149	212339	114103	116	187988	(24351)	(11)		
V. TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	(81858)	(2748)	3	(8581)	2240	(1608)	6973	(81)	22371	23979	(1491)	26544	4172	19	(66926)	(93470)	(352)	29008	95934	(143)	39496	10488	36	44666	5170	13		
VI. KITA VEIKLA	876	(3011)	76024	(90)	4374	(2240)	(100)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
VI.1. Pajamos	876	(622)	2240	1985	781	(2240)	(100)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
VI.2. Sąnaudos	-	(3011)	76024	(90)	4374	(2240)	(100)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
VII. FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	(16668)	(2734)	16	(17285)	2116	(11)	(4505)	12780	(74)	(6060)	(1555)	35	(5268)	793	(13)	(4794)	474	(9)	(5439)	(645)	13	(616)	4823	(89)	(369)	247	(40)	
VII.1. Pajamos	17	38	230	-	(54)	(100)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	351	351	61	61	(290)	(83)	-	(61)	(100)	
VII.2. Sąnaudos	16684	(2772)	17	17285	(2170)	(11)	4505	(12780)	(74)	6060	1555	35	5268	(793)	(13)	4794	(474)	(9)	5790	996	21	677	5113	(88)	369	(308)	(45)	
VIII. ĮPRAŠINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	(97650)	(8492)	9	(23627)	82514	(78)	(6113)	17514	(74)	16311	22424	(367)	21276	4965	30	(71720)	(92996)	(437)	23569	95289	(133)	38880	15311	65	44297	5417	14	
IX. PAGAUTĖ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
X. NETEKIMAI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
XI. PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKEŠTIMĄ	(97650)	(106142)	(8492)	9	(23627)	82514	(78)	(6113)	17514	(74)	16311	22424	(367)	21276	4965	30	(71720)	(92996)	(437)	23569	95289	(133)	38880	15311	65	44297	5417	14
XII. PELNO MOKEŠTIS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
XIII. GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	(97650)	(106142)	(8492)	9	(23627)	82514	(78)	(6113)	17514	(74)	16311	22447	(327)	21276	4965	30	(71720)	(92996)	(437)	23569	95289	(133)	38880	15311	65	44297	5417	14
Darbuotojų skaičius	39	34	36	31	25	30	30	29	29	30	30	29	30	30	30	29	29	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30

5 priedas. UAB Šiaurinis namas santykių rodiklių analizė

Pelningumo rodikliai		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I. Pardavimų pelningumo rodikliai	Grynasis pelningumas	-20%	-26%	-4%	-2%	3%	4%	-18%	3%	6%	7%
	Bendras pelningumas	13%	5%	16%	24%	25%	28%	-7%	22%	43%	44%
	Veiklos pelningumas	-17%	-21%	-2%	-1%	5%	5%	-17%	5%	7%	9%
II. Turto pelningumo rodikliai	Bendras turto pelningumas	-20%	-24%	-4%	-2%	4%	5%	-19%	7%	10%	13%
II. Kapitalo pelningumo rodikliai	Nuosavo kapitalo pelningumas	-57%	-160%	-55%	-17%	27%	23%	-836%	70%	54%	38%
Likvidumo (mokumo) rodikliai											
I. Trumpalaikio mokumo rodikliai / Likvidumo	Bendras trumpalaikio mokumo koeficientas	0,69	0,68	0,75	0,67	1,09	1,10	0,84	0,64	0,73	1,19
	Greito trumpalaikio mokumo koeficientas	0,24	0,32	0,54	0,29	0,62	0,49	0,31	0,09	0,03	0,07
II. Ilgalaikio mokumo rodikliai / Finansinio svėro	Grynasis apyvartinis kapitalas	-76 885	-76 971	-99 000	-66 220	9 356	16 039	-34 027	-44 627	-51 587	19 332
	Apyvartinio kapitalo ir turto santykis	-0,15	-0,17	-0,18	-0,18	0,03	0,04	-0,09	-0,15	-0,15	0,07
	Skolos ir nuosavo kapitalo santykis	1,88	5,77	11,64	8,77	5,38	4,00	43,34	9,47	4,64	1,97
	Ilgalaikės skolos ir nuosavo kapitalo santykis	0,45	2,14	2,59	3,39	3,27	1,95	17,94	5,11	1,47	0,96
	Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas	0,16	0,32	0,20	0,35	0,51	0,39	0,40	0,49	0,26	0,32
III. Mokumo rodikliai	Įsiskolinimo koeficientas	0,65	0,85	0,92	0,90	0,84	0,80	0,98	0,90	0,82	0,66
	Finansinės priklausomybės koeficientas	0,53	0,17	0,09	0,11	0,19	0,25	0,02	0,11	0,22	0,51
	Manevringumo koeficientas	0,99	2,48	6,75	3,58	2,30	2,24	21,43	2,79	2,33	1,20
	Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	0,50	0,54	0,72	0,55	0,33	0,41	0,57	0,42	0,56	0,34
Veiklos efektyvumo rodikliai											
I. Išlaidų lygio rodikliai	Pardavimo savikainos lygis	0,87	0,95	0,84	0,76	0,75	0,72	1,07	1,07	1,07	1,07
	Veiklos išlaidų lygis	0,30	0,26	0,17	0,24	0,20	0,23	0,10	0,17	0,36	0,36
	Skolų tiekėjams apyvartumas	1,96	1,69	1,43	1,59	3,85	3,08	1,85	6,14	5,27	11,14
	Apyvartinio kapitalo apyvartumas	-6,29	-5,29	-5,61	-4,76	44,07	31,52	-11,86	-12,70	-11,40	27,10
	Atsargų apyvartumas	3,77	4,43	5,82	3,26	6,14	3,60	3,68	6,51	2,45	2,61
II. Turto panaudojimo efektyvumo (apyvartumo) rodikliai	Pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas	8,17	7,13	2,68	5,50	7,01	7,61	6,38	81,89	133,37	366,04
	Nuosavo kapitalo apyvartumas	2,80	6,13	12,95	8,56	8,14	6,29	47,00	19,98	9,60	5,31
	Ilgalaikio turto apyvartumas	1,48	1,43	2,20	1,38	1,99	2,29	2,05	2,60	2,90	3,01
	Turto apyvartumas	0,97	0,90	1,02	0,88	1,28	1,26	1,06	1,91	1,70	1,79
	Pardavimai tenkantys vienam darbuotojui	12 395	11 982	15 427	10 157	16 491	16 850	13 447	19 549	16 334	18 062
Kapitalo rinkos rodikliai											
Balansinė įmonės Paprastosios akcijos	vertė	113 267	-11 253	-166 229	-21 378	-15 546	417	-58 367	16 781	56 125	91 374
	pelnas	-98	-106	-24	-6	14	4	-14	4	7	7
Bankroto diagnostika											
		0,76	0,24	0,85	0,81	1,65	1,69	0,40	2,12	2,14	2,62

6 priedas. Planinė pelno nuostolio ataskaitos ir balanso horizontalioji analizė

	2018 m.	2019 m.	Pokytis 2019-2018		2020 m.	Pokytis 2020-2019		2021 m.	Pokytis 2020-2021	
			Suma	%		Suma	%		Suma	%
Pardavimo pajamos	523 809	549 999	26 190	5	577 499	27 500	5	606 374	28 875	5
Pardavimo savikaina	291 156	313 500	22 344	8	334 950	21 450	7	357 761	22 811	7
Bendrasis pelnas	232 653	236 500	3 847	2	242 550	6 050	3	248 614	6 064	2
Pardavimo sąn ir Bendros administracinės sąn	187 988	181 500	-6 488	-3	173 250	-8 250	-5	169 785	-3 465	-2
Palūkanų sąnaudos	369	500	131	36	1 000	500	100	500	-500	-50
Pelnas prieš apmokestinimą	44 297	54 500	10 203	23	68 300	13 800	25	78 329	10 029	15
Pelno mokestis	6 953	10 900	3 947	57	13 660	2 760	25	15 666	2 006	15
Grynasis pelnas	37 344	43 600	6 256	17	54 640	11 040	25	62 663	8 023	15
Dividendai	0	0			0			0		

	2018 m.	2019 m.	Pokytis 2019-2018		2020 m.	Pokytis 2020-2019		2021 m.	Pokytis 2020-2021	
			Suma	%		Suma	%		Suma	%
Ilgalaikis turtas	174 084	203 500	29 416	17	213 675	10 175	5	242 550	28 875	14
Trumpalaikis turtas	118 655	159 500	40 845	34	184 800	25 300	16	212 231	27 431	15
Turtas iš viso	292 739	363 000	70 261	24	398 475	35 475	10	454 781	56 306	14
Paprastosios akcijos	14 481	14 481	0	0	14 481	0	0	14 481	0	0
Rezervai ir Nepaskirstytas pelnas	84 135	127 735	43 600	52	182 375	54 640	43	245 038	62 663	34
Ilgalaikiai įsipareigojimai	94 800	116 284	21 484	23	91 894	-24 390	-21	80 051	-11 843	-13
Trumpalaikiai įsipareigojimai	99 323	104 500	5 177	5	109 725	5 225	5	115 211	5 486	5
Nuosavybė ir įsipareigojimai iš viso	292 739	363 000	70 261	24	398 475	35 475	10	454 781	56 306	14

7 priedas. Planinė pelno nuostolio ataskaitos ir balanso vertikalioji analizė

	2018 m.	Struktūra	2019 m.	Struktūra	Pokytis	2020 m.	Struktūra	Pokytis	2021 m.	Struktūra	Pokytis
Pardavimo pajamos	523 809	100%	549 999	100%	0%	577 499	100%	0%	606 374	100%	0%
Pardavimo savikaina	291 156	56%	313 500	57%	1%	334 950	58%	1%	357 761	59%	1%
Bendrasis pelnas	232 653	44%	236 500	43%	-1%	242 550	42%	-1%	248 614	41%	-1%
Pardavimo ir Bendros admin. sąn.	187 988	36%	181 500	33%	-3%	173 250	30%	-3%	169 785	28%	-2%
Palūkanų sąnaudos	369	0%	500	0%	0%	1 000	0%	0%	500	0%	0%
Pelnas prieš apmokestinimą	44 297	8%	54 500	10%	1%	68 300	12%	2%	78 329	13%	1%
Pelno mokestis	6 953	1%	10 900	2%	1%	13 660	2%	0%	15 666	3%	0%
Grynasis pelnas	37 344	7%	43 600	8%	1%	54 640	9%	2%	62 663	10%	1%
Dividendai	0		0			0			0		

	2018 m.	Struktūra	2019 m.	Struktūra	Pokytis	2020 m.	Struktūra	Pokytis	2021 m.	Struktūra	Pokytis
Ilgalaikis turtas	174 084	59%	203 500	56%	-3%	213 675	54%	-2%	242 550	53%	-1%
Trumpalaikis turtas	118 655	41%	159 500	44%	3%	184 800	46%	2%	212 231	47%	1%
Turtas iš viso	292 739	100%	363 000	100%	0%	398 475	100%	0%	454 781	100%	0%
Paprastosios akcijos	14 481	5%	14 481	4%	-1%	14 481	4%	0%	14 481	3%	-1%
Rezervai ir Nepaskirstytas pelnas	84 135	29%	127 735	35%	6%	182 375	46%	11%	245 038	54%	8%
Ilgalaikiai įsipareigojimai	94 800	32%	116 284	32%	0%	91 894	23%	-9%	80 051	18%	-5%
Trumpalaikiai įsipareigojimai	99 323	34%	104 500	29%	-5%	109 725	28%	-1%	115 211	25%	-2%
Nuosavybė ir įsipareigojimai iš viso	292 739	100%	363 000	100%	0%	398 475	100%	0%	454 781	100%	0%